

**Herdens
hörna
12 dec 1999**

Den nya bibelöversättningen, Bibel 2000, är ny vad gäller Gamla testamentet. Nya Testamentet är från 1981 med mycket små ändringar. Därför borde vårt intresse för Gamla testamentet öka, och det är också där som frågorna kring nyöversättningen har kommit. När vi nu har ett Gammalt testamente tyder det på ett samband med den Nya. För den kristna kyrkan hör de två ihop, och så har både vår Frälsare själv läst Skrifterna och Kyrkan själv. I några avsnitt ska jag publicera en liten bearbetning av Luthers företal till Gamla testamentet. Den sträcker sig över några söndagar. Här och var märks Luthers mustiga språk. Jag har försökt att behålla det, samtidigt som en del onödigt svåra ord och sammanhang och förenklats.

Somliga ringaktar det gamla testamentet och menar att det bara var givet åt det judiska folket. Därför skulle det numera vara gagnlöst, eftersom det endast innehåller några gamla historier. Några menar, att de har nog av det nya testamentet, samt att de i det gamla bara kan söka en andlig syftning. Origenes, Hieronymus och annat högt folk har menat så. Men Kristus säger i Joh 5:39 "Ni rannsakar skrifterna; dessa är de, som vittnar om mig." Det säger också Paulus åt Timoteus, att han skall hålla på att föreläsa skriften, 1 Tim 4:13. I Rom 1:2 betygar han, att evangelium är av Gud utlovat i skriften, och 1 Kor 15:3 säger han, att Kristus är kommen av Davids säd, död och från de döda uppstånden, såsom skriften utvisar. Så visar oss också Petrus mer än en gång tillbaka till skriften.

Med detta lär de oss ju att inte förakta skriften och det gamla testamentet, utan att vi hellre skall läsa det med största flit, eftersom de själva så mäktigt befäster och bevisar det nya testamentet med det gamla och alltid åberopa sig på det. Såsom även Lukas, Apg 17:11, skriver, att man i Tessalonika dagligen rannsakade skrifterna, om det förhöll sig så som Paulus lärde. Om man nu inte vill ringakta det nya testamentets grund och bevisning, så måste ju det gamla hållas högt i ära. Ty vad är det nya testamentet annat än en uppenbar predikan och förkunnelse om Kristus, förebildad i det gamla testamentet och genom Kristus fullbordad?

Men för att ge någon ledning och anvisning, hur vi med nytta skall läsa dessa böcker, har jag efter den förmåga, Gud givit, skrivit detta företal. Jag ber och varnar var och en from kristen, att han icke stöter eller förargar sig på de enfaldiga ord eller historier, som han ofta påträffar, ej heller betvivlar, att det dock alltsammans är den högste Gudens majestäts, makts och vishets ord, verk, domar och gärningar. Detta fastän skriftens ord ibland verkar vara ringa och enkelt. Ty detta är den skrift, som gör alla visa och kloka till dårar och står öppen endast för de små och enfaldiga, såsom Kristus säger Matt 11:25.

Därför skall du låta ditt eget tycke fara och akta denna skrift såsom den allra högsta och ädlaste helgedom. Du ska behandla den såsom den allra rikaste gruva, som aldrig kan utforskas tillräckligt, för att du måtte finna den gudomliga visheten, som Gud här framlägger så enkelt och enfaldigt för att dämpa allt högmod. Här skall du finna de lindakläder och den krubba, i vilka Kristus ligger, dit ängeln också visar herdarna, Luk 2:12. Lindakläderna är visserligen ringa, men dyrbar är skatten, Kristus, som ligger i dem.

Så skall du nu veta, att denna bok är en lagbok, som lär vad man skall göra eller låta, och som dessutom visar med exempel och berättelser, att dessa lagar blivit hållna eller överträdna. Liksom det nya testamentet är ett evangelium och en nådabok, som lär, var man skall taga det, varmed lagen fullbordas. Det finns många andra läror, som är lagar och bud, till att styra köttet, uti nya testamentet, jämte nådens lära. Anden blir ju i detta livet aldrig fullkomlig. Inte heller kan nåden regera allt.

På samma gång så finns det också i gamla testamentet bredvid lagen några löften om nåd. Genom dessa blev de heliga fäderna och profeterna behållna i Kristi tro under lagen såsom vi. Det nya testamentet har det rätta huvudstycket att förkunna nåd och frid genom syndernas förlåtelse i Kristus. I det gamla testamentet är huvudstycket att lära lagen, utpeka synden och kräva det goda. Så vet du nu, vad du har att vänta i det gamla testamentet.

Hilding Egestål

Herdens hörna

27 febr 2000

I två veckoblad har jag presenterat material som ställts samman på grund av den biskopsvisitation som pågår under våren. Närmast har kontrakts-prosten Lennart Widing varit här torsdag den 24 febr. Några frågor har ställts till kyrkorådet. Frågor och svar kommer här:

1. Vad särskilt utgör styrkan i ert församlingsliv?

- att alla arbetar åt samma håll
- att högmässan är grunden, tillsammans med andra gudstjänsttyper, såsom familjegudstjänst, musikgudstjänst, lovsångs- o förbönsgudstjänst, och att det är kyrkkaffe med samtal efter gudstjänsterna.
- att människor som kommer till kyrkan blir vänligt bemötta när de kommer, inte minst av kyrkvårdarna
- att samtliga prästtjänster är besatta och att prästerna kompletterar varandra och arbetar väl tillsammans
- att barnverksamheten fungerar bra i Utby
- att vi har en folder "Välkommen till Svenska kyrkan i Nylöse" som vi delar ut till nyinflyttade
- att det finns en god kärna av frivilliga
- att vi har goda ekumeniska kontakter och gudstjänster tillsammans med S:t Josefs katolska församling, inkl långfredagsvandring.

2. Vad särskilt utgör bekymmer i ert församlingsliv?

- att vi har svårt att få nykonfirmerade att stanna kvar i kyrkan
- att vi har svårt att nå fram till vuxna som inte tillhör någon särskild kategori
- att det är svårt med barnarbetet i Gamlestaden och Kviberg, jfr kyrkotillhörighetsstatistiken

3. Vad bedömer kyrkorådet som särskilt angelägna inriktningar i församlingsarbetet?

- att konstatera vad som fungerar väl och söka utveckla den delen i församlingsarbetet
- att fortsätta att visa oss som församling, både i media, tidningar, blad av olika slag och personellt, även i stadsdelens organ (tidigare kallat Gamlestadsrådet, nu samverkansgrupp)
- att utveckla församlingsundervisningen i bibelstudium, typ kyrkokår och annan studiegrupp, församlingsläger, församlingshelg, alphakurser
- att söka ge också anställda sådant som utvecklar dem, inte minst med tanke på att de har att hela tiden ge ut. De måste också få för att ge vidare.
- att fortsätta kontakten med ålderdomshemmet, liksom att arbeta vidare hembesök.
- att fortsätta arbetet med barn och ungdom

4. Hur följer kyrkorådet upp och utvärderar det arbete som planeras i församlingen?

- det redovisas i verksamhetsberättelser dels från personal, dels kyrkorådets egen, liksom i den återkommande punkten "Aktuellt i församlingen" varje kyrkorådssammanträde
- kyrkorådet har genom olika arbetsgrupper, målskrivningsgrupp, grupp för förskola, grupp för barnverksamheten, liksom två projekt dels om kyrkans ev.arbete på dagis, del om informationsanalys

5. På vilket sätt följer kyrkorådet upp arbetsmiljöarbete och jämställdhetsarbete i församlingen?

- kyrkorådet får rapport från skyddsron, och håller fortlöpande kontakt med arbetsmiljöansvariga inom församlingen.
- personalkommittén beaktar jämställdhetsarbetet vid tillsättning av tjänster

(forts) *Hilding Egestål*

Herdens hörna

5 mars 2000

Här följer fortsättningen av kyrkorådets svar i samband med biskopsvisitationen:

6. Hur resonerar kyrkorådet när det gäller arbetet bland kyrkotillhöriga respektive icke kyrko-tillhöriga och de som eljest "vistas" (KO Andra avd. 2 kap. § 1) där?

- vi har sökt kontakt med industri i församling och genom annons i deras personaltidning visa på aktiviteter i församlingen, lunchmusik, middagsbön, för att därigenom nå personer som vistas i församlingen.
- Icke kyrkotillhöriga nås genom annons i SDF tidningen "Läsvärt". Församlingsbladet sänds fyra gånger per år till alla hushåll. Dessutom annonseras i GP Nordost, vilket gett resultat i flera fall.
- Besöken hos diakon och diakoniassistent är öppna för alla.

7. Hur bedriver församlingens kyrkoråd budgetarbetet och arbetet med årsredovisningen?

- budgetkommitté förbereder kommande års budget. Varje kvartal har rådet i sitt sammanträde uppföljning och utvärdering av den ekonomiska rapporten. Verksamhetsberättelsen görs en gång per år av kyrkorådet

8. Hur involveras församlingens personal?

- under personalkollegierna närmast före budgetkommittémöte tas budgetfrågor, liksom vid två större planeringsmöten per år

9. Anordnas församlingsmöte som led i budgetprocessen?

- Nej, det är så pass färskt, att vi inte ens har kunnat ha det.

Så långt kyrkorådets svar. Vi får anledning att återkomma till visitationen, när biskop Lars Eckerdal besöker oss 27 april, hela torsdagen, och kpr Lennart Widing i högmässan 30 april Utby kyrka.

Hilding Egestål

**Herdens
hörna
12 mars 2000**

Förra lördagen hälsade några av oss från Nylöse församling på S:t Josefs katolska vid Bellevue. Vi fick ett samtal om Elisabet Hesselblads saligförklaring bland mycket annat. Utan att ge upp vad man själv finner sant och riktigt är det ibland riktigt nyttigt att lyssna och läsa vad andra personer och kyrkor har att förmedla. Själv har jag funnit stor uppbyggelse av påvens budskap inför Fastan. Och just i dag har vi Första söndagen i Fastan, varför detta avsnitt skulle kunna passa.

Påven Johannes Paulus II:s budskap inför fastan år 2000

”Jag är med er alla dagar till tidens slut” (Matt 28:20)

Kära bröder och systrar!

1) Fastan är en tid av omvändelse och försoning. I år får fastefirandet en speciell karaktär eftersom det infaller under det stora jubelåret, år 2000. Fastetiden är höjdpunkten i den omvändelse- och försoningsprocess som jubelåret erbjuder alla trogna. Vi kan förnya vår trohet till Kristus och förkunna hans frälsningsmysterium med förnyad iver under det nya millenniet. Jubelåret ger oss speciell nåd från Herren. Fastetiden hjälper oss kristna att tränga djupare in i den hemlighet ”som från världens början varit dold hos Gud.” (Ef 2:5). Fastan hjälper de kristna att också successivt konfronteras med vad den levande Guden säger. Vi uppmanas att ge upp själviskhet och i stället ta emot den helige Andes frälsande aktivitet.

2) ”Vi var döda genom våra överträdelser” (Ef 2:5). Så beskriver den helige Paulus människans situation utan Kristus. Därför vill Guds Son förena sig med människans natur för att köpa den fri från slaveriet under synd och död. Sitt slaveri under synd och död är något som människan blir varse varje dag. Hon anar hur djupt slaveriet är rotat i hennes eget hjärta. (jämför Matt 7:11). Ibland blir slaveriet under synd och död synligt på dramatiska och ovanliga sätt som vid 1900-talets stora tragedier. Tragedierna har satt djupa spår i oräkneliga samhällen och hos individer som blivit offer för grymt överväld. Tvångsdeportationer, systematisk eliminering av människor, förakt för människans grundläggande rättigheter. Så ser de ut, de tragedier som ända till dags dato trycker ned mänskligheten. Också i det dagliga livet ser vi alla sorters bedrägerier, hat, förgörande av medmänniskor och lögner som människan både är upphov till och faller offer för. Mänskligheten är märkt av synd. Vår tragiska belägenhet påminner oss om Paulus rop av bestörtning riktat till alla länder: ”Ingen finns som är rättfärdig, ingen enda.” (Rom 3:10; jämför Ps 14:3)

3) När syndens mörker råder och människan är oförmögen att göra sig fri från det av egen kraft, då framträder Kristi frälsande gärning i all dess härlighet: ”Gud har låtit hans blod bli ett försoningsoffer för dem som tror. Så ville han visa sin rättfärdighet. (Rom 3:25) Kristus är lammet som tagit på sig världens synd (jämför Joh 1:29). Han tog del i människans liv ”ända till döden, döden på ett kors” (Fil 2:8) för att återlösa mänskligheten från slaveri under ondskan och återinsätta människor i deras ursprungliga värdighet som Guds barn.

”Detta är påskens mysterium, där vi återföds. Som påsksekvensen säger: ”Död och liv gick i närkamp...I sin död förintade Gud döden”. Kyrkofäderna säger att när djävulen angriper och dödar Kristus går han till angrepp mot hela mänskligheten och fångar in den i dödens garn. Men människorna blir befriade genom den segrande kraften i Uppståndelsen. Genom att Herren uppstod är dödens makt bruten och människosläktet kan i tron träda in i gemenskap med Gud. De som tror får Guds eget liv genom den helige Andes verk ” som en första gåva åt de troende” ----. På så sätt förnyas universum genom den återlösning som fullbordades på korset. Så sker en försoning mellan Gud och människa och mellan människor.

4) Jubileet är en nådens tid, då vi inbjuds att på ett särskilt sätt öppna oss för Faderns nåd. I Sonen har ju Fadern böjt sig ned till människan. Vi inbjuds också till försoning, Kristi stora gåva till oss. Detta år borde därför kunna bli ett dyrbart ögonblick då vi får erfara den förnyande kraften i Guds förlåtelse och i hans försonande kärlek. Det gäller både kristna och människor av god vilja. Gud erbjuder sin nåd till var och en som vill ta emot den, också till dem som är avvisande och tvivlande. Folk i vår tid är trötta på medelmåttighet och falska förhoppningar. Nu får de en möjlighet att välja en väg som leder fram till fullhet.

(forts) förmedlat genom Hilding Egestål

**Herdens
hörna
19 mars 2000**

(forts av Fastebrevet från förra hörnan)

I detta sammanhang är fastetiden under det heliga året 2000 i högsta grad ”den rätta stunden... frälsningens dag” (2 Kor 6:2), det alldeles speciella tillfället att försonas med Gud (2 Kor 5:20).

Under det heliga året erbjuder Kyrkan flera olika möjligheter till personlig och gemensam försoning. Varje stift har utsett speciella platser dit de troende kan bege sig för att uppleva en speciell gudsnärvaro. Guds närvaro kan de troende uppleva när de i Hans ljus ser och erkänner sin egen synd och efter bikt börjar ett nytt liv. Pilgrimsresor till det heliga landet och till Rom får en särskild betydelse. Det heliga landet och Rom är ju speciella mötesplatser med Gud. Det är platser med en unik roll i frälsningshistorien. Hur skulle vi annat än kunna bege oss till det land som för två tusen år sedan blev vittne till Herrens liv på jorden? Om vi inte beger oss dit geografiskt så kan vi i alla fall göra det andligen. Där blev Ordet människa (Joh 1:14) och där blev Jesus ”äldre och visare och vann Guds och människors välbehag” (Luk 2:52). Där vandrade Jesus omkring ”i alla städerna och byarna, och han ... förkunnade budskapet om riket och botade alla slags sjukdomar och krämpor.” (Matt 9:35). Där fullgjorde han det uppdrag som Fadern anförtrott honom (jämför Joh 19:30) och andades ut den helige Ande över den unga Kyrkan. (jämför Joh 20:22).

Jag hoppas också att jag ska vara pilgrim i Det heliga landet just under fastetiden år 2000 för att fira tvåtusenårsjubileet av inkarnationen och besöka de platser där vår tro tog sin början. Jag inbjuder alla kristna att be för mig under resan. Jag för min del tänker under pilgrimsresan be om förlåtelse och försoning för Kyrkans söner och döttrar och för hela mänskligheten.

5) Omvändelsens väg leder till försoning med Gud och till fullhet i det nya livet i Kristus, ett liv i tro, hopp och kärlek. Dessa tre dygder brukar vi kalla för de teologala dygderna eftersom de syftar direkt på Gud och hans mysterium. Tron, hoppet och kärleken har varit föremål för speciella studier under de tre årens förberedelser för det stora jubileet. Firandet av det heliga året innebär att varje kristen kallas till att på ett djupare och mer medvetet sätt leva i tron, hoppet och kärleken och bära vittnesbörd om sin tro, sitt hopp och sin kärlek.

Den nåd vi får under jubelåret driver oss framför allt till att förnya vår personliga tro. Förnyelsen av vår tro består i att vi står fast vid förkunnelsen av påskmysteriet. Genom påskmysteriet bekänner de troende att Kristus har blivit korsfäst och stått upp från de döda och att de därigenom blivit räddade. Dag för dag ger de honom sitt liv. De tar emot allt som Gud vill för deras räkning i vissheten om att Gud älskar dem. Tron är den enskilda människans ”ja” till Gud. Det är deras ”amen”.

För judar, kristna och muslimer är Abraham i lika hög grad en förebild för den troende människan. Han litar på det löfte han får och följer Guds röst som manar honom att bege sig ut på okända vägar. Tron hjälper oss att upptäcka tecken på Guds kärleksfulla närvaro i människor och i historiska händelser. Vi ser hur Kristus verkar och ger oss sitt budskap när han inspirerar människor att rikta blicken bortom sig själva, bortom ytliga fasader och i stället rikta blicken mot Guds transcendens. I Guds närvaro, ofattbar för mänskliga sinnen, blir hans kärlek till varje skapad varelse uppenbar.

”I jubileets nåd inbjuder oss Herren på samma sätt att förnya vårt hopp. Även tiden har återlösts av Kristus. På så sätt öppnas en dörr mot ändlös glädje och full gemenskap med Gud. För de kristna präglas tiden av en förväntan om den eviga bröllopsfesten som vi dagligen får en försmak av vid nattvardsbordet. När Anden och bruden ser framåt mot den eviga festen säger de ”Kom” (Upp 22:17) och ger så näring åt det hopp som gör tiden till något annat än en ren upprepning. Anden och bruden ger tiden dess verkliga mening. När kristna hyser hopp, vittnar de om att bortom ondska och varje slag av begränsning bär historien på ett frö av godhet som Herren kommer att låta gro till fullhet. De ser därför fram mot det nya milleniet utan fruktan och möter framtidens utmaningar och förväntningar med den tillitsfulla visshet som föds när man tror på Herrens löfte.

(forts, förmedlat av Hilding Egestål)

**Herdens
hörna
26 mars 2000**

(forts av Fastebrev från biskopen av Rom)

”Under jubelåret ber oss Herren slutligen att älska med förnyad kraft. Det rike som Kristus ska uppenbara i dess fulla härlighet vid tidens slut är redan närvarande där människor lever enligt Guds vilja. Kyrkan är kallad att bära vittnesbörd om det som är karakteristiskt för Himmelriket, gemenskap, fred, frid och kärlek. I detta uppdrag vet den kristna församlingen att tro utan gärningar är död (Jak 2:17). Genom att visa kärlek gör de kristna Guds kärlek till människan, uppenbarad i Kristus, synlig. Och de troende visar också på Kristi närvaro i världen till tidens slut. För kristna är kärleken inte bara en gest eller ett ideal, utan den är så att säga förlängningen av Kristi närvaro, han som ger sig själv.

Under fastetiden är alla, rik som fattig, inbjudna att göra Kristi kärlek närvarande genom generöst arbete i kärlekens tjänst. Under jubelåret manas vi till att på ett speciellt sätt visa Kristi kärlek för våra bröder och systrar som saknar livets nödort, som lider av hunger, våld eller orättfärdigheter. På så sätt kan vi göra de ideal om frihet och broderskap som vi hittar i Bibeln till en verklighet, ideal som det heliga året än en gång ställer oss inför. Under det gamla judiska jubelåret krävdes att man befriade slavar, efterskänkte skulder och hjälpte de fattiga.

Idag plågas ett stort antal människor, speciellt i länderna i den så kallade Tredje världen av nya former av slaveri och ännu mer tragiska former av fattigdom. Detta är ett rop av lidande och förtvivlan som måste klinga i alla som går jubelårets väg, ett rop som måste få ett svar. Hur kan vi be om jubelårets nåd om vi är okänsliga för de fattigas nöd, om vi inte arbetar för att alla ska få det nödvändigaste för att kunna leva ett hyggligt liv? Jag hoppas att det millennium som nu tar sin början ska bli en tid då nödroppet från oräkneliga män och kvinnor uppfattas av andra och får ett välvilligt svar. De som ropar är ju våra bröder och systrar som inte ens har det nödvändigaste att leva av. Det är mitt hopp att kristna på alla nivåer ska vara drivande när det gäller praktiska initiativ som leder till att jordens resurser fördelas rättvist och att varje individ ska kunna utvecklas på ett fullvärdigt mänskligt sätt.

6) ”Jag är med er alla dagar till tidens slut”. Dess ord från Jesus försäkrar oss om att vi inte är ensamma när vi förkunnar evangeliet om kärlek och försöker leva det. Ännu en gång inbjuder han oss, under fastetiden år 2000, att återvända till Fadern som väntar på oss med öppna armar för att förvandla oss till levande och verksamma tecken på hans barmhärtiga kärlek.

Vi anförtror våra avsikter och våra beslut åt Maria, hon som är alla lidandes moder och den gudomliga kärlekens moder. Måtte hon bli ledstjärnan på vår väg in i det nya milleniet.

I den andan nedkallar jag över var och en Guds välsignelse, han som är en och trefaldig, början och slutet på allt. Det är honom vi i Kristus lovsjunger och välsignar till tidens slut med orden ”Genom honom och med honom och i honom tillkommer dig, Gud Fader allsmäktig, i den helige Andes enhet, all ära och härlighet från evighet till evighet. Amen”

Castel Gandolfo den 21 september 1999
Johannes Paulus II

förmedlat av H.E

**Herdens
hörna
2 april 2000**

”Gud är en rättfärdig domare och en Gud som dagligen vredgas”, Psalt 7:12 och ur Rom 1, v 18, ”Guds vrede uppenbaras från himlen och drabbar all gudlöshet och orätt hos de människor som håller sanningen fången i orättfärdighet.” Det här är bara två bibelställen om Guds vrede, men det finns många fler. Alla bekräftar de att människornas ondska mot varandra väcker en glödande vrede mot oss hos Gud. Den vreden kommer att resultera i en dom över mänskligheten och jorden. Varför?

Varför måste Gud ställa sina enorma krav på oss? Har vi gjort honom något ont egentligen? Kunde han inte bara låta oss vara i fred? Ja, kan han det? Vill vi ens det, om vi tänker efter? Tänk efter, när du själv någon gång blivit rasande över en synd - kanske du som barn var med os att bli beskylld och straffad för något som du inte hade gjort och till på köpet fick ta emot den skyldiges skadeglädje efteråt. - Eller vad tänker du, när du hör om tortyr - om starka och välnärda bödlar som slår sina offer med järnstänger, ger dem elektriska stötar i könsorganen, håller deras huvuden under vatten om och om igen tills de nästan kvävs? - Någon gång har du kanske också skämts över dig själv, över en så gemen och ful handling att ingen du känner skulle kunna göra den, och som skulle få dem att vända sig bort i äckel om de fick reda på det.

I alla dessa situationer vet vi att det verkligen finns synder som måste hatas av alla goda människor. En Gud som inte såg på sådana handlingar med intensiv avsky och vrede skulle inte vara en god Gud. Men Guds vrede är inte som en människas vrede, som om han hade mänskliga känslor, och som om han kunde välja mellan att bli arg eller ha överseende. Nej, Guds lag om att en människa måste vara god, dvs sanningsenlig, hederlig, ödmjuk, uppoffrande och trofast i sin kärlek - den lagen är en naturlag, inbyggd i själva universum, precis som tyngdlagen eller lagen om att våra kroppar måste få näring och syre för att leva.

Låt mig förklara. När en människa i allt hon gör tänker först på sig själv och struntar i andra begår hon en synd och drabbas av Guds vrede. Det betyder inte att det någonstans sitter en domare och säger: ”Det där kan vi inte tolerera, här måste det bli straff!” Utan det betyder att den människan är lik den som hungerstrejkar sig till döds. Vi människor är konstruerade för att leva av Gud och hans godhet, han är för oss syre och näring. Skär vi av förbindelsen med Gud, vilket är just vad den själviska människan gör, då skär vi av oss från livets källa och dödar oss själva. ”Syndens lön är döden”, säger Skriften.

Detta gäller inte enstaka handlingar eller enstaka människor, utan hela livsriktningen och karaktären hos alla människor. I generation efter generation ser vi mänsklighetens urspårning, i den enskilda människans liv, lika väl som i klassernas kamp och stormakternas historia. Ingen av oss blev någonsin det Gud hade avsett att en människa skulle bli. Och därför är vår jord och dess mänsklighet dömd till döden. Inte på grund av någon elakhet hos Gud, utan på grund av att vi inte kan leva utan sann godhet.

Ingen av oss har väl svårt att se att hela skapelsen är dödssjuk. Varje levande organism bryts ner och tar slut, ingenting håller, ingenting varar, inte heller människan, som ändå var bestämd till evigt liv. Bibeln kallar denna sjuka för skapelsens förgänglighet, och ser den som en ren konsekvens av att vårt släkte har vänt Gud ryggen, brutit förbindelsen med livets källa och dragit allt annat med sig i fallet. Men är det verkligen Gud, som gör allt ont på jorden och som sänder all krig och alla lidanden som straff för våra synder? Är det inte enligt kristen tro hans Motståndare som är ute efter att mörda och förintä alla skapat? Jo, det är sant. Men vill man inte stå under Guds herravälde och känna hans nåd, då måste man i stället stå under Satans herravälde och känna Guds vrede. Det är människans olydnad som gav Satan rum och släppte in ondskan i vår värld. Och nu är det onda utanför vår kontroll, nu reagerar det och slår av egen kraft mot allt levande, både skyldigt och oskyldigt.

Gud har inte ändrat sig, hans livgivande kärlek är densamma i evighet - det är vi och vår värld som har förändrats genom att gå bort från honom. Nu känner vi de fruktansvärda konsekvenserna av att vara på väg bort från honom som är all godhet. Kan vi då inte återvända och få tag på livet igen? Jo, det finns en väg tillbaka, botens väg, omvändelsens väg. Det är det evangeliet om Jesus Kristus handlar om, och det är den vägen vi skall se närmare på i fortsättningen. *(detta avsnitt sändes ursprungligen i radio av doc. Bengt Holmberg, här förmedlat av Hilding Egestål)*

**Herdens
hörna**
14 maj 2000

I förra hörnan berörde jag den gångna biskopsvisitationen. Det var många frågor som togs upp. En del är mera följetong typ hur ska vi göra när människor inte kommer till kyrkan? Vissa perioder på året, framförallt **sommaren** märks det en skillnad på antalet deltagare i söndagens gudstjänst. En del har förstås sommarställen att bege sig till, medan andra är kvar i sin lägenhet eller i sitt småhus. I planeringen för församlingslivet under den här sommaren har vi tagit hänsyn till det. **Söndagar**

börjar gudstjänsterna kl 9.30 i Utby och 11.15 (märk tiden!) i Nylöse. Den lite udda tiden i Nylöse sammanhänger med att präst och musiker tjänstgör vid båda gudstjänsterna på grund av semester.

Kyrkskjuts har vi kunnat ordna till Nylöse beroende på att vi fått så god hjälp av Jerry Börjesson, en av våra kyrkvårdar där. Vi behöver dock göra en ändring på så sätt att den som vill planera sitt gudstjänstbesök i Nylöse kyrka **ringer till vår expedition fredag förmiddag 7318050** före söndagen. Detta av två skäl: dels åker inte skjuts "tomme" - det är ju en viss apparat att få buss på plats - dels vet vi vilka som skall med och kan välja fordon därefter, buss eller bil. Ibland måste också någon av prästerna rycka in som chaufför.

Ett alternativ:

Testa gärna spårvagn nr 6 från Beväringsgatan kl 10:39. Stig av vid hållplatsen Gamlestadstorget kl 10:45 - gå några meter till buss 69. Den går 10:51. Stig av vid Nylösegratan hållplats 10:53. Promenera fem minuter och Du är framme vid Nylöse kyrka.

Om Du tycker att kl 9:30 i Utby kyrka är för tidigt, tag då buss 56 från Gillegatan 10:34. Stig av vid hpl Kristinedal kl 10:43. Promenera två minuter till Gamlestadstorget- Där går buss 69 kl 10:51. Stig av vid hpl Nylösegratan 10:53. Promenera i sakta mak till Nylöse kyrka, där alltså gudstjänsten börjar 11:15!

Det om praktiska lösningar för att ta sig till kyrkan!

Nu något om förbön i församlingen.

Låt oss be för Nylöse församling

Varje dag tackar vi för:

- Guds nåd och frälsning i Jesus Kristus.
- nådens medel: Bibel, dop, nattvard och bikt
- Kristi kyrka, också i vårt land
- Nylöse församling och dess båda kyrkor

Varje dag ber vi om:

- syndernas förlåtelse
- Andens kraft och förnyelse
- lydnad för Guds ord och förmaningar
- mod att bekänna Kristus i vardagen
- uthållighet i bönen och tacksägelsen
- glädje i hoppet

Söndag ber vi för:

Söndagens gudstjänster:

- om öppenhet för Guds ord
- om en sann tillbedjan och lovsång
- gemenskapen, kyrkkaffet
- präster, diakoner och musiker
- vaktmästare och husmor
- våra kyrkvårdar i Nylöse och Utby

Förbönsämnen för måndag till lördag kommer nästa hörna.

/Hilding Egestål

**Herdens
hörna**
21 maj 2000

Förra hörnan presenterade jag dels några praktiska anvisningar om att ta sig till Nylöse kyrka med buss, dels förbönsämnen för söndagar. Här följer som utlovat några lämpliga ämnen att be för under veckan. Inte minst vid morgonbönen tisdagar kl 8.30 Nylöse kyrka har vi bett för olika ting också i vår församling.

Under juni - augusti kommer vi inte att ha någon morgonmessa torsdagar i Utby kyrka, eller morgonbön i Nylöse, utan vi lägger liksom tidigare år, morgonbönen i kapellet på Holländareplatsen 6, tisdag kl 8.30.

Jag vill alltså påminna om förebedjare för våra konfirmander. I vapenhuset Utby kyrka finns en lista där Du kan teckna Dig för en eller två konfirmander att be för fram till konfirmationen 8 oktober i år.

Förbönsämnen i veckan:

Måndag ber vi för

vårt arbete bland barnen.

- barntimmar i Utby
- Liten och Stor i Utby måndag o onsdag
- Liten och Stor på Holländareplatsen onsdag
- ichtys, miniorerna i Utby
- koinonia, juniorerna i Utby
- barnens hem och föräldrar
- våra dopbarn och uppföljning av dopkontakterna
- samlingar med föräldrar

Tisdag ber vi för

vårt bibel- och studiearbete

- en ny alphakurs till hösten och för nya deltagare
- en betakurs som fortsättning av den första alpha
- gruppen på Holländareplatsen fredagar
- Mariagruppen måndagar

Onsdagar ber vi för

vårt arbete bland konfirmander och ungdomar

- de konfirmander som konfirmeras 8 oktober, för deras augustivecka med läger, och förberedelserna för redovisningen
- ledarna Lisbet, Tor, Bengt, Lars, Helena, Tommy och Hilding
- kontakten med olika skolor i Gamlestaden och Utby

Torsdag ber vi för

vårt arbete bland de äldre

- Arbetskretsen och diakon Anna och försäljningen 28 nov
- Leva vidare-samlingarna och diakonen, syster Helena och prästen Bengt
- andakterna på Fjällbo sjukhem och ålderdomshem
- andakterna på Götaholmsgatans äldreboende

Fredag ber vi för

gamla, sjuka och lidande

- de olyckliga ...
- de psykiskt sjuka ...
- de oomvända och de anfäktade ...

- alla, som längtar efter dig ...

Lördag ber vi för

vår församling som Kristi kropp

- alla medarbetare
- personalsamlingar
- att var och en i vår församling ska finna sin plats och sin uppgift i vår gemenskap
- om Andens enhet och tjänst för varandra med Andens gåvor
- vår församling som helande gemenskap i kärlek och med förböner

Med vänlig hälsning
Hilding Egestål, kh

Då och då stöter vi på artiklar om New Age. Här kommer några punkter som jämför New Age och kristendom. Det är inte helt lätt att se skillnaderna, för ibland låter det så lika. Fortsättning följer i nästa veckoblad.

NEW AGE

New Age är en nyandlig rörelse som har hämtat vissa drag från kristendomen. En del av dess läror kan vid en första anblick verka bra och tilldragande, man talar t.o.m. om Gud och Kristus, men vid en närmare granskning visar det sig att de inte alls är i enlighet med kristen tro utan tvärtom leder bort från ett kristet lärjungaskap. Paulus uppmanar oss att inte i blindo acceptera all nya idéer, utan pröva i vad mån de står i samklang med tron. (1 Thess. 5:21,22).

Leder de oss närmare Jesus Kristus eller bort från honom? Står de i motsats till evangeliets frälsningsbudskap, eller hjälper de oss att leva ett heligt liv? Här följer några punkter på vilka New Age och Kristendom skiljer sig åt:

VEM ÄR GUD?

New Age: Gud är en transcendent opersonlig kraft, varken god eller ond. Han (eller hon eller det) är ett kosmiskt medvetande i vilket vi alla har del. I sin förlängning innebär det att även perverterade riter är sakrament; allt är tillåtet. Vi är alla gudomliga.

Kristendom: Endast Gud är gudomlig. Han är den fullkomliga godheten och kärleken. Han är inte enbart transcendent, han är också personligt engagerad i våra liv och har omsorg om var och en av oss. Han känner våra tankar och vill det bästa för oss. Ju mer vi lär känna honom och försöker leva enligt hans vilja, ju mer kan vi erfara hans kärlek och hans kraft i våra liv. "Vi har sett och kan vittna om att Fadern har sändt sin son att rädda världen. Om någon bekänner att Jesus är Guds son, förblir Gud i honom och han i Gud." (1Joh 4:14-15).

VEM ÄR JESUS?

New Age: Jesus var en bland flera "upplysta mästare" som uppnått ett högre andligt stadium. Han kan hjälpa oss att finna det gudomliga inom oss själva. Tron att han var en andevarelse från yttre rymden förekommer också.

Kristendom: Jesus är Guds ende son. Han är både sann Gud och sann människa. Hans död var en offerhandling för mänskligheten, och efter sin död uppstod han. Vi får ta emot gudomligt liv när vi döps i hans namn och låter honom bli Herre i vårt liv. "Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son, för att de som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv." (Joh 3:16)

SKAPELSEN.

New Age: Allt är ett, sammanvävt till en helhet: kosmos, andevärlden, mänskligheten, Gud, naturen. Alla problem i världen hänger samman med att man inte inser och respekterar denna grundläggande enhet.

Kristendom: Gud skapade mångfalden. Gud är inte ett med sin skapelse, utan överordnad den. Människan är inte ett med naturen, utan Gud har satt henne att råda över den. Världen inklusive den mänskliga naturen är skadad av inflytande från det onda. Människan kan inte av egen kraft ställa till rätta det som blivit fel. Världens problem beror på människans olydnad mot Gud och att hon inte vänder sig till Honom för att få hjälp. "Och Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne, till man och kvinna skapade han dem. Och Gud välsignade dem. Gud sade till dem: "Var fruktsamma och föröka er, och uppfyll jorden och lägg den under er. Och råd över fiskarna i havet och över fåglarna under himmelen och över alla djur som rör sig på jorden." (1Mos 1: 27-28)

gm Hilding Egestål

Herdens hörna 18 juni 2000

forts serien om New Age.

MÄNNISKAN.

New Age: Människan är odödlig. Om hon upptäcker Kristus (det gudomliga) inom sig, så kan hon hela sig själv och använda andra övernaturliga krafter.

Kristendom: Om människan vore Gud, skulle hon vara allvetande, allsmäktig och överallt närvarande. Så är det nu inte. Gud skapade människan till sin avbild; hon återspeglar därför Guds godhet och kärlek. Men genom synden har människan skiljts från Gud och återspeglar det onda istället. Denna skilsmässa fråntar människan de andliga gåvor Gud hade för avsikt att ge henne innefattande ett liv i fullkomlig kärlek samt evigt liv i himmelen. "Alla har syndat och gått miste om härligheten från Gud" (Rom 3:23)

FRÄLSNINGEN

New Age: Frälsningen består i att finna sitt högre gudomliga jag. Det finns ett evigt liv för alla efter döden, det finns ingen möjlighet till en alternativ utgång där man missar målet. Reinkarnation är ett medel på vägen till att nå fullkomlighet.

Kristendom: Eftersom vi alla är syndare, så kan vi inte rädda oss själva från döden. Men om vi tror på Jesus som bar våra synder upp på korset och omvänder oss från synden, så får vi förlåtelse och frälsning. "Jesus är stenen som ratades av er husbyggare men blev till en hörnsten. Hos ingen annan finns frälsningen, och ingenstans bland människor under himlen finns något annat namn som kan rädda oss." (Apg 4:11-12)

ÖVERNATURLIGA KRAFTER

New Age: Genom kristaller kan du harmonisera fysiska och andliga energier. Färger kan hela. Karman ger dig skydd mot misslyckanden. Andevarelser från andra dimensioner eller planeter gör underverk och förutsäger framtiden. Pyramider kanalisera kraft. Genom dina tankar kan du magiskt påverka vad som sker.

Kristendom: Att försöka frammana krafter och styra skeendet på så sätt som sker inom New Age står i motsats till att förlita sig på Guds större kraft, och det leder oss obönhörligen bort från honom. Kristaller är vackra ting skapade av Gud, ingenting annat. Karman är värdelös; om det finns någon kraft i dem, så är den av demonisk natur. Vi behöver inte vara rädda för något ont om vi har Jesus som herre i vårt liv. Han har besegrat Satans makt. Den enda övernaturliga källa till kraft som hjälper oss helt och fullt och slutgiltigt, och som hjälper oss andligt, emotionellt och fysiskt, är den kraft vi får genom Jesus Kristus. Jesus sade: "Sannerligen, jag säger er: den som tror på mig, han skall utföra gärningar som jag, och ännu större." (Joh 14:12)

DEN YTTERSTA TIDEN OCH SEDAN:

New Age: Den nuvarande världen är inte i harmoni, men allt kommer snart att ställas till rätta genom en ny universell religion. Enligt några sker detta genom att mänskligheten utvecklas och uppnår ett högre medvetandestadium, enligt andra sker det genom att varelser från rymden kommer och räddar vår planet.

Kristendom: Jesus skall återvända för att döma världen och slutgiltigt besegra det onda. Därefter leder han oss in i en ny skapelse som i härlighet och fullhet går långt utöver den nya värld som förväntas enligt New Age-tänkandet. Exakt hur den kommer att se ut vet vi inte, och inte heller kan vi förutsäga när det kommer att ske, det vet endast vår Fader i himmelen. "Och jag såg en ny himmel och en ny jord. Ty den första himlen och den första jorden var borta, och havet fanns inte mer. Och jag såg den heliga staden, det nya Jerusalem, komma ner

ur himlen, från Gud, redo som en brud som är smyckad för sin man. Och från tronen hörde jag en stark röst som sade: 'Se, Guds tält står bland människorna, och han skall bo ibland dem, och de skall vara hans folk, och Gud själv skall vara hos dem, och han skall torka alla tårar från deras ögon. Döden skall inte finnas mer, och ingen sorg och ingen klagan och ingen smärta skall finnas mer. Ty det som en gång var är borta.'" (Upp 21:1-4)

**Herdens
hörna**
27 augusti 2000

gm Hilding Egestål

Här följer ett av sommarens program om Hjalmar Ekström, som jag berättade om vid en samling i Kvibergs kyrkstuga.

Den fromme skomakaren

Den här titeln syftar på en verklig skomakare vid namn Hjalmar Ekström. Han föddes 19 december 1885 i Skåne i Stehag vid stranden av Ringsjön. Pappan hans var Ludwig, skomakare, och mamma var Johanna. Hjalmar var äldst i en rad av fem systrar och två bröder. De bodde i Helsingborg, där pappa Ludwig hade skomakarverkstad. Hjalmar var inget ljushuvud i skolan, och definitivt inte i kristendomskunskap. På samma gång hade Hjalmar religiösa upplevelser mycket tidigt. Det hängde säkerligen ihop med att han redan under skoltiden som blev sju år lång, läste Johann Arndts Om en Sann Christendom. Den boken gav honom den första erfarenheten av mystik. Han kan lite längre fram skriva till tullkontrollören Schager, att han med Arndts bok fick en blick för gudsordet, som faktiskt skilde sig från kristendomsundervisningen, såsom den fungerade just då.

Hjalmar läste Arndt alltså mycket tidigt och 11, 12 år gammal kom han som han senare själv uttrycker det i svåra inre konflikter. Det är väl inte fel att kalla pojken Hjalmar för självständig, nästan brådmogen, som vid så unga år var engagerad i religiösa frågeställningar, på ett ovanligt sätt. Alltnog, Hjalmar var ju äldsta barnet och måste därför lämna skolan för att hjälpa pappan i skomakarverkstaden. Det var nödvändigt för försörjningen. Fram till 1908 arbetade Hjalmar i verkstaden. När han så tidigt slutade skolan (ja, det var ju inte helt ovanligt att ett äldre barn fick göra så) ledde det dock till att läslusten vaknade lite senare. Det var skönlitteratur och religion som lockade. Det gjorde också Hjalmar Ekström till en beläst person.

16 mars 1900 blev Hjalmar konfirmerad. 15 år gammal. Han var glad över konfirmationen. Den gav honom, skrev han senare, oförgätliga minnen. Ännu viktigare blev för Hjalmar den gudsupplevelse han fick året därpå vid jultid. Ekström skriver senare till nämnde Henrik Schager om detta; ”då bröt Guds strålgång plötsligt igenom och uppenbarade för mig att jag befann mig i en helt och hållet ny och förut blott anad tillvaro, och att jag redan länge befunnit mig där fast i mörker och trängsel.” Ekström är en försiktig man, så tillvida att han är sparsam med att blottlägga sig själv. Han har senare skrivit en lång rad brev till olika personer, och med det indirekt, ibland direkt, talat om sig själv. Denna tidiga upplevelse är grundläggande på allt sätt. Han kan skriva ”Guds rike spirade fram och blomstrade mitt igenom sten och bråte; allt blev levande, ja, fullt av liv, och allt och varje kom till mig såsom budbärare (änglar) från det översinnliga.” Den här tiden varade i tre år. ”Vägen ledde vidare sedan”, kan Ekström själv säga.

Ekström känner en stark maning att på något särskilt sätt få tjäna Herren och Frälsaren, såsom han själv uttrycker det. En tid tänkte han att bli präst, och på egen hand läser han då Thomas a Kempis, Om Kristi efterföljelse. Men även Leo Tolstoj tillhör Hjalmars lektyr. I sin bibel kan Ekström skriva 1903 i anslutning till Th o Kempis: Jesus Kristus allena! Honom helt och hållet. Inför Hans ansikte natt och dag!” På samma gång drömmer han om att bli författare. Och han har faktiskt fått några dikter och berättelser publicerade under tonåren.

År 1908 kommer Ekström i kontakt med diakoniverksamhet. Det är lättare nu, då hans syskon var utflugna och försörjningsplikten inte var så tung. Ekström får fram diakonsällskapets målsättning, att arbeta för de fattiga, sjuka och förkomna. I maj 1908 ansöker han till Stora Sköndal, och motiverar sin ansökan mycket utförligt. Flyttningen till Sköndal och Stockholm blir en omvälvning. Schemalagd undervisning 6 dagar i veckan mot de tidigare fria studierna, ekonomiskt beroende mot hyfsad inkomst från skomakeriet, och också en helt annan social miljö, ett tiotal diakonielever.

Ekström avslutar så sin utbildning sept 1911 med en sjukvårdskurs på Ersta. Där möter han också sin blivande hustru, Märta Bärfman. Nov 1911 får Ekström pröva sin första anställning som diakon i Härnösand.

Det var mest sociala arbetsuppgifter, inte minst fylleriet. Redan våren 1912 vantrivs Ekström och vill flytta, samtidigt som han börjar tvivla på sin kallelse.

Hilding Egestål

Herdens hörna

3 sept 2000

(forts från förra söndagen)

På samma gång som Ekström arbetar som diakon i Härnösand kan han publicera sig genom AVCarlssons bokförlag. Toner och grepp var hans första diktsamling, men utgivningen går med förlust. Det ena efter det andra knakar i fogarna och april 1913 klagar Ekström över en "jämmerlig disharmoni" inom sig. Det blir lite ljusare när han kommer som diakon till Hönsäter, som är ett brukssamhälle vid Vänerens sydöstra strand. Tiden i Hönsäter blir på ett sätt en vändpunkt. Julen 1913 bjuder Ekström till sig prästkandidaten Olof Seger, som då var lärjunge till en ovanlig präst som hette David Petander. Denne hade under sista åren av livet lämnat sin församling i Ånge och börjat förkunna budskapet om Himmelriket i Leo Tolstojs tappning. Ekström erinrar sig sina egna Tolstojstudier i samband med upplevelsen år 1901. Det leder till att han får en annan syn på den officiella kristendomen, och han lämnar så diakontjänsten i maj 1914.

Samma år på sommaren och hösten ser Ekström sig som Guds ödmjuka och lidande tjänare. Han befinner sig på nedersta trappsteget och förtröstar på Guds ledning i allt. Han myntar uttrycket: att stå ensam med Gud. Han kommer att bo hos nämnde Petander tillsammans med hustru och nyfött barn. När Petander dött, flyttar familjen till en enkel stuga i Sala. Flera av vännerna hade övergett Ekströms, och själv tolkar Hjalmar situationen som en nödvändig övning i ödmjukhet. Efter att under en månad fått arbete som husfar och husmor vid ett alkoholisthem, flyttar paret till Eksjö där Hjalmar blivit diakon vid ett ålderdomshem. April 1916 får Ekström tjänstledighet, som kommer att vara livet ut, för att vara skomakare i Helsingborg.

Sommaren 1916 innebär en ny erfarenhet för Ekström. Han hamnar i Örkeljunga några veckor, där han upplever något som han senare kallar för "den mystiska döden" eller som i boken med titeln Salomos Höga Visa, "andens mörka natt", som kommer efter själens mörka natt. Lönnebo sid 84. En vän beskriver Ekströms erfarenheter så här: "Det var som om Guds oändliga kärlek och oändliga vrede mötts på en punkt likt en eldblixt, fyllande hela himlavalvet och hela jorden, förtärande allt". Ja, upplevelsen leder Ekström till ett nytt förhållande till människorna."

I början av 1920-talet börjar Ekströms omfattande korrespondens. Ämnet är Människans väg till Gud. Utgångspunktens är Ekströms egen utblottelseväg. Brevsamlingen Den fördolda verkstaden innehåller brev till personer i en krets i Stockholm. Inte så få av dessa kommer till paret Ekström sommartid i behov av vila och själavårdande samtal. Samtidigt som allt detta sker, fortsätter Ekström att studera regelbundet, inte minst skönlitteratur. Vilhelm Ekelund t.ex. tillhör hans vänkrets.

När det gäller det andliga, skriver Ekström till den nämnde gode vännen Henrik Schager, tullkontrollören, "man kan liksom inte på tankens väg vinna någonting utan man kan blott stilla vänta, tills det blir givet." På samma gång är Ekström medveten om att det han skriver inte är Ekström utan Guds röst genom honom. Hjalmar håller bara i pennan. "När människorna börjar fråga något om Herren, då har de redan sett någon av Honom hos denne någon och då är det rätta missionärskapet, det rätta Guds-Ords-förkunnandet för handen. Ekströms vardag var präglad av bön, läsning, andliga samtal och brevskrivning i själavårdsangelägenheter. Så är beskriver en vän dagen: "Genast han vaknade, om icke vid först så åtminstone vid andra andetaget och stundom innan han riktigt vaknat, brukade han bedja en bön med ord. Därefter läste han Bibeln, varvid han läste i följd. (Han kunde hinna igenom Bibeln på ett halvår.) I ett tillstånd av ordlös bön befann han sig så hela dagen från första ögonblicket till det sista":

Ekström var känd som en skicklig och noggrann skomakare. Den ständiga bönen störde alltså inte arbetet. Dagen började med skomakeri, medan eftermiddag och kväll ägnades som sagt åt brevskrivning och samtal. Det kunde även hända att han ledde en bibelcirkel på kvällen, men berättas det, hur sent han än kom hem, tog han till sig två timmar till läsning och bön, En halvtimme ägnade han världslig litteratur. Så följde förbön, som han uppfattade som arbete i den osynliga världen.

Hilding Egestål

Herdens hörna

10 sept 2000

(forts från förra söndagen)

Hjalmar Ekström var en lärd man. Förutom tyska, engelska och franska läste han bra eller så både grekiska, hebreiska och nypersiska. Om han för sitt arbetes skull inte kunde läsa, eller ögonen inte medgav det, lät han någon annan, en gäst eller så, läsa högt. Det var gott om gäster i hemmet, både danska och tyskar, norrländska skogsarbete och samdigt svensk aristokrati. Vid fotändan av Ekströms säng fanns en samling porträtt, som enligt Ekströms egen mening var den miljö han tillhörde. Där fanns:

Kristus - Böhme, en tysk skomakare - Fénelon, fransk ärkebiskop på 1600-talet - Thomas a Kempis - Bernhard av Clairvaux, - den heliga Thérèse av Jesusbarnet - Fransiscus - S:t Martin av Tours nr 2 från 1700-talet, en officer, filosof och mystiker. Dessutom Sadhu Sundar Sing - en 1900-talsmystiker från Indien, som blev känd i Sverige genom att han besökte Nathan Söderblom.

Det var porträtten, de flesta i alla fall. På skrivbordet låg Bibeln och bredvid stod en statyett av Johannes, evangelisten, och på bokhyllan tre porträtt, Ekströms farfar och far, båda två fromma schartauner, och som nr 3, Simone Weil, en samtida mystiker och skeptiker. Ekström är lutherska pietist. Bibeln allena, Kristus allena, Guds nåd allena. Ekström kan säga att han inte funnit en enda tanke hos mystikerna, vilken han tidigare inte har funnit i bibeln. Han kan också säga att bibeln är källan och mystikerna källans utflöde.

Raden av porträtt är dock inte fullständig, om man ska ta hänsyn till vilka som påverkade Ekström. Där är Luther, Carl Olof Rosenius, Peter Fjellstedt och Anders Åberg, den senare predikant i lutherska bönhuset i Helsingborg. Tidigare har jag nämnt Ekströms gode vän tullkontrollören Henrik Schager från Stockholm. Denne hörde till en krets med lyktständer G Flodberg, liksom andra "mystikens vänner" på Ersta.

Ekström har alltså sammanträffat med många, men självklart är det litteraturen som han tagit del av, som betytt mest. Under Ekströms senare år, han dog för övrigt 1962, läste han Birgitta Trotzig och Östen Sjöstrand, liksom Vilhelm Ekelund, som lite barskt säger till Ekström: "Det är också ett koketteri att du ska sitta här och lappa skor! Öppna bläckhornet! En halv sida av dig skulle göra succé!"

Nu något mera om innehållet i det som Ekström ger vidare av. Han är mån om att framhålla att den religiösa upplevelsen är olika för varje individ, även om där finns ett mönster med rening och upplysning. Den enskilde är ensam inför sin Gud. Individerna har olika behov och är heller inte på samma plats andligen, men det som är lika är mönstret av rening och upplysning,

vetekornet - som måste läggas i jorden och dö (reningen) för att kunna ge nytt liv (upplysning och förening)

leret - i den fördolda verkstaden arbetar krukmakaren med leret till dess att det formar sig efter mästarens hand.

lammet - som lever enfaldens, tålmodets, saktmodets och ödmjukhetens liv, som väljs ur hjorden, som leder och som offras på altaret till försoning

vaxljuset - som för ljusets skull brinner ner och till slut blir till ingenting

vägen från Egypten till Kanaan, genom natten och öken till löftets och livets nya land.

brud och brudgum - genom olika faser av bekantskap, förälskelse, bortovaro och förlovning, sker den slutliga föreningen.

Kristi jordiska liv - uppståndelse och himmelfärd, i den enskilda själens djup.

Hos Ekström är det de två sista som dominerar. Brud och brudgum går igen särskilt i boken jag redan nämnt om Salomos Höga Visa. Men låt mig särskilt stanna för Kristi livs väg i själens djup. Nyckeln till den ligger i något som kallas samtidighetens situation. Låt mig förklara:

Tiden som råder i den synliga och materiella världen är en relativ tid. Den bestäms av förändringar i rumsvärlden. Det finns samtidigt en annan värld, den andliga. Där finns inte tiden i vår mening, som ett sätt att konventionellt beskriva en serie av förändringar. I andens värld råder ett evigt nu, ögonblicket, i det förenas det förgångna och framtiden i Guds verklighet. Ekström kan därför säga:

”Kristus stiger på nytt ner till oss och vandrar och lider på nytt i oss, fullbordande vad som fattas i hans lidande för hans kropp som är församlingen. Han har då sitt Betlehem, sin hela jordevandring, sitt Golgata, sin Uppståndelse och Himmelsfärd på nytt i oss.

Hilding Egestål

**Herdens
hörna
17 sept 2000**

Här kommer några hörnor som handlar om Jesu sällskap.

I Jesu sällskap - om andlig vägledning

Det är vad jag satte som tema för den här sista sommarträffen. Jesu sällskap - på latin Societas Jesu, förkortat S.J., är ett annat namn på de katolska jesuiterna. Den mest kände av dem är Inigo Lopez de Loyola, eller Ignatius av Loyola. Jag ska inte uppehålla mig vid motreformationens idéer, utan mera se på insidan av Ignatius verk. Jag har en konkret anledning till detta. Göteborgs stift erbjöd präster att delta i en ettårig kurs med namnet Andlig vägledning. Den leddes av Magnus Malm, känd från en hel del böcker, Vägvisare, en bok om kristet ledarskap. En annan bok har vi medarbetare läst tillsammans, I Lammets tecken. Magnus Malm introducerade den andliga vägledning som Ignatius bok Exercitier handlar om. Dessutom som ett slags andligt testamente möter vi Pilgrimens berättelse. Det senare anknyter även till temat för Församlingsbladet i Nylöse augusti i år. Om det talar jag allra sist.

Ignatius föddes 1491 eller möjligen 1492, samtidigt som Amerika upptäcktes och Granada erövrades från morerna. Han var av gammal baskisk adel både på fädernet och mödernet. Hans mor dog tidigt, och vid 14 års ålder blev han också faderlös. Han sändes till Kastilien och till drottning Isabellas storskattmästare. Han lärde sig spanska hovseder och livet var ganska bekymmerslöst. Men även sådant tar en ände. Ignatius hamnade hos en avlägsen släkting vicekungen av Navarra. Den spanske kungen Ferdinand hade lagt beslag på det tidigare självständiga baskiska kungariket, och när Ferdinand dog, började det jäsa. Fransmännen förberedde invasion, och Ignatius, då rätt stridslysten, hade gjort sig ett namn.

Men tillvaron blir sällan vad man tänkt sig. Ignatius får över sig en kanonkula som krossar hans ben, när han just försvarar Pamplona i Norra Spanien. Denna händelse skruvar ner tempot hos den gode Ignatius. Han erfar en inre omvändelse, som sänder honom ganska annorlunda resor. Han går, driven av vördnad för Kristus, från Spanien till Italien och Venedig, varifrån han seglar till det heliga landet. Självfallet var det ett avsevärt avstånd rent fysiskt till hemorten, men också rent psykiskt. Han flyttar från den medeltida världen i en liten baskisk adelsfamilj. Han har stolt försvarat kungen. Därifrån kommer han till den blomstrande renässansen, dit universitetet i Paris hör liksom Rom med ombyggnadsplaner genomförda av konstnärer som Michelangelo och reformivrare som Charles Borromeo.

Det är när han börjar sina studier som han använder namnet Ignatius. Det är också under det namnet han är mest känd. Men eftersom han faktiskt är rätt blygsam, väljer han vanligen att kalla sig ”pilgrimen”. En pilgrimsfärd blir nödvändig för Ignatius, där han också finner nya utmaningar. På pilgrimsfärden kolliderar Ignatius’ rätt romantiska vision av en exotisk mission i den heliga landet, med verkligheten i den vida världen. Han märker att han behöver mer träning och en rejäl plattform för sitt arbete. Hör och häpna, 33 år gammal börjar han skolan igen. Salamanca var berömt för sitt universitet, och det lockade Ignatius. De kyrkliga myndigheterna blandar sig dock i det hela, och Ignatius kommer till Barcelona, hans favoritstad. Där studerar han latin, det var ju ett nödvändigt verktyg för varje vetenskapligt intresserad. Ett dåtida världsspråk, väl att jämföra med dagens engelska.

Ignatius kommer till Alcalá, som är Spaniens centrum för humanistisk utbildning. Därefter väntar sju år i Paris, med dess 50 college och 4000 studenter. Paris var då den största staden i Europa. Befolkningen uppgick till 300000. Ignatius blir 1534 licentiat i filosofi i Paris. Efter det kurser i teologi.

Kronologi

- 1524 Ignatius börjar studier i Barcelona
- 1526 Ignatius blir ställd inför inkquisitionen
- 1527 Ignatius blir arresterad igen i Salamanca

1528 Ignatius lämnar Spanien och far till universitetet i Paris
1530 Augsburgska bekännelsen på luthersk mark
1531 Henrik VIII bryter med Rom
1534 Påven Paulus III. Ignatius är i Montmartre och avger löften tillsammans med några kompanjoner, om uttrycket tillåts. Cum panem, med brödet, alltså dem man delar bordsgemenskap med, inte minst den heliga mässan.

Hilding Egestål

**Herdens
hörna
24 sept 2000**

(forts från förra söndagen)

Låt oss nu se på Ignatius reseguide. Han börjar sina Andliga övningar, som vi kan kalla dem på svenska, redan innan han kom till Paris, och innan kyrkan kallade honom Sankt Ignatius.

Han utvecklade sin bönenemod, genom att reflektera över sin egen erfarenhet av Gud, och genom att tala med någon. Från dessa samtal den noggrant utformade vägen att försöka upptäcka vad Gud begär av en enskild. De Andliga Övningarna. Jag ska låta en nunna, syster Marian Cowan få beskriva och reflektera över sina första erfarenheter av de Andliga Övningarna. Hon har dessutom varit retreatledare och hjälpt många människor på deras andliga resa. Syster Marian tillhör en kommunitet som grundades på 1600-talet i Frankrike med hjälp just av en jesuit. Retreat i den orden som syster Marian växte upp i var viktig. En åttadagars-retreat var vanlig och då användes just Ignatius Andliga Övningar. Det var inte precis det som syster Marian gillade.

Så småningom blev hon novismästarinna. Hon skulle alltså vägleda unga kvinnor in i kommuniteten. Hon mötte då några jesuiter från St Louis universitet, och de tiger inte precis med Loyolas andliga övningar. Syster Marian bestämde sig då för att intervjua ett antal jesuiter och frågade varför de använde Ignatius andliga övningar. Det genomgående svaret var: ”jag gör det därför att de är en böneskola.” Hon tänker sig då att börja det hela själv, vilket hon meddelar prästen Tom Swift. Det dröjer inte länge förrän hon inser att hon själv måste ha en vägledare för att överhuvudtaget klara av Ignatius Andliga Övningar. Dessutom ber hon att för göra det hela tillsammans med noviserna.

Andliga övningarna består av 4 veckors presentation, som sedan upprepas. Och det är alltid något som händer när man håller på. Syster Marian beskriver det kort: det som händer i Övningarna är att du tillbringa en förlängd tid med Jesus. Du ser på Gud, och ser vad som behöver ske med dig själv. Du kan inte tillbringa mycken tid med Jesus utan att växa i kärlek och kunskap om honom. Det är svårt att säga exakt vad som sker, men det blir en förändring, en omvändelse-erfarenhet, kallar hon det.

Som vägledare krävs ansvar att lyssna vad Gud gör med den som blir vägledad. Vad är det som händer i hjärtat, i anden och själen? Det finns ledtrådar som det är viktigt att se. När syster Marian en gång fick frågan om vad hon sett hos Ignatius själv, säger hon: jag ser en person som är djupt involverad med att hjälpa människor att komma till sanningen om sig själva inför Gud. Ignatius skrev övningarna för alla människor, även om det var hans egen erfarenhet av omvändelse som lyste igenom.

En av skönhetserna i de Andliga Övningarna är att de inte går att göra utan en annan person bredvid. Det går därför inte att läsa de som en vanlig, from bok. Och detta att vara sann mot sig själv när du står inför Gud är ingen lätt sak. Det är snarare skrämmande, beskriver syster Marian det hela. I Övningarna framhåller Ignatius sparsamheten med orden, samtidigt som han betonar att Gud arbetar med den enskilde. För människan är det att leva evangelierna, för att se, för att höra, för att agera tillsammans med människor och med hela världen på det sätt Jesus gjorde. Att se Gud verka i en själv betyder inte att jaget förintas. Ett exempel är Moses brinnande buske. Ofta är vi vana vid att se busken och missar elden. Vad vi gör när vi går igenom de Andliga Övningarna, är att vi se dem som en enhet.

Låt mig nu få lyfta fram en annan bok av Ignatius. Jag har redan nämnt. Jag mötte den 1998, och den är Ignatius andliga självbiografi. Jag har låtit den vara själva botten, och sedan har jag lagt mina egna kommentarer till den. Här är dispositionen, och nästa hörna kommer innehållet.

Pilgrimens berättelse (vad avser disposition)

1. Omvändelsen

2. Början av pilgrimsresan
3. I Guds skola
4. I det heliga landet
5. En farofyllt återresa
6. På skolbänken
7. --
8. Vid målet för pilgrimsfärden

Herdens hörna 1 oktober 2000

(forts från förra söndagen)

Att vara i **Jesu sällskap**, alltså att vara Kristi lärjunge och Jesu vän, det är en kallelse alla döpta bör leva i. I dopet vänder Gud med sin Ande oss människor tillbaka till Kristus. Han har anspråk över oss, och vi människor är skapade för att ha vårt sinne vänt till Gud, hela vår personlighet tillhör Herren.

När vi lever i **omvändelsen**, börjar vi pilgrimsresan som människa, som döpt och infogad i Kyrkan stora gemenskap. Vi är resenärer i Jesu sällskap. S:t Lukas berättar om en situation där Jesus saknades i sällskapet. ("De gick en dagsled i tron att han var med i resällskapet och frågade sedan efter honom bland släktingar och bekanta. (Luk 2:44)) Maria och Josef gör allt de kan för att ändra på det förhållandet, och finner Jesus i templet. På pilgrimsresan behöver vi alla den kost och den näring som kyrkans sakrament ger. Dessutom är vi inte isolerade. Vi går i sällskap, i gemenskap med varandra och med Herren, ja alla de heliga följer oss med sina många böner. Gud vare tack och lov.

Hur går det sedan? I **Jesu skola** behövde den helige Ignatius gå. I bön, i samtal med en andlig fader, i kommunion i den heliga mässa - det är Ignatius skolgång. Och detta tillstånd - i Jesu skola - handlar också om växt i tro och tillit, i kunskap och andlig gemenskap. I bikten bekänner du synden och synderna, och ber om förlåtelse för Kristi skull. Ignatius hade svårt med de redan biktade synderna, men Herren ger honom en tydlig insikt. Själv beskriver han det som att mörkret steg för steg viker ifrån honom. Misströstan tas ifrån honom, liksom när en mantel lyfts från ens skuldror.

Den helige Ignatius börjar sin **pilgrimsfärd** med att säga sig själv: "Hur skulle det vara om jag gjorde vad den helige Franciskus gjorde eller vad den helige Dominikus gjorde?" Förvisso hade Ignatius goda föresatser, men han plågas också av att sinnet fylls av världsliga tankar, som ibland tar överhanden över de goda föresatserna. Vi känner igen detta i vårt eget liv. Det har kanske t.o.m. varit så att vi till en början sökt att göra gott som kristen mer av rädsla för Gud än av kärlek till honom. Det är lika gott att se detta i ögonen. Så länge vi vandrar i Guds skola kommer vi att möta det ena efter det andra. Ditt och mitt liv liknar inte Ignatius' liv i alla stycken, men det typiska för kristenlivet delar vi gemensamt.

Ignatius ville komma **till det heliga landet**. Han vågade inte alltid säga det till människorna, därför att han inte skulle frestas till högmod. Efter åtskilliga strapatser kommer han dit. Det må vara om vi kanske under våra liv inte får den möjligheten. Ändock är det väsentligt att vi blir förtrogna med Frälsaren och alla de människor han möter i det heliga landet. Människor med vilka Jesus gör under, människor som förlåtes och upprättas, förtvivlade människor som får hoppet tillbaka. Helt visst är det sant att säga: "Guds ord läses på mer än ett sätt i gudstjänsten och påverkar inte alltid åhörarnas hjärtan lika verksamt. Men alltid är Kristus närvarande i sitt ord, han som utför frälsningens mysterium, när han helgar människorna och frambär en fullkomlig gudstjänst åt sin Fader. Ty Guds frälsningsplan, som oavlåtligt ihågkommes och förkunnas av Guds ord, får i gudstjänsten sin fulla innebörd. Därför är gudstjänst en fortgående, fullständig och verksam framställning av detta Guds ord. Låt oss därför söka Herren i det heliga landet som i dag är Guds ord mitt ibland oss.

En farofylld återresa blir det för Ignatius på väg från det heliga landet och åter. Helgon lever inte i paradiset, när de delar tillvaron på jorden med oss alla andra. Nej, snarare är det så att de prövas, ibland nästan brutalt. Hela tiden har vi att liksom Ignatius fråga vad jag skall göra för Kristus. Jag behöver inse som människa att jag bör låta mig gripas av Kristus som vill förmedla det sanna livet från korset. Jag måste slå in på samma väg som han. Jag måste veta mig vara älskad av Kristus med den kärlek som Fadern har visat honom", för att nu citera Andliga övningar. Den farofyllda resan har ett slutmål.

När vi i retreatens form drar oss tillbaka för att begrunda och meditera, så är det en del i den rustning och utrustning som en kristen i Jesu sällskap behöver för att nå **målet**. Du och jag kommer att möta tillräckligt mycket i livet som vill vår kärlek till Herren att tystna. Målet, himmelens rike, gör inte tillvaron på jorden på något sätt mindre. Det är här på jorden som Kristuslivet i oss skall utvecklas och växa. Redan här får jag be och ropa

Hilding Egestål

Herdens hörna 22 okt 2000

Jag hade ursprungligen tänkt mig att skriva om hur vi läser Bibeln, men jag vill nu passa på att ge Er något om en aktuell fråga, som berör Bibelns land. Frågan om Jerusalem - här är det Vatikanen som beskriver saken så:

Vatikanen står fast vid sin ståndpunkt beträffande Jerusalems framtid, som ju tycks vara det svåraste problemet att lösa i förhandlingarna om fred i Mellanöstern mellan Israels premiärminister Ehud Barak och den palestinske ledaren Yasser Arafat. Barak håller fast vid att Israel måste ha oinskränkt suveränitet över hela staden. Han är bara beredd att ge palestinierna "kommunal självständighet", vilket i princip betyder att palestinierna inte får ha mer än trafikpoliser. Arafat å sin sida säger att östra Jerusalem, som erövrades och annekterades av Israel 1967, är ockuperat land precis som resten och måste återlämnas till palestinierna, som skall använda östra Jerusalem som huvudstad för den framtida palestinska staten. Han är villig att göra ett undantag för det judiska kvarteret i Gamla staden och Västra tempelmuren eller Klagomuren, som är judendomens heligaste plats.

Enligt Heliga stolen, som påven och hans medarbetare kallas på diplomatspråk, behöver Jerusalem en särskild status med internationella garantier på grund av att staden är helig för en stor del av världen. Det sade på fredagen Vatikanens vice presstalesman pater Ciro Benedettini till nyhetsbyrån AFP. "Heliga stolens ståndpunkt är den som framlades av (Vatikanens utrikesminister) ärkebiskop Jean-Louis Tauran under hans besök i Jerusalem 1998. Den har inte ändrats sedan dess." Vatikanen har i flera år krävt att världssamfundet skall få något slags kontroll över Jerusalem eftersom staden är helig för flera religioner. "Jerusalem, sade ärkebiskop Tauran den gången, är helt unik, och kräver ett helt unikt engagemang inte bara från Heliga stolen utan från hela världssamfundet, så som skedde 1947", fortsatte Benedettini. Det var 1947 som FN:s generalförsamling antog en resolution som förslög att Jerusalem skulle hamna under internationellt styre.

I mitten av februari undertecknade Heliga stolen och den palestinska myndigheten ett avtal som tog upp frågan om Jerusalem. Där slogs det fast att "beslut och ensidiga handlingar som ändrar på Jerusalems särskilda karaktär och status är moraliskt och juridiskt oacceptabla." Israel reagerade starkt på att Vatikanen uttryckte sig så i en text som författats utan att samråda med Israel, och Vatikanens presstalesman Joaquin Navarro-valls skyndade sig att förklara att "beträffande Jerusalem tar avtalet inte upp frågor om suveränitet eller territorier som rör de bägge parterna israeler och palestinier." Texten "syftar bara på (stadens) religiösa och kulturella dimension".

Vatikanen och kyrkorna i Jerusalem har länge krävt att Jerusalem skall få en särskild status med internationella garantier. Hittills har varken Israel eller palestinierna visat något större intresse för detta förslag. Men misslyckandet i förhandlingarna i Camp David mellan israeler och palestinier kan leda till att man lyssnar mer på kyrkornas röst i framtiden när man skall förhandla om de heliga platserna. Det säger den katolske patriarken i Jerusalem Michel Sabbah till Vatikanradion.

"Den här gången har man lyssnat till kyrkans röst. Bägge sidorna har velat lyssna på oss. Det betyder att man i framtiden kommer att be om kyrkans åsikt när man talar om de heliga platserna. Vi fortsätter att ha samma åsikt som tidigare. Vi menar att det blir fred i Jerusalem om man respekterar allas rättigheter, både palestinier och israelers. Palestinierna menar att vi står på deras sida, och också israelerna drar sina slutsatser. Men vi ägnar oss inte åt politik. Vi säger bara att det behövs rättvisa om man vill bygga fred."

I Israel säger en ledande rabbin att Israel kanske är mer intresserat av Vatikanens förslag om en särskild status för Jerusalem efter att toppmötet i Camp David misslyckades. Rabbinen David Rosen leder Anti-Defamation League i Israel och intervjuades 27 juli av Catholic News Service. Vatikanen har länge krävt att Jerusalem skall få en särskild status under internationell kontroll för att värna om religionsfriheten för kristna, muslimer och judar och allas tillgång till sina heliga platser i staden. Israel har allt tagit avstånd från förslaget och sagt att Israel klarar av på egen hand att garantera full religionsfrihet för alla.

Rosen sade att Vatikanens förslag innebär att religiösa ledare kan arbeta tillsammans i en symbolisk roll för att skapa förtroende. Han sade att för Israel är det en fördel "att vi kan undvika frågan om suveräniteten i Gamla stan om de heliga platserna sägs kontrolleras av något slags religiös instans som inte lägger sig i den dagliga skötseln av staden, som skulle kunna stanna kvar i Israels händer."

Vatikanradions skandinaviska avdelning/OB/00-07-29
<http://www.radiovaticana.org/scandinavo/svedese.htm>

(forts från förra helgen)

**Herdens
hörna**
4-5 november
2000

Påven sade på torsdagen 26 oktober att Jerusalem måste få en särskild status under internationell kontroll. Libanons nye Vatikanambassadör Fouad Aoun, som för övrigt var ambassadör i Sverige 1988-1999, överlämnade sina kreditivbrev till påven och sade att "allmänheten i Libanon, i arabvärlden och världsoptionen är just nu bekymrade över ett problem som rör Heliga Stolen i högsta grad, nämligen Jerusalem. Världsoptionen förväntar sig att Heliga Stolen håller fast vid sin inställning till den heliga staden och främjar en rättvis lösning som förstärker rättvisan och förhindrar våld."

Påven svarade att "Jerusalem måste vara en stark symbol för enhet, fred och försoning för hela mänskligheten... De förtroendefulla relationerna mellan Heliga Stolen och folken i Mellanöstern inger hopp om att dialog och förhandlingar kan leda till en särskild status med internationella garantier för de heligaste platserna i Jerusalem i respekt för alla folkens värdighet och identitet."

1967 erövrade Israel östra Jerusalem eller "gamla staden" innanför stadsmurarna, där de heliga platserna ligger. Israel annekterade sedan östra Jerusalem och förklarade att Jerusalem är Israels "eviga och odelade huvudstad". Palestinierna å sin sida vill ha Jerusalem som huvudstad i en palestinsk stat. På sista tiden har det hettat till särskilt beträffande vem som egentligen styr över tempelplatån, där klippmoskén ligger och där det judiska templet låg innan romarna förstörde det. Det sägs vara den israeliske oppositionspolitikern Ariel Sharons besök på tempelplatån som utlöste de senaste oroligheterna. Sharon menade sig besöka en del av Israel medan palestinierna såg det som en provokation på deras territorium. Frågan om vem som har suveräniteten över tempelplatån verkar just nu vara ett av de svåraste hindren för fredsprocessen.

Vatikanen har alltid krävt en särskild status under internationell kontroll för gamla staden i Jerusalem med dess heliga platser för de tre monoteistiska religionerna. Heliga Stolen, som Vatikanen brukar kallas i diplomatins värld, har aldrig accepterat Israels annektering av gamla staden i Jerusalem. Under de misslyckade förhandlingarna mellan israeler och palestinier i Camp David ville bägge parterna ha oinskränkt suveränitet över de heliga platserna i Jerusalem och var inte intresserade av Vatikanens förslag om särstatus under internationell kontroll.

Men efter förhandlingarnas misslyckande och under de senaste våldsamheterna har förslaget att finna en särskild status under internationell kontroll för Jerusalem blivit aktuellt igen, berättade Vatikanens statssekreterare kardinal Angelo Sodano 18 oktober för pressen. Han menar att Vatikanens förslag är ett sätt att helt enkelt kringgå den svåra frågan om suveräniteten över tempelberget. "Jag tror att de måste nå fram dit förr eller senare," sade Sodano. "Det är enda lösningen utan att gå in på frågan om suveräniteten... Jag ser nu att vårt förslag, som ett tag nästan var bortglömt, nu börjar diskuteras på olika håll. Flera regeringar har bett oss att förklara förslaget grundligare. Vi har illustrerat vårt förslag med ett exempel. Om man inte kan slå sönder ett klippblock, så kan man gå runt det. Detta förslag skulle kunna accepteras av bägge parter när det uppstår två stater. Sedan får man se vad som blir den slutliga lösningen."

Vatikanradions skandinaviska avdelning/OB/00-10-28
<http://www.radiovaticana.org/scandinavo/svedese.htm>

citerat genom H.E

**Herdens
hörna
19 nov 2000**

I dagens hörna skall jag försöka besvara två frågor som dykt upp den sista tiden i församlingen:

1. Varför firar vi nattvard ofta?

2. Har Utby kyrka två altaren?

Den första frågan skrev jag ett brev till menigheten i Nylöse församlings kyrkor den 8 februari 1998. Det finns i särtryck på bokbordet. Här en sammanfattning:

I Apostlagärningarna läser vi om hur de troendes antal ökade på en dag med inemot 3000 personer. (Apg 2:41ff) Om dessa heter det att de troget deltog i apostlarnas undervisning, och den inbördes hjälpen, i brödbrytan-det och bönerna. -- Paulus utlägger så texten mera i 1 Kor 12. Där använder han orden "Herrens måltid" om samma nattvard. Han beskriver det ovärdiga uppträdandet, alltså inte människans allmänna ovärdighet såsom syndare. Det som upprör den helige aposteln är att folket inte skiljer mellan vanlig måltid och Herrens måltid. --

Frågan till oss blir: hur gör vi skillnad mellan vanlig måltid och Herrens måltid? Det ovärdiga sätt enligt vers 27 "Den som äter Herrens bröd eller dricker hans bägare på ett ovärdigt sätt har därför syndat mot Herrens kropp och blod". Detta 'därför' syftar på förklaringen att det just är Herrens måltid, hans kropp och hans blod, ingen annans eller inget annat. Vi syndar därför mot Herren själv, om vi inte gör åtskillnad mellan måltid och Herrens måltid.

-- Paulus vill alltså få oss att tänka över att det är Kristus själv vi tar emot i nattvarden, kommunionen, för att nu använda ytterligare ett namn på altarets sakramentet. Det tillhör den kristna bekännelsen att tydligt säga och tro att nattvarden är Kristi kropp, "offrad för er" (1 Kor 12:24).

Hur ofta ska man kunna, alternativt kunna klara av, att bekänna sina synder? Det är självklart att varje möte mellan människa och Gud präglas av att människan är en syndare. -- -Därför är syndabekännelsen är given när jag ska möta Gud.

Hur ofta skall då nattvard firas? Sett i ett längre perspektiv är högmässa, inte högmässogudstjänst, det som är originalet. Det är inte speciellt katolskt med högmässa. Martin Luther firade nattvard mycket flitigt, och tog det som normalt att fira högmässa varje söndag. Det hörde till undantagen att inte göra det, och för undantagen skrevs så en förkortad form av gudstjänst, "när inga kommunikanter finnes". --

-- Samtidigt vill jag gärna peka på att det är fullt tillåtet att vid nattvards-utdelandet (kommunionen) någon gång bli sittande kvar i bänken. Vi behöver inte stanna hemma, därför att det är nattvard. Vi firar inte nattvard för syns skull, utan för att få ta emot frälsningens gåvor. Altarets sakrament är därför inget som bör komma i andrahand. Låt oss därför i stället i psalmer och böner, i andligt samtal, fördjupa oss i det som Frälsaren har som avsikt med brödbrytandet. Herren gör ju alltid det som är gott, och det behöver vi alla ta till oss.

Den andra frågan: Har Utby kyrka två altaren?

Svaret är nej! Det är en *bönpall* som står i koret, oftast på södra sidan (=predikstolssidan) Vid bönpallen sitter eller står präster och diakon, ibland bara en präst, fram till offertoriet, då altaret, i huvudsak avsett för nattvarden, tas i bruk. Bönpallen eller sedilian (av 'sedes' latin för sittplats) fungerar som bokstöd. Är detta då något katolskt? Ja, vad menar vi med en sådan fråga? En sedilia förekommer bland katoliker, visst, precis som en bibel vid en ambo, eller en bönebänk bland kyrkokristna i Norrland. Mycket har vi faktiskt gemensamt med andra kristna.

Inget skulle hindra att det fanns en biktstol i Utby, möjligen utrymmet. Göteborgs domkyrka är på väg att få en sådan, och min prästvigningsbiskop Sven Silén såg helst att våra svenska kyrkor försågs med en sådan möbel, för att göra biktens sakrament påmint. Se gärna psalmboken.

På samma gång kan bönpallen vara till hjälp för den person som under veckan vill gå till kyrkan, falla på knä och be.

Vänligen Hilding Egestål, kyrkoherde

**Herdens
hörna**
26 november
2000

Vatikanen om flyktingar

Det är de fattigaste länderna som tar emot flest flyktingar. Det framgår av en rapport från FN:s flyktingkommissariat. "Dessa länder behöver världssamfundets solidaritet och särskilt från de rikare länderna, som bara tar emot en liten del av hela bördan," kommenterade Vatikanens sändebud i FN ärkebiskop Renato Martino 6 november.

De personer som angår FN:s flyktingkommissariat blev fler under 1999. Många av dem var offer för konflikter. Sammanlagt rör det sig om 22 miljoner. 12 miljoner är flyktingar och 4 miljoner är flyktingar i det egna landet. Hälften och i vissa fall upp till tre fjärdedelar är barn. En del av dem har levt hela sitt liv i ett flyktingläger. "Dessa är de mest utsatta av alla och behöver särskilt skydd för sin rätt till liv, trygghet, utbildning, hälsovård, identitet, familjekärlek och hopp om en framtid", sade Martino.

Vatikanradions skandinaviska avdelning/OB/00-11-11
<http://www.radiovaticana.org/scandinavo/svedese.htm>

Sveriges Kristna Handikappförbunds ung-sektion drar igång på allvar!

Kyrkan skall vara till för alla ! Idag finns det många svårigheter för människor med funktionshinder att delta i gudstjänstgemenskapen. Sveriges Kristna Handikappförbund, SKrH, är den enda organisationen i sitt slag i Sverige, som arbetar för funktionshindrades rättigheter att på lika villkor kunna göra detta i alla kyrkor och samfund. 1996 beslutade förbundet att bilda en ungdomssektion. Denna har sedan utvecklats på läger och retreatar, där unga vuxna människor med egna funktionshinder har träffats och utbytt erfarenheter. Sedermera har "ung-sektionen" visat sig vara en mer passande benämning, då åldrar från ca 20 till 50 finns.

Nu gäller det framtiden! Vill Du vara med i detta arbete?

Ung-sektionen kommer att ha ett möte i Jönköping, 19-21 januari, dit Du är välkommen!

Innehållet kommer att kretsa kring följande frågor:

- Vad vill vi med vårt förbund?
- Hur skall vi arbeta för att nå ut till kyrkor och samfund?
- Hur kan vi stötta varandra?
- Hur skall vi organisera ung-sektionen?

Är Du intresserad av att vara med från start i dessa frågor, så ses vi i Jönköping.

Sista anmälningsdag är 22 december!

Mer information och anmälningsblankett kan fås via:

SKrH c/o Ola Samnegård

Tunav. 39B:350

223 63 Lund.

Allmän information om förbundet finns på <http://www.crossnet.se/skrh>

Efter dessa två glimtar från mitt veckostudium av kristet internet, vill jag redan nu tacka Utby Fjällbo kyrkliga arbetskrets för alla goda förberedelser inför försäljningen nu på tisdag 28 november. Vi börjar som det framgår av annonser kl 11.00 i Utby kyrka.

Kommande söndag, Första Advent, skall vi välkomna våra 30 nya konfirmander. De får sin bibel av församlingen. I år blir det den utgåva som kallas Bibel 2000, med förlaget Libris. Det finns en uppsättning i varje församlingshem att beskåda. Kr 100:- är priset, om Du vill köpa.

Med vänlig hälsning
Hilding Egestål'

**Herden
S
hörna
6 – 7 januari**

Under året 2001 kommer jag i Herdens hörna att göra två saker: kommentera och analysera frågor som är aktuella i kyrkan både hos oss och i världen, och också uppehålla mig vid Gamla testamentets texter. Det hör ihop med att vi nu läser ur den nya gammaltestamentliga översättning som finns i Bibel 2000. Naturligtvis är det så att det är viktigt vad vi har för förutsättningar, både när vi läser och studerar Bibeln, och när vi översätter den från ett gammal språk

som hebreiskan.

Själv menar jag att nyckeln till det hela är att Bibeln är en enhet och en helhet. Den har sitt gamla och sitt nya testamente, och dessa två har hört samman i kyrkans historia. Kristna läser därför bibelboken utifrån att Jesus själv använde det vi numera kallar för Gamla testamentet. Bibeln har från början lästs i kyrkans sammanhang. Den har varit levande i gudstjänsten, och blivit förstådd utifrån vem Kristus är och vad han gjorde. Ibland är sambandet med den grunden mer eller mindre uppenbart, när vi tar fram en särskild bibelbok, det må vara någon profet eller en historisk bok, som 3 Mosebok, eller ber med hjälp av Psaltaren, Jesu egen bönbok.

Jag kommer att försöka ge en nyckel till varje bok i GT som passar ihop med frågan: hur handlar denna bok om Jesus Kristus. I våra högmässor läser vi nu inte ur alla böcker i GT. Merparten kommer från profeterna, men mycket av vad som berättas i Nya testamentet förutsätter både en skapelseberättelse, ett syndafall, ett utväljande av Israel som Guds egendomsfolk, och mera sådant. Detta får bli min första hörna detta år.

Med vänlig hälsning

**Herdens
hörna
2001-01-21**

Hilding Egestål

Varifrån kom allt? Hur kom det hit? Frågorna rör vårt ursprung som människor. Bibelböckerna som nämndes i förra hörnan, särskilt Första Mosebok behandlar just det. Genesis är bokens latinska namn. Kanske vi först kan grunna över hur det var med Mose. Jag skriver detta i samma vecka som TV sänt ett intressant program om de gamla länderna vid den bördiga halvmånen.

Det finns faktiskt flera bevislinjer som visar att Mose, den store laggivaren och Israels befriare, har sin hand bakom de fem s.k. moseböckerna. Först pekar den tidigaste judiska traditionen, också som vi finner den i Talmud, ut Mose som ursprung. *Det andra* är att Mose är den enda person som vi känner till från den tiden som haft förmåga att skriva denna bok, eftersom han enligt Apg 7:22 var en högt utbildad och uppfostrad kungason. *Det tredje* är att Mose var den enda som hade intresse och information nog att skriva Genesis. Eftersom Mose var jude, hade han tillgång till släkttavlor för förfäderna, vilka säkerligen Jakob fört med sig ned till Egypten, 1 Mos 46. Eftersom Mose fick uppdraget att föra folket ut ur Egypten, bör han ha känt till löftena från Gud till förfäderna. *Det fjärde* är att citat från 1 Mosebok visar att resten av Gamla testamentet betraktar 1 Mosebok som en del av Mose lag, 5 Mos 1:8, 1 Krön 1:1 ff) *Det femte*, icke oviktiga är att Nya testamentet och Jesus ser Mose som författare till en väsentlig del av den heliga Skrift, Matt 19:8, Luk 16:29.

När blev allt detta arbete utfört? Mose blev 120 år gammal, 5 Mos 34:7. De första 40 åren tillbringade han med att lära sig egyptiernas visdom, Apg 7:22. Nästa 40 år var han herde i Midjans öken, 2 Mos 2:15. De avslutande 40 åren tillbringade han med att vandra med Israels barn, som Israels folk kallas. En tidtabell skulle kunna se ut så här: Mose i Egypten 1527 – 1487 före Kristus, i Midjan 1487-1447 och under ökenvandringen till Kanaans land, 1447-1407. Det är troligt att Mose sammanställde Första Mosebok under de första 40 åren. Detta av tre skäl: Under den perioden kom Mose att tro på Gud, och så kom också hans önskan att befria Israel, 2 Mos 2:11, Hebr 11:24. Han måste ha noga studerat Israels historia och Guds löften till Abraham och hans efterkommande. Sedan så hade Mose rimligen inte tillgång till folkets alla släktkrönikor därute i öknen som boskapsherde. Under den perioden hade Mose säkert jämnt göra med att leda folket och så nedteckna resten av böckerna.

Första Mosebok skrivs för en nation hebreiska slavar i Egypten. Vad skulle vara bättre för dem att höra än Guds uppenbarelse för deras förfäder, och att också Herren skulle befria dem från Egypten. Det finns flera gånger i Första Mosebok när detta löfte upprepas, 1 Mos 15:16 liksom 46:4.

En tidtabell för tillståndet i Egypten skulle kunna se ut så här:

1730 f Kr	Hyksos invaderar Egypten	Sedan period av slaveri	1675-1575 hyksos kungar vid Avaris
1575	Hyksoskungarna drivs ut ur landet	Dynasti nr 17 med AhmoseI,	Sedan Amenhotep I, och Thutmose I
1450	Amenhotep II Härskar i Egypten	Och några år efteråt kommer uttåget	480 år innan Salomo bygger templet, 1 Kung 6:1
1400	Josua intågar i det heliga landet	Domarna	

Det går att urskilja tre syften med varje bok i Gamla testamentet, det historiska, det läromässiga och det kristologiska (alltså det som pekar framåt på Jesus). I Första Mosebok är det särskilt 1 Mos 3:15, 1 Mos 4:25 med Sets linje, 1 Mos 9:27, 1 Mos 12:3 Abrahams säd. Till och med detta "av Juda stam" möter i 1 Mos 49:10. Boken börjar med skapelse av himmel och jord, särskilt människan. Men människan faller, för död och dom över sig själv. Kain startar en ond civilisation, som ökar våld och ondska och som slutar med syndafloden, en katastrof som är omvittnad i olika typer av gamla skrifter. Samtidigt Guds löfte om Frälsaren genom grenen Set, från vilken Noa kommer, och hans son Sem. Babels torn splittrar sedan nationerna. Jag återvänder dit nästa vecka.

H.E.

Herdens hörna

2001-03-18

Kyrkans böcker har blivit reviderade tid efter annan, ibland beroende på ny bibelöversättning, ibland på grund av att man velat eftersträva tydlighet och koncentration, oftast i anslutning till ett liturgiskt arbete i många olika kyrkor världen över (liturgi=gudstjänst). Det senare var fallet 1986, då vi fick nya gudstjänstordningar i Svenska kyrkan. Utan överdrift kan vi säga att utvecklingen inom Romersk-katolska kyrkan framför allt efter Andra Vatikankonciliet påverkat också andra kyrkor, tillsammans med ny forskning inom gudstjänstlivet. I år, 2001, har vi mera allmänt prövat den senaste bibelöversättningen, Bibel 2000, och det har då varit den direkta uttalade anledningen till att kyrkomötet beslöt sig för en revision av 1986 års handbok.

Till de extra direktiv som utredarna fick hörde att man skulle sträva efter ett s.k. inklusivt språk. Det är nu inte helt lätt att beskriva vad som avses med inklusivt språk, eftersom där finns olika tolkningar. Den tolkning som utredarna åt kyrkomötet har valt har syftat till att ge en annan bild av Gud, än vi har haft tidigare. Alla uttryck som skulle beskriva Gud med manlig uttryck, t.ex. Fader, eller som i adjektiv-böjningar "allmäktige Gud" har därför så gott som undantagslöst rensats ut. Enda undantaget är Herrens egen bön, som får börja "vår Fader som är i himlen". Till det har utredarna också lagt att stryka alla uttryck som beskriver Gud som upphöjd över allt skapat. Ordet "Herre" är ett sådant. Det går tillbaka till Guds svar på Moses fråga om vem som sänt honom, "Jag är den jag är", JHWH som det kom att skrivas fast med hebreiska bokstäver och uttalas HERREN. I Nya testamentet är det Jesus Kristus som har fått namnet HERREN. Kristus är alltså Gud, eller som vi hellre säger, Kristus är Guds Son.

Genom att utredarna systematiskt tar bort Gud som överordnad följer också att syndbegreppet tunnas ut, och blir liktydigt med "brist", vilket dock är något helt annat än synd. Att bekänna sina brister är inte att bekänna sina synder i tankar, ord och gärningar. Det leder samtidigt till att bilden av människan blir skev och utan verklighetsanknytning. Människan, också den kristna människan, är syndare och förmår inte att göra Guds vilja. Detta sakförhållande tränger utredarna undan, vilket på sikt gör att verklig förlåtelse blir bortskalad, och det leder sannerligen inte till någon befrielse.

En konsekvens av det förra är att allt tal om "dom" från Guds sida tonas ner, inte bara i gudstjänstsammanhanget utan också i bönboksförslaget, Hjärtats samtal.

Det här är självfallet en allvarlig kritik och invändningar från många olika håll inom Svenska kyrkan, just när det gäller förändringar av själva läran och trons innehåll. Lättare är det att acceptera eller till nöds godta rena språkliga förändringar, t.ex. att i stället för "nalkas dig för att..." säga "kommer för att". Det finns många flera sådana exempel.

En särskild tydlig förändring, betingad av språkskäl, är förändringen av apostoliska trosbekännelsen. Hittills har vi sagt om Jesus "vilken är avlad., född., pinad.. , korsfäst., död och begravnen., uppstånden., uppstigen." Utredarna har ändrat till "som blev till..., föddes., led., korsfästes., dog och begravdes, uppstod., steg upp". Den här språkliga ändringen är ingen förändring av innehållet ska gärna sägas, men man kan nog ifrågasätta det kloka i den typen av ändring i sådant som ändå är väl känt.

Som jag ser det, är det fullständigt uteslutet att sådana förslag till kyrko-handbok och bönbok framför allt ska kunna antas. Splittringen är tillräckligt stor inom Svenska kyrkan. Det skulle utan tvekan också leda till att andra kyrkor och samfund ställer sig frågan om Svenska kyrkan är på väg att lämna väsentliga delar i den kristna tron, t.ex. tron på att Gud är Treenig, Fader, Son och Ande

Hur ska vi beskriva Gud? Jag fortsätter att citera ett aktstycke som är väl värt att läsa och begrunda från det kyrkliga mötet i Linköping 2000.

3. Guds kärlek

Liksom Gud har skapat och fortsätter att skapa i en kärlek utan gräns, vill han i sin kärlek ge oss människor del i samma fullkomliga godhet och glädje som är hans väsen. Den omsorg som finns i skapelsens överflöd och ändamålsenlighet är hans kärleks sätt att verka. Vi anar den kärleken när vi i naturen ser hur livets krafter samverkar och för skapelsen vidare. Vi skymtar den när relationer mellan människor är som bäst, mellan man och kvinna, mellan föräldrar och barn, mellan vänner och arbetskamrater, i enskild eller offentlig omsorg om de svaga. Tvärs igenom allt hemskt och vidrigt får vi tro att det i tillvarons innersta, bortom allt mänskligt, finns en gudomlig kärlek.

Men detta förblir skärvor och fragment. Guds kärlek kan människan aldrig förstå utifrån sina egna erfarenheter och sitt eget förnuft. För att förstå Guds kärlek behöver människan Jesus.

4. Guds allmakt

Liksom Guds kärlek är Guds allmakt fördold. I synnerhet har vi människor svårt att tänka att Gud är både kärlek och allmakt.

Spontant tänker vi att den som har allmakten bestämmer i allt och dirigerar allt som sker. Men till Guds fördolda plan för världen hör att tillåta onda makter att driva sitt spel. I Bibeln kallas de fiender, Guds och människors fiender. De gör mycket ont och vållar mycket skada här i världen. Men deras tid är utmätt och de vet det. De kommer att besegras och då blir Guds allmakt uppenbar.

Men, frågar människor, varför låter Gud det här hålla på? Varför gör inte Gud slut på det onda nu och omedelbart? Bibeln svarar att det är för att ge människor en möjlighet att välja rätt sida i kampen. Gud är kärlek och därför tvingar han ingen. Gud vill vinna vår kärlek och tillit och att vi själva skall vilja skilja oss från det onda.

5. Guds avbild

Gud skapade människan till sin avbild.

Människans tanke bevarar i minnet det som har varit och sträcker sig med planer och förhoppningar in i framtiden. Hon samlar det som var och det som ännu inte är i sitt medvetandes nu. Genom språket bygger människor gemenskap med varandra, utforskar världen och kan frambära hela skapelsens lovsång till Gud.

Människan ställer frågor om varifrån hon kommer och om meningen med sitt liv. Hon vet att hon skall dö och gör sig tankar om det som är bortom döden. Hon sätter upp mål för sig och väljer vägar att nå dem. Det som mer än något annat gör människan till det hon är, är att hon kan lära sig skilja mellan rätt och orätt och bli medveten om den skillnaden.

Människan har av Gud fått förtroendet och uppdraget att förvalta skapelsen. Hon har fått makt över det levande, hon får bruka det men skall också vårda det. I detta skall hon vara Guds medarbetare och skall ansvara inför Gud hur hon fullgör sitt uppdrag.

Till skapelsens mångfald hör att Gud skapade människan till man och kvinna. Till skapelsens ordning hör att de båda skall samverka. I den uppgift de har fått att befolka hela jorden har de var sin funktion, båda lika nödvändiga och lika värda. I sin samverkan med mannen blir kvinnan inte mindre kvinna utan mer, och i sin samverkan med kvinnan blir mannen inte mindre man utan mer. Även när nya kulturer och samhällsformer ger män och kvinnor nya och annorlunda roller, förblir de män och kvinnor. Strävanden att utplåna skillnaden och ta fram

ett släkte av könlösa människor brukar, efter en tid, när naturen tar ut sin rätt, avslöjas som de modeflugor de är.

Hilding Egestål

(forts från 29 april)

9. LAGEN

Lagens första uppgift är att hindra människor att göra det som är ont, att sätta en damm för ondskans flöde i världen. Det lyckas inte alltid, överträdelser pågår ständigt och övergår ibland i ren laglöshet. Men där lagen, Guds lag, respekteras och lyds bidrar den till att göra människors liv drägligare. I skydd av lagen kan människor göra varandra mycket gott och gör det ofta. Denna lagens funktion som vägledare till ett drägligare mänskligt liv kallas i vår kyrkas tradition för lagens första bruk.

När Jesus i sin undervisning tar upp några av buden, återger han dem deras ursprungliga skärpa. Den ömsesidighetens etik som alla förnuftiga människor omfattar och försöker leva efter, är inte nog. Gud vill något mer med dem han har skapat till sin avbild. "Var fullkomliga, så som er fader i himlen är fullkomlig", säger Jesus. Men ingen människa är fullkomlig och ingen kan göra sig fullkomlig. Ändå menar Gud allvar. Så blir lagen inte bara till skydd och vägledning utan också till en dom över alla människor.

Denna lagens uppgift att avslöja alla människor som syndare kallas i vår kyrkas tradition lagens andra bruk. Denna lagens dömande funktion har en avgörande betydelse i kristen tro och kristen själavård.

10. Gud blir människa

Genom lagen och Guds profeter som förkunnar hans vilja kan det onda och dess verkningar begränsas. Men för att verkligen besegra det krävs kraftigare tag.

Det onda kom in i världen genom människan. Så måste det också övervinnas i människan. Människan själv klarar inte av det. Det gör bara Gud. Så måste Gud bli människa för att i människan vinna seger över alla sina fiender.

I Gamla testamentet kan vi följa hur Gud steg för steg förbereder detta avgörande. Han upprättar ett förbund med Noa som omfattar allt levande. Till förbundet med Abraham knyter han löftet om en välsignelse för alla folk på jorden. Av Abrahams efterkommande utväljer han ett folk till att vara hans tjänare och till att bära löftet vidare. Genom Mose förnyar och bekräftar Gud förbundet med sitt folk Israel. Han utväljer David och sänder sin profet att smörja honom till kung. Till Davids släkt knyts profetiorna att Gud skall sända sin "smorde" – hebreiskt Messias, grekiskt Christos. Genom profeterna fogas så drag efter drag till bilden av denne Israels frälsare och återupprättare. Han skall uppenbara Guds vilja, vara en kung som skipar rätt och stiftar fred och samtidigt vara "Herrens lidande tjänare" som bär och försonar folkets synder.

Alla dessa löften uppfylls i Jesus, född i Betlehem, Davids stad, av jungfrun Maria. I honom har Gud blivit människa. Som Marias son är han fullt ut en människa av kött och blod som vi alla. Samtidigt är han Gud, Faderns Son av evighet i den heliga Treenigheten. Kommen till Marias kropp utan någon man som jordisk far är han en nyskapelse lika genomgripande som när Gud skapade världen ur intet.

Att denne Jesus föds till ett liv på jorden är det viktigaste som hänt i människosläktets liv. Därför är det rätt att vi räknar tidens gång från denna händelse, både framåt via våra dagar in i framtiden och bakåt mot världens begynnelse.

11. För oss

Gud Faderns Son av evighet, själv Gud, var med Fadern och Anden när skapelsen blev till. Allting i himlen och på jorden, synligt och osynligt, skapades genom honom som kallas Ordet men också till honom. I honom får allt sin fullbordan.

När han som har del i hela Guds makt och härlighet av kärlek går in i ett människoliv med ett sådant livs alla begränsningar, därtill ett liv som slutar i rättslöshet och total isolering, gör han ett offer. Detta offer gör han för oss människor, för att rädda oss undan syndens och dödens makter och ge oss del i det liv som är hans.

Förmedlat genom Hilding Egestål

Jag har i tidigare hörnor berört hur vi i vårt gudstjänstspråk beskriver Gud och oss själva som människor. Här kommer i några avsnitt ett försök att uttrycka i ord det som i mångt och mycket är utsägbart. Det är format i samband med det kyrkliga mötet i Linköping förra året. Rubrikerna säger något om vilka hemligheter som ligger i den kristen tro med en allmän, kyrklig, förankring.

Väl bekomme

Hilding Egestål

kyrkoherde

1. Gud är

När Mose frågade efter Guds namn, fick han svaret "Jag är den jag är". Gud är inte beroende av någon eller något för att finnas till. Tvärtom är allt som är till helt och absolut beroende av den som är. Gud är suverän. Den norske psalmdiktaren Petter Dass skriver:

Gud er Gud om alle land lå øde,
Gud er Gud om alle mann var døde. (Sv ps 649:2)

Gud är inte en idé som människor har kommit på, inte något som mänsklig spekulation eller fantasi eller längtan har skapat. Gud är verkligheten själv. Guds kärlek, ljus och glädje är hela tillvarons grund och ursprung.

Vår kunskap om Gud är begränsad och fragmentarisk, som en gåtfull spegelbild. Men vi vet att han inte bara är en allmän kosmisk kraft utan en personlig Gud som tar kontakt med oss.

2. Gud skapar

Allt som finns har kommit till genom att Gud har skapat världen ur intet. Vi kan ana att det är en akt av kärlek. Skapelsen är inte något mer eller mindre automatiskt utflöde av Guds väsen. Skaparakten är ett fritt och suveränt beslut som det har behagat Gud att fatta.

Gud sade och det blev så. Guds ord är levande och verksamt så att det frambringar det som det säger. Guds ord är gärning. Hos Gud är ord och gärning ett.

Guds skaparkraft är ständigt verksam i hela tillvaron, både i den synliga värld som vi förnimmar omkring oss och i den osynliga som vi anar och någon gång får en skymt av. Teorier om Gud som en urmakare, som i tidens begynnelse satte i gång en mekanik som sedan går av sig själv, har ingenting med biblisk och kristen skapelsetro att göra. Gud är oavbrutet närvarande i sitt verk – det är så detta fortsätter att finnas till – men inte så att vi skulle kunna finna Gud i stenar eller träd. Även om vi i naturen, eller människolivet, kan ana och bli gripna av Guds storhet och skönhet, finns alltid en åtskillnad mellan Skaparen och det skapade. Vi tillber och åkallar Gud och Gud ensam, aldrig Guds skapade verk.

Om Gud och det levande skriver psalm 104: "Du tar ifrån dem deras ande, och de dör och blir åter mull. Du sänder din ande, då skapas liv." Allt liv är beroende av Gud.

Vad det betyder att människan är skapad till Guds avbild blev uppenbart när Guds Son blev människa. Han är Faderns Son av evighet, förstfödd före allt skapat, i honom skapades allt i himlen och på jorden, synligt och osynligt, troner och herravälden, härskare och makter, allt är skapat genom honom och till honom. Så framträder Gud som treenig. Fadern sänder Anden ut i världen till att ge liv och uppenbara Gud. Anden drar människor till Sonen, som undervisar om Fadern och öppnar vägen till Fadern. Så leder Anden människor genom Sonen till Fadern.

3. Guds kärlek

Liksom Gud har skapat och fortsätter att skapa i en kärlek utan gräns, vill han i sin kärlek ge oss människor del i samma fullkomliga godhet och glädje som är hans väsen. Den omsorg som finns i skapelsens överflöd och ändamålsenlighet är hans kärleks sätt att verka. Vi anar den kärleken när vi i naturen ser hur livets krafter samverkar och för skapelsen vidare. Vi skyttar den när relationer mellan människor är som bäst, mellan man och kvinna, mellan föräldrar och barn, mellan vänner och arbetskamrater, i enskild eller offentlig omsorg om de svaga. Tvärs igenom allt hemskt och vidrigt får vi tro att det i tillvarons innersta, bortom allt mänskligt, finns en gudomlig kärlek.

Men detta förblir skärvor och fragment. Guds kärlek kan människan aldrig förstå utifrån sina egna erfarenheter och sitt eget förnuft. För att förstå Guds kärlek behöver människan Jesus.

Ps 103:8, 10, Ps 118:1, Rom 5:8, 8:35, Tit 3:4, 1 Joh 4:7–10, 16.

4. Guds allmakt

Liksom Guds kärlek är Guds allmakt fördold. I synnerhet har vi människor svårt att tänka att Gud är både kärlek och allmakt.

Spontant tänker vi att den som har allmakten bestämmer i allt och dirigerar allt som sker. Men till Guds fördolda plan för världen hör att tillåta onda makter att driva sitt spel. I Bibeln kallas de fiender, Guds och människors fiender. De gör mycket ont och vållar mycket skada här i världen. Men deras tid är utmätt och de vet det. De kommer att besegras och då blir Guds allmakt uppenbar.

Men, frågar människor, varför låter Gud det här hålla på? Varför gör inte Gud slut på det onda nu och omedelbart? Bibeln svarar att det är för att ge människor en möjlighet att välja rätt sida i kampen. Gud är kärlek och därför tvingar han ingen. Gud vill vinna vår kärlek och tillit och att vi själva skall vilja skilja oss från det onda.

1 Kor 15:26, 2 Petr 3:8–9, Upp 12:12, 17:17.

5. Guds avbild

Gud skapade människan till sin avbild.

Människans tanke bevarar i minnet det som har varit och sträcker sig med planer och förhoppningar in i framtiden. Hon samlar det som var och det som ännu inte är i sitt medvetandes nu. Genom språket bygger människor gemenskap med varandra, utforskar världen och kan frambära hela skapelsens lovsång till Gud.

Människan ställer frågor om varifrån hon kommer och om meningen med sitt liv. Hon vet att hon skall dö och gör sig tankar om det som är bortom döden. Hon sätter upp mål för sig och väljer vägar att nå dem. Det som mer än något annat gör människan till det hon är, är att hon kan lära sig skilja mellan rätt och orätt och bli medveten om den skillnaden.

Människan har av Gud fått förtroendet och uppdraget att förvalta skapelsen. Hon har fått makt över det levande, hon får bruka det men skall också vårda det. I detta skall hon vara Guds medarbetare och skall ansvara inför Gud hur hon fullgör sitt uppdrag.

Till skapelsens mångfald hör att Gud skapade människan till man och kvinna. Till skapelsens ordning hör att de båda skall samverka. I den uppgift de har fått att befolka hela jorden har de var sin funktion, båda lika nödvändiga och lika värda. I sin samverkan med mannen blir kvinnan inte mindre kvinna utan mer, och i sin samverkan med kvinnan blir mannen inte mindre man utan mer. Även när nya kulturer och samhällsformer ger män och kvinnor nya och annorlunda roller, förblir de män och kvinnor. Strävanden att utplåna skillnaden och ta fram ett släkte av könlösa människor brukar, efter en tid, när naturen tar ut sin rätt, avslöjas som de modeflugor de är.

Människor är olika varandra, samverkar och kompletterar varandra i många fler sammanhang än i äktenskap och familj, arbetsplatser, vänskapskretsar, samhällen, hela folk. Åter och åter visar det sig att människan är skapad för gemenskap, för att leva i den och för att bygga den. Gud har skapat oss till att i alla dessa former av mänsklig gemenskap se på varandra som Guds avbild. Det värde som varje människa har som skapad till

Guds avbild ger oss Gud i uppdrag att respektera, ta vara på och försvara. Även i det hon saknar och längtar efter är människan präglad av att vara skapad till Guds avbild.

Skapad till Guds avbild, är människan inte bara så att hon gör ett och annat som något liknar det Gud gör i världen. När någon följer Sonen på korsets väg, blir det tydligt att människan är skapad till att ge sitt liv för andra. Det hör till normalt jordiskt människoliv. Man kan inte ge sitt liv åt en annan utan att riskera det, varje kvinna som har fött barn vet det. Även i svår nöd finner människan utvägar att göra något för en annan. Det ger henne ingen förtjänst inför Gud, det är bara ett vittnesbörd om vad hon är skapad till, att återspegla honom som är korsfäst från världens skapelse.

1 Mos 1:27, 28, 2:15, 9:6, Ps 8:5ff, Vis 2:23, 9:2, Ef 4:24, Kol 3:10, Upp 13:8.

Om Jesus och människornas frälsning

6. Bortvänd från Gud

Efter orden om hur Gud skapade världen och satte människan till att bruka och vårda den, berättar Bibeln om hur människan frestades och föll för frestelsen. Själva likheten med Gud lockade människan att bli mer än hans avbild och avspeglning. Hon fick tanken att på egen hand kunna avgöra vad som är gott och vad som är ont, med ett ord att bli Guds jämlike.

Människan tänkte sig att hon skulle bli fri och oberoende. Men den frihet hon tog sig var friheten att säga nej till Gud. I verkligheten blev hon fånge i onda makters våld. När människan inte längre svarar inför Gud hur hon förvaltar skapelsen utan vill bestämma själv, går det mesta snett. Även det som var rätt tänkt blir fel. I stället för att bruka och vårda jorden kommer hon i sin själviskhet att förbruka och ödelägga den.

Fel blir det också i hur människor är mot varandra. Gud har gjort människor var och en på sitt sätt för att de skall vara varandra till ömsesidig hjälp och glädje. Men det förvrids så att somliga kommer över och andra under. Somliga anses mer värda, andra mindre. Från den ena sidan kommer förakt och förtryck, från den andra avund och hat, medan de svagaste tystas och tillintetgörs. När människor själva bestämmer vad som är rätt och fel, kommer den ena gruppens rätt snart i konflikt med någon annan grupp. Även när människor vill väl, gör de alldeles för ofta varandra illa.

Några lever ut sin själviskhet och gör det de har lust till utan att skämmas. Andra anstränger sig för att följa vissa regler och normer; om själviskheten då sticker fram, vill de helst behålla det för sig själva. Somliga försöker på allvar bekämpa sin själviskhet och märker inte hur den kommer tillbaka just i deras önskan att ha allt under kontroll. Deras liv kan se olika ut, men de är alla kvar i fångenskapen under de makter som är Guds fiender.

Att världen inte fungerar som Skaparen avsåg behövs det ingen djupare andlig klarsyn för att se. Den Guds avbild som människan skulle vara är sönderbruten och förstörd. Men hur illa det verkligen är ställt, med världen och med en själv, det vill man helst slippa se. I sin fångenskap under makterna värjer människan sig mot sanningen. Den kan bara Guds Helige Ande uppenbara.

1 Mos 3–4, Ps 51:8, Luk 18:9–14, Rom 1:22, 3:10–12, Gal 4:8.

7. Ondskan

Att människolivet inte fungerar som Gud avsåg i skapelsen beror inte på tillfälligheter eller mänsklig svaghet. I tillvaron finns en ond makt som vill omintetgöra Guds avsikt med skapelsen. Den kan inte skapa något, inte åstadkomma något positivt, bara förvränga och förstöra det som kommer från Gud.

Variifrån denna onda makt kommer vet vi inte. I Bibeln finns antydningar om ett uppror mot Gud i andevärlden av någon som kallas Djävul eller Satan och som är Guds och människors fiende. Säkert är att liksom Gud gav människan en särställning i skapelsen, använder Guds fiende människan som ett redskap för att störa Guds skapade värld. Bara människor kan veta att de gör Gud emot, därför är det bara människor Djävulen kan dra in i upproret mot Gud.

Att handla emot det man vet är Guds vilja kallas att synda. Människan gör ständigt Gud emot, medvetet eller omedvetet. Mitt i ett liv som tycks fungera normalt, kommer tillfällen, ofta när man minst väntar och önskar

det, då den onda makten driver människan att tänka och handla mot Guds vilja. Hela hennes väsen är indraget i upproret mot Gud.

Därför talar man om en ursprunglig synd eller arvsynd. Ordet har ingenting med arvsanlag i modern mening att göra utan säger att varje människa föds in i ett beroende av onda makter som hon inte kan ta sig ur på egen hand. Ju ivrigare hon försöker komma loss, desto hårdare sitter hon fast. Framför allt kan människan inte av sig själv komma fram till att tro och förtrösta på Gud.

1 Mos 8:21, Job 25:4, Ps 51:7, Matt 13:24, 28, 39, Luk 10:18f, 22:3, 31, Joh 8:44, 13:27, 2 Kor 2:11, 11:14, 1 Petr 5:8, 1 Joh 3:8, Upp 12:9, 20:2.

8. Döden och domen

Genom att människan i olydnad vände sig bort från Gud bröts flödet från livets källa. Syndens konsekvens är döden.

Därför är allt liv i skapelsen lagt under död. Men människan dödar för dödandets egen skull. Så dödar man i krig, där framgång mäts i antalet dödade motståndare. Detta dödande är avigsidan av det liv och de gåvor som människan ensam fått.

Människan är skapad för ett liv som sträcker sig bortom jordelivets gränser. Det är ett liv i gemenskap med Gud. Är den gemenskapen bruten, som den är genom synden, är människan utestängd från något hon är skapad för.

Avstängningen från det eviga livet är inte en nyck eller ett utslag av dåligt humör från Guds sida. Guds helighet kan inte tåla något orent eller ofullkomligt. Allt sådant, och det är hela den i synd fallna världen och allt vi gör i den, ligger därför under Guds vrede.

Mänsklig tanke har alltid haft svårt att se Guds kärlek och Guds helighet tillsammans. Det är ett mysterium som uppenbaras i Jesus, Marias son, en människa av kött och blod.

1 Mos 3:22, Rom 1:18, 5:12ff, 8:20, 9:28, 1 Kor 15:56, Kol 3:6.

9. Lagen

Människan vände sig bort från Gud. Men Gud övergav inte människan, lämnade inte ut henne åt ondskans andemakter. Även i den fallna skapelsen gör Gud sin vilja känd. Som stöd och hjälp ger han människorna sin lag. I den tar Gud i klara ord fram de regler han har lagt ner i skapelsen. Om mänsklig gemenskap skall fungera måste alla respektera varandras liv och lem, familjeliv och goda namn och rykte. Överallt och i alla tider har människor med sitt förnuft insett att det är klokt att bemöta andra som man själv vill bli bemött. På bibliskt språk heter det att människan skall älska, dvs respektera och tjäna, sin nästa som sig själv. Men denna naturliga rättskänsla blir lätt osäker: ena gången kräver rättvisan att de som gör ont skall straffas, andra gången att alla skall behandlas lika. Därför behövs klara och tydliga bud.

Reglerna för mänsklig samlevnad står inte för sig själva. Bakom och över dem finns budet att först och främst älska Gud över allting. Det är när man tar emot lagens bud som ord från Gud som man inser att de kräver ovillkorlig lydnad. Då kan man också se dem som uttryck för Guds stora nåd och barmhärtighet, ett stöd och en hjälp till ett rättfärdigt liv. Gamla testamentet är fullt av tacksamhet och glädje över denna Guds stora gåva.

(forts från 29 april)

LAGEN

Lagens första uppgift är att hindra människor att göra det som är ont, att sätta en damm för ondskans flöde i världen. Det lyckas inte alltid, överträdelser pågår ständigt och övergår ibland i ren laglöshet. Men där lagen, Guds lag, respekteras och lyds bidrar den till att göra människors liv drägligare. I skydd av lagen kan människor göra varandra mycket gott och gör det ofta. Denna lagens funktion som vägledare till ett drägligare mänskligt liv kallas i vår kyrkas tradition för lagens första bruk.

När Jesus i sin undervisning tar upp några av buden, återger han dem deras ursprungliga skärpa. Den ömsesidighetens etik som alla förnuftiga människor omfattar och försöker leva efter, är inte nog. Gud vill något mer med dem han har skapat till sin avbild. ”Var fullkomliga, så som er fader i himlen är fullkomlig”,

säger Jesus. Men ingen människa är fullkomlig och ingen kan göra sig fullkomlig. Ändå menar Gud allvar. Så blir lagen inte bara till skydd och vägledning utan också till en dom över alla människor.

Denna lagens uppgift att avslöja alla människor som syndare kallas i vår kyrkas tradition lagens andra bruk. Denna lagens dömande funktion har en avgörande betydelse i kristen tro och kristen själavård.

10. Gud blir människa

Genom lagen och Guds profeter som förkunnar hans vilja kan det onda och dess verkningar begränsas. Men för att verkligen besegra det krävs kraftigare tag.

Det onda kom in i världen genom människan. Så måste det också övervinnas i människan. Människan själv klarar inte av det. Det gör bara Gud. Så måste Gud bli människa för att i människan vinna seger över alla sina fiender.

I Gamla testamentet kan vi följa hur Gud steg för steg förbereder detta avgörande. Han upprättar ett förbund med Noa som omfattar allt levande. Till förbundet med Abraham knyter han löftet om en välsignelse för alla folk på jorden. Av Abrahams efterkommande utväljer han ett folk till att vara hans tjänare och till att bära löftet vidare. Genom Mose förnyar och bekräftar Gud förbundet med sitt folk Israel. Han utväljer David och sänder sin profet att smörja honom till kung. Till Davids släkt knyts profetiorna att Gud skall sända sin ”smorde” – hebreiskt Messias, grekiskt Christos. Genom profeterna fogas så drag efter drag till bilden av denne Israels frälsare och återupprättare. Han skall uppenbara Guds vilja, vara en kung som skipar rätt och stiftar fred och samtidigt vara ”Herrens lidande tjänare” som bär och försonar folkets synder.

Alla dessa löften uppfylls i Jesus, född i Betlehem, Davids stad, av jungfrun Maria. I honom har Gud blivit människa. Som Marias son är han fullt ut en människa av kött och blod som vi alla. Samtidigt är han Gud, Faderns Son av evighet i den heliga Treenigheten. Kommen till Marias kropp utan någon man som jordisk far är han en nyskapelse lika genomgripande som när Gud skapade världen ur intet.

Att denne Jesus föds till ett liv på jorden är det viktigaste som hänt i människosläktets liv. Därför är det rätt att vi räknar tidens gång från denna händelse, både framåt via våra dagar in i framtiden och bakåt mot världens begynnelse.

11. För oss

Gud Faderns Son av evighet, själv Gud, var med Fadern och Anden när skapelsen blev till. Allting i himlen och på jorden, synligt och osynligt, skapades genom honom som kallas Ordet men också till honom. I honom får allt sin fullbordning.

När han som har del i hela Guds makt och härlighet av kärlek går in i ett människoliv med ett sådant livs alla begränsningar, därtill ett liv som slutar i rättslöshet och total isolering, gör han ett offer. Detta offer gör han för oss människor, för att rädda oss undan syndens och dödens makter och ge oss del i det liv som är hans.

Förmedlat genom Hilding Egestå

lforts från 6 maj

12. Det ofattbara

Från det ögonblick Maria säger sitt ja till Guds uppdrag och blir havande utan någon mans medverkan, inträffar en evig förändring i tillvaron. Från den stunden har gudomlig natur och mänsklig natur förenats i en person. Där människan Jesus är, där är Gud Sonen och hela Treenigheten. Mänskligt liv och mänsklig vardag har blivit helgade genom att Gud har vandrat på jordens dammiga vägar. Gud vet av egen erfarenhet vad det är att vara människa.

Genom att Gud har blivit människa är också mänsklig natur närvarande där Gud är. Gud Sonen, som på sin himmelska tron dömer världen, är också människa.

Luk 1:38

13. Sargad för våra synder

Gud går in i det mänskliga livets begränsning och synd utan att själv förminskas eller mista sin helighet. Människan Jesus förblir Gud, liksom han på Guds högra sida förblir människa.

Som verklig människa men utan synd gör han sig till ett med alla lögnare och mördare, otuktiga och svikare. Som sann människa och tillika Guds Son bär han i sin kropp all mänsklighetens synd och skuld. Som en i människosläktet tar han på sig Guds rättvisa straff för synden och dör i vårt ställe.

Genom att Gud och människa förenas i personen Jesus kan Gud offra sig själv. Gud försonade hela världen med sig genom Kristus. Så kan det som skiljer människor från Gud övervinnas och en evig gemenskap mellan Gud och människor upprättas.

Jes 53:4f, 2 Kor 5:19, 21, Ef 2:16, Fil 2:6–11, Kol 1:16–20, Hebr 4:15.

14. Korsfäst och uppstånden

Gud har låtit denne Jesus uppstå från de döda och så bekräftat att han är Messias och Guds Son. Detta var det "evangelium om Herren" som apostlarna gick ut med till hela världen. Svaret blev den första trosbekännelsen: "Jesus är Herre".

Korsfästelsen skulle bevisa att Jesus från Nasaret inte kunde vara Messias. Den var inte bara ohyggligt smärtsam utan också förnedrande och utstötande. Därtill var redan beröringen av icke-judiska händer en källa till orenhet. Aposteln Petrus talar ett par gånger om korsfästelsen med orden att Jesus hängdes upp på trä. Uttrycket hämtar han från ett ställe i Femte Mosebok: "Den som hängs upp är förbannad av Gud". Aposteln Paulus fyller i: "Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att för vår skull ta förbannelsen på sig." Han talar om den förbannelse som vilar över alla som litar på laggärningar.

För gängse judisk tanke var det självklart att den som var så totalt berövad all mänsklig värdighet omöjligt kunde vara Guds utvalde. Jesus från Nasaret kunde inte vara Messias.

Men precis detta påstår den kristna kyrkan: "Vi förkunnar en Kristus – dvs Messias – som har blivit korsfäst." Just den som ingenting hade och i människors ögon ingenting var, honom utvalde Gud och gjorde till Herre och Messias.

5 Mos 21:22f, Apg 2:32, 5:30, 10:39f, 13:30, Rom 1:4, 1 Kor 1:23, 12:3, 15:4–8, Gal 3:10, 13, Hebr 13:12f.

15. Härlighetens kropp

Alla fyra evangelisterna börjar berättelsen om uppståndelsen med den tomma graven. Ingen av dem menar att den i sig bevisar att Jesus uppstod; den naturliga förklaringen var att kroppen hade flyttats. Men den säger något om vad som skedde i uppståndelsen. När Jesus visade sig för dem som han hade utsett till sina vittnen, var han mycket annorlunda – han kom genom stängda dörrar och försvann, obunden av tid och rum, och var samtidigt kroppslig nog att äta och dricka – men han var otvetydigt densamme, den som de hade lagt i klippgraven. Han hade gått ut ur den, densamme men förvandlad.

Liksom Jesus i sin person var både Gud och människa och liksom han i sin uppståndelse inte bara besegrat döden utan överskridit gränsen mellan liv och död, har han brutit igenom den gräns mellan materiellt och icke-materiellt som är så viktig för oss. Alla försök att infoga Jesu uppståndelse i en mänsklig verklighetsuppfattning är dömda att misslyckas.

Luk 24:36–43, Joh 20:2, 19, 26f, Apg 10:41.

16. Vem är han?

Jesu undervisning liknade rabbinernas. Ändå var han inte som andra. Han valde själv ut sina lärjungar. Han hänvisade inte till lärda auktoriteter utan sade: "Jag säger er..." Han talade utifrån den auktoritet han fått av Gud. Han sade "Jag är" som Gud sade till Mose ur den brinnande busken. Han undervisade med en myndighet som människor inte hade hört förut.

Han botade sjuka, ibland med sina händer, ibland med sitt blotta ord. Människor såg att han gjorde det i Guds kraft och talade om kraftgärningar som de såg som tecken på att Gud var med honom. Man kallade honom en profet. Själv sade han att Guds rike var nära.

Frågan vem denne Jesus kunde vara djupnade och skärptes när de såg honom förvandla vatten till vin, gå på vattnet och uppväcka döda. Hans lärjungar, som var med, bekände genom Petrus: ”Du är Messias, den levande Gudens Son.”

Andra var emot honom och drog honom inför den religiösa domstolen i Jerusalem. De förnekade inte de märkliga gärningar han utfört utan gick direkt på frågan vem han var. Om han gjorde anspråk på att vara Guds Son, var han antingen just det eller en hädare som inte kunde få leva. De som bestämde kunde inte tänka sig att han verkligen var Guds Son, då återstod från deras utgångspunkt bara att döma honom till döden. Beviset för att han hade rätt om sig själv fanns inte då de fällde sin dom. Det kom först ett par dagar senare.

Så har det fortsatt genom sekler och millennier; man har tagit ställning antingen för honom eller mot. Människor har försökt tusen sätt att oskadliggöra Jesus. Somliga säger att han aldrig har funnits och att allt som sägs om honom är påhittat. Många tänker att det underbara som han sägs ha gjort aldrig har hänt men att han annars nog var en både fin och klok person som ville att vi skall göra gott mot varandra; mer än så var han enligt deras mening naturligtvis inte.

Mot allt sådant har den kristna kyrkan hållit fast vid de första lärjungarnas bekännelse att Jesus, korsfäst och uppstånden, är Guds Son och att hela Guds skaparmakt finns och verkar i honom.

2 Mos 3:14, Matt 5:22, 28, 32, 39, 44, 7:28, 9:9, 12:30, 16:16, 26:64f, Luk 2:34, 5:10f, Joh 6:35, 10:11.

17. Försoningen

Hela Jesu liv på jorden har som sitt mål hans död på korset. Nya testamentet talar om Jesu död som ett försoningsoffer. För att förstå det måste vi tänka både på det som sker i en domstol och på templets offeraltare.

Med vår synd kränker vi ständigt Guds helighet. Vi gör Gud ständig orätt genom att missbruka och våldföra oss på livets stora gåva och Guds avbild i oss. Så ådrar vi oss skuld inför Gud. I sin rättfärdighet kan Gud inte ta lätt på och släta över den.

Guds helighet kan inte tåla det onda. Därför hänger Guds vrede inte bara över synden utan även över syndaren. Människan är försvarslös mot fördärvmakterna djävulen, synden och döden. Så blir Guds lag, som i sig är god och rättfärdig, ett dödligt hot mot människan under synden.

Men Gud lämnar inte människan där. I sin barmhärtighet vill Gud ingen syndares död, utan han vill att alla människor skall räddas till det eviga livet med honom.

Ur spänningen mellan Guds rättfärdighet och Guds barmhärtighet stiger Guds Son fram som människornas frälsare. I Jesus är hela mänskligheten närvarande. I Jesus är också Gud aktiv och offerar sig själv för vår skull på korset och försonar så världen med sig själv.

Jesu död på korset är en ställföreträdande offerdöd som nyskapar förhållandet mellan Gud och alla människor, inte bara deras som tror det utan också deras som inte tror, som tänker helt andra tankar och deras som ingenting känner. Jesu lidande och död är en fullständig och tillräcklig betalning för alla människors skuld. Lösesumman är betald och vi är friköpta.

I alla människors ställe uppfyller Jesus i sitt liv alla de krav på rättfärdighet som Gud har på oss människor. I sin kropp bär Jesus alla människors alla synder i alla tider. På korset ger Jesu gudomliga natur kraft och helighet åt hans mänskliga natur att bära den fruktansvärda tyngden och smärtan av hela Guds vrede. Jesus bär det eviga straffet i vårt ställe.

Jesu mänskliga kropp och blod, förenade med gudomlig natur, är det eviga och fullkomliga offer som försonar Gud med alla människor och vinner Guds nåd åt alla.

Genom att låta Jesus uppstå från de döda har Gud bekräftat hans gärning som försonare mellan Gud och människor. Genom sin helighet och oskyldiga död har Jesus betalat mänsklighetens hela skuld. Därför kunde döden inte behålla honom. Dödens makt är bruten. Det gamla mönstret genom liv till död ersätts av ett nytt: genom död till liv. Det sätter helt nya förtecken för allt mänskligt liv.

Apg 2:24, Rom 5:15, 2 Kor 5:18.

18. Rättfärdiggörelsen

Det Jesus har vunnit genom sin ställföreträdande offerdöd kommer människorna till godo genom rättfärdiggörelsen. Om denna lär vår kyrkas bekännelse att ”människorna inte kan rättfärdiggöras inför Gud genom egna krafter, egen förtjänst eller egna gärningar, utan att de rättfärdiggörs utan förskyllan för Kristi skull genom tron, när de tror, att de upptas i nåden och att synderna förlåtas för Kristi skull, som genom sin död har åstadkommit tillfyllestgörelse för våra synder. Denna tro tillräknar Gud som rättfärdighet inför honom.” (CA IV)

Det gäller människans rättfärdighet inför Gud, inte den relativa moraliska rättfärdighet som det frågas efter människor emellan. Vidare anges tre negativa och tre mot dem svarande positiva bestämmingar: 1) inte genom egna krafter utan för Kristi skull, 2) inte genom egna förtjänster utan av nåd, 3) inte genom gärningar utan genom tron. Rättfärdiggörelsen har sin grund uteslutande i Kristi försoning och tillägnas endast genom tron. Tron är då inte en egenskap eller en prestation utan enbart det medel genom vilket Kristi försoning tas emot.

Genom tron får en människa del i Jesu seger, och det stora utbytet sker. Jesus tar människans skuld, död och eviga fördömelse, och hon får syndernas förlåtelse, rättfärdighet, liv och salighet. När nådens medel, evangeliets ord och sakramenten, tas emot i tro, ger de människan del i Jesu offer och gör henne fullkomligt rättfärdig inför Gud.

Tron på Guds frälsning i Jesus Kristus frigör människans hjärta att i tacksamhet och kärlek leva i lydnad för Guds bud och i offrande kärlek ge sig själv till medmänniskorna.

Rom 3:24, 6:11, 23.

19. Därifrån igenkommande

Nya testamentet berättar att Jesus efter sin uppståndelse under 40 dagar visade sig för sina lärjungar och gav dem en sista undervisning. Sedan kan mänskliga ögon inte följa honom. Men tron är viss om att han, på Faderns högra sida, alltjämt både Gud och människa, utövar sitt trefaldiga ämbete som präst, profet och kung och att han, med omsorg om varje enskild människa, styr med makt över världen och med nåd i sin kyrka.

Han har lovat att komma tillbaka, och då inte i ringhetens förklädnad utan i all sin härlighet och sitt gudomliga majestät. Då skall han sätta sig på sin härlighets tron och kalla till doms både kvinna och man, levande och döda. Han skall då skilja det som är fullkomligt och kan vara med i Guds rike från det som är ofullkomligt och oförenligt med Guds helighet. Det som då håller är inte vad människor har åstadkommit, det är alltsammans ofullkomligt, utan det liv och den rättfärdighet de har tagit emot som Guds oförtjänta gåvor. Dem som inte har något eget att visa på utan bara har sitt hopp om Jesu barmhärtighet, dem gäller löftet.

Vilka som har en sådan saliggörande tro och vilka som inte har det vet vi inte. Vi kan inte döma Guds dom och skall inte försöka. Ingen kan dock blunda för risken att själv gå evigt förlorad.

Vad livet i evigheten kan vara går långt bortom det vi kan be eller tänka. Vi kan se Jesu härlighetskropp som en förebild och ett löfte och vi kan tro att vi får del av hans gudomliga natur. Tro utan att se skall förvandlas till skådande, och Guds barn skall i evig salighet tillbedja Lammet och stämma in i den stora lovsången.

Matt 13:29b, 25:31–46, Joh 3:36, 20:29, Fil 3:21, 1 Joh 3:2.

Om uppenbarelsen

20. Skapelsens vittnesbörd

”Jag såg den oändlige, allvetande och allsmäktige Guden på ryggen, där han går fram, och jag hissade.” Med dessa ord, hämtade ur Andra Moseboks kap 33, sammanfattar Linné, den store naturiakttagaren, hur han sett Guds verk i skapelsen. Så har människor alltid spårat Guds hand i det de sett omkring sig. Livets rika mångfald och djupa enhet liksom universums storhet vittnar om Skaparens makt och vilja. När mänsklig kunskapstörst tränger in i materiens och det levandes minsta skrymslen och riktar sig mot de avlägsnaste galaxer, kommer tanken på den som gjort och håller samman allt detta att hissna än mer.

Även i sin egen natur finner människan gåvor ur Skaparens hand, förnuft, språk och framför allt förmågan att lära sig skilja på rätt och orätt. När människan lär sig det, utvecklas ett samvete. Ett rätt skolat och av Guds Ord upplyst samvete blir ett instrument för att uppfatta och urskilja vad Gud säger om rätt och orätt.

Människors förmåga att leva tillsammans och konstruera enorma maskinerier för att få samlevnaden att fungera, t ex i miljonstäder, kan också väcka undran och förundran. Vad människan kan åstadkomma i konst, musik och poesi visar ytterligare hur underbart hon är skapad.

1 Mos 11:6, Ps 19:2, Rom 1:20, 11:33.

21. Söka Gud

I alla tider har människors längtan och människors tankar sökt sig mot den Gud som skapelsen vittnar om. De har gjort och gör sig bilder av Gud, förr i trä och metall, nu mer som tankekonstruktioner, fantasier, önskedrömmar. Folk och kulturer har utformat sina riter och ceremonier för att komma i kontakt med gudsmakterna och stämma dem välvilliga. Några går in i sitt eget inre för att där meditera sig fram till att möta Gud.

Om allt detta säger aposteln Paulus till atenarna: det är ”för att de skulle söka Gud och kunna treva sig fram till honom”. Och han tillägger: ”Han är ju inte långt ifrån någon av oss.”

Människor längtar inte bara efter ett bättre liv. I förhoppningarna att få det bättre och att själv bli lite bättre finns en längtan efter den fullkomlighet som finns hos Gud och som människan förlorade när hon vände sig bort från Gud och ville vandra sin egen väg.

Så söker människor Gud. Med alla sina ansträngningar når de dock inte fram till Gud. Han förblir fördold, ofattbar.

Människan finner inte någon väg till Gud. Men Gud söker och finner oss människor. För några har Guds närvaro, ofta helt oväntat, blivit påtaglig, som en obegriplig glädje och värme, som ett ljus bortom all optik, som en Annans ovillkorligt bjudande röst. Den som har erfarit något sådant vet att Gud ensam är den som handlar. Den som sökte finner sig sökt och efterfrågad, den som ropat till Gud hör Guds kallande röst, den som trodde sig kunna välja finner sig vald, den som ville begripa finner sig tagen vid handen och tagen i tjänst.

Gud gör sig känd. Men sådant är bara signaler som Gud sänder ut, förningar om verkligheten att Gud sände sin Son i världen för att söka det förlorade.

Jes 55:8, Hes 34:11ff, Joh 3:16f, Apg 17:27,29, Rom 3:23, 11:33, 2 Kor 10:4.

22. Den Osynliges avbild

I hela Gamla testamentet är Gud den Osynlige som låter höra sin röst. Han kallar människor som talar hans Ord. Många av dem visar uttryckligen framåt mot den tid då Gud infriar sitt löfte och fullbordar förbundet.

Även många av de händelser som Gamla testamentet berättar om formades till profetior om det som skulle komma i tidens fullbordan.

Så uppenbarar Gud sig i sitt Ord.

När tiden var inne kom Gud så att människor inte bara kunde höra honom utan fick se honom, i människan Jesus från Nasaret. ”Många gånger och på många sätt talade Gud i forna tider till våra fäder genom profeterna men nu vid denna tidens slut har han talat till oss genom sin son.”

Jesus föddes och verkade visserligen i ett land ganska långt från den dåvarande världens makt- och kulturcentra. Men där han var uppträdde han öppet och i offentligheten. Och på slutet blev han indragen i världsmaktens spel och ställdes inför dess lokale makthavare. Processen inför Pilatus fördes på den öppna platsen framför dennes tjänsterum, och avrättningen, det slutliga offret, gjordes på romerskt vis så att så många som möjligt skulle se den.

De flesta såg, som Pilatus, i Jesus en människa bland andra. Men många uppfattade honom som en man sänd av Gud. Johannes Döparen kallade honom ”Guds lamm som tar bort världens synd”. För några, som han i förväg hade utvalt till sina vittnen, uppenbarade Gud att Jesus är Messias/Kristus, den levande Gudens Son. Gud är i honom.

Ingen kan se Gud och leva, därför döljer Gud sin härlighet. Tre av lärjungarna fick en gång se en glimt av den. Men Gud tävlar inte med dem som har makt i världen. Den allsmäktige uppenbarar sig för människor i ringhetens former. Han var en tjänare, fri och frivillig, men kom ändå så att han kunde tas för en slav. Och till slut togs all mänsklig värdighet ifrån honom.

Guds härlighet är en förtärande eld som ingen levande uthärdar. Men Gud visar ett ansikte som människor uthärdar att se, den korsfästes plågade ansikte, berövat all mänsklig höghet och skönhet. Att detta ansikte uttrycker Guds självupppoffrande kärlek kan alla se. Men bara tron ser att här uppenbaras Guds makt och härlighet.

2 Mos 33:20, Ps 22:26, Jes 53:2f, Matt 16:16, 17:1–8, Joh 1:14, 29, 18:28–38, Apg 10:41, Fil 2:7, Heb 1:1f.

23. Skriften

I Jesus har Gud uppenbarat så mycket av vem han är som människor kan och behöver veta. Genom Jesu gärning, hans födelse, död, uppståndelse och himmelfärd, har Gud i grunden nyskapat människans villkor, ja hela världen och människan själv.

Detta vill Gud göra känt för alla människor i alla tider. Därför har han gett oss den Heliga Skrift som från sitt första blad till sitt sista vittnar om Guds väldiga gärningar i Jesus Kristus. Bibeln är nedskrivnen av profeter, evangelister och apostlar. Det har blivit en samling skrifter av många olika slag. Men de har alla skrivits under den Helige Andes inspiration. Anden frigjorde vars och ens särskilda temperament och sätt att uttrycka sig. Anden har lett människor att skriva så som Gud ville. Därför är, mitt i den mänskliga mångfalden, Gud den Helige Ande Bibelns egentlige författare. Mångfalden ger uttryck åt rikedom i Guds tilltal till sitt folk och sin mänsklighet. Guds Ord talar till hela människan och är avsett att tas emot av hela människan, tanke, känsla och vilja.

Jesus Kristus är, som Luther säger, Skriftens kärna och stjärna. Hela Bibeln handlar om honom. I stora delar är det tydligt och uppenbart; evangelierna och de apostoliska skrifterna kretsar helt kring Jesus. I många profetior är syftningen framåt mot Jesus lätt att urskilja. I andra delar av Gamla testamentet kan man behöva ett grundligare studium för att upptäcka hur texterna pekar mot Jesus.

Ps 119:105, Luk 4:21, 24:27, 45f, Joh 5:39, 46, Rom 15:4, 2 Tim 3:16.

24. Skriftens klarhet

För att lära känna Guds hemligheter som är uppenbarade i Jesus Kristus måste vi läsa Skriften i dess helhet av Gamla och Nya testamentet, av löfte och fullbordan, av lag och evangelium. Det är viktigt att vi ser det samband mellan Gamla och Nya testamentet som Jesus och apostlarna lade så stor vikt vid. Ordet i Gamla testamentet är ett med gärningen i det Nya. Så uppenbaras Guds sannfärdighet.

I det som vi måste veta för vår kristna tro och för vårt liv som kristna är Skriften omedelbart klar och tydlig. Andra bibelställen, som ovana läsare kanske först finner svåra, får när de sätts in i Skriftens hela sammanhang sin rätta, av Gud avsedda innebörd. ”Skrift skall med Skrift uttydas”, lyder en gammal regel. Sådan uttydning avslöjar ofta djup i Ordet som leder allt längre in i Guds rikets hemligheter. Den kan också visa att ord och tänkesätt i det bibliska sammanhanget inte alltid exakt motsvarar orden i vårt eget vardagsspråk. Sanning, t ex, är i Bibeln aldrig något man enbart vet utan alltid något man lever i och gör.

Ibland kan vanlig enkel kunskap om den värld, där de bibliska händelserna utspelade sig, bli en hjälp att inse vad de som var med den gången faktiskt upplevde. Många har vittnat om hur besök vid de platser som omtalas i Nya testamentet har gjort berättelserna mer levande och påtagliga. Någon kännedom om judarnas inställning till den romerska ockupationsmakten lyfter t ex fram skärpan i Jesu ord både till Sackaios och till dem som frågade om skattepenningen.

Luk 19:2ff, 20:21, Joh 1:14, 3:21, 4:23f, 14:6, 1 Kor 10:1–6, 2 Kor 3:14ff, 13:8, 1 Pet 1:10–12.

25. Guds Ord till Guds folk

Bibeln är Guds eget ord, i första hand till hans särskilda folk men också till alla människor i alla tider. Bibelordets primära plats är den kristna gudstjänsten. All bibelläsning, enskild eller gemensam, kommer från bruket av Bibeln i Guds församling. Där talar Ordet till Guds folk. Så kan också den som läser sin Bibel i ensamhet förnimma Guds tilltal i de tryckta orden.

Bibeln ger oss i fullt mått ”den tro som en gång för alla har anförtröts de heliga”. Därför är Bibeln, Gamla och Nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter ”den enda regel och norm varefter alla lärar såväl som lärare bör prövas och bedömas” (Konkordieformelns företal). Därför leder försök att bedöma bibelordet utifrån utombibliska normer alltid vilse.

Skriften avslöjar lögnen och avgör all tvist i religiösa spörsmål. När olika meningar uppstår, som kan ske när Guds kyrka ställs inför tidigare okända problem, är ett fördjupat bibelstudium som tar de nya frågorna inför Guds Ord det enda sättet att finna ett hållbart svar.

För att kunna ta emot dessa rika gåvor måste människan, antingen hon är i gudstjänsten eller läser i sin avskildhet, öppna sitt sinne, lägga egna funderingar och känslor åt sidan och lyssna till Guds tilltal. Man talar om att läsa i ”frälsningsavsikt”, dvs att utsätta sig för Guds Ord och låta Gud handla med en som han vill.

Jesus fyller Skriften. All bibelläsning är ett umgänge med Jesus. Så leder oss rannsakandet av Skrifterna dag efter dag in i tillvarons innersta, den heliga Treenighetens mysterium.

Luk 1:3f, Joh 20:31, Rom 1:7, 1 Kor 1:2, Gal 1:3, Fil 1:1, Kol 1:2, 2:3,9, 1 Thess 5:27, Jak 1:1, 1 Pet 1:1, Jud 3.

Om lagen och kristen livsstil

26. Produktiv och social

Som Guds avbild skall människan ha omsorg om allt levande och stå på livets sida mot döden. Människan skapar inte liv, det gör Gud ensam, men hon kan främja och stödja liv. Liksom livet bygger strukturer – som döden utplånar – bygger också människan. Hon skapar inte ur intet, det gör Gud ensam, men hon odlar, upptäcker, konstruerar och formar meningsfulla och sköna verk. Så blir hon Guds medskapare.

Människan skapades till att leva i gemenskap. Den första är också den enklaste, gemenskapen mellan man och kvinna, mellan en man och en kvinna. I den kroppsliga föreningen blir de ett kött och samtidigt Guds medskapare. Där nytt liv tänds skapar Gud. Ur denna början växer större gemenskaper fram, men familjen förblir begynnelsen och grunden.

Så är människan på en gång skapande och medmänniska. Vardagligt uttryckt:

Människan är skapad för att producera och dela med sig.

1 Mos 2:15, 18, 24, Ef 4:28, Heb 11:3.

27. Språkets makt

Åt allt det Gud har skapat ger människan namn. Med namnen håller hon alla de varelser och ting hon möter i sär var för sig och lär så känna dem. Med namnen utforskar hon hela verkligheten omkring sig. Det hör till den uppgift människan har fått i skapelsen.

Kunskap är makt. Guds uppdrag till människan att lära känna skapelsen är en sida av uppdraget att bruka och vårda den. Med nya rön och insikter växer människans makt över skapelsen. Det hör till skapelsens ordningar. Denna makt förvaltar människan under ansvar inför Gud. Gud har gett henne den till att allt bättre bruka och vårda hans skapelse, att ha en allt effektivare omsorg om det levande. Detta ansvar är människan ensam om. Det är en väsentlig sida av hennes storhet.

1 Mos 2:19f, Ps 8:5–7.

28. Rätt på jorden

I syndens värld måste det finnas regler för hur människor skall vara mot varandra. Det måste finnas en ordning för vad som gäller. Ett samhälle måste ha en rättsordning. Där människor står varandra nära, som i en familj, märks samhällsordningen inte så mycket i vardagslag. Men rätten finns undertill och kommer fram i kritiska situationer som giftermål och arvskiften.

Varje samhälle utformar sin rättsordning utifrån sina villkor. Den friheten ger Gud oss. Men en ordning kan ge utrymme och stöd åt människorna att leva efter de bud Gud har gett eller göra det svårare att leva så. Den

kan skydda mänsklig värdighet och mänskliga relationer. I rättsstaten vet människor vad de har att rätta sig efter. Det ger trygghet och möjlighet att planera, att producera och dela med sig.

I syndens värld måste rätten ytterst värnas med våld eller hot om våld. För att hålla rättsordningen vid makt har Gud i denna värld satt in överheten. Därför lever de kristna i den ordning som gäller i landet. Men de underordnar sig inte blint eller okritiskt. Framför allt gör de inte staten eller folket till en avgud. De kan skilja mellan en överhet som ställer sig under Guds bud och främjar ett liv efter dem och en uppenbart orättfärdig överhet som följer ondskans andemakter och därför måste bekämpas.

Överheten, som ensam har rätt att utöva våld, måste stå under lagen, styras och kontrolleras av den. Om de som bor i landet får vara med och utforma överheten förstärker det rättsordningen. Det är kärnan i det styrelseskick som kallas demokrati.

Allt detta, lag, rättsordning, rättvisa, rättsstat, demokrati, har sin grund i den lag Gud har gett sin mänsklighet. Lag och rätt är givna in i en värld där onda makter driver sitt spel och människolivet måste skyddas och försvaras mot dem. Men denna värld är förgänglig och provisorisk. Det som gäller i denna värld är också begränsat till den. Lag och rätt pekar utöver sig själva, de blir uttryck för människors längtan efter något mer än regler och restriktioner som försvar mot ondskan. Men lag och rätt leder inte människan från syndens alltid hotade värld till segern i Guds rike. Det gör först hela världens nyskapelse i Kristus.

Jer 29:4–7, Rom 13:5–10, Uppb 13:11–18.

29. Kristet liv är mänskligt liv

Kristna människors liv är människors liv. Kristna människor arbetar och vilar, äter och smälter maten, gifter sig och får barn som andra människor. Deras liv är inte uppseendeväckande eller avvikande. De är laglydiga människor som sköter sitt arbete och i rimlig utsträckning, ibland lite mer, är med i verksamheter som är andra till tjänst och nytta, allt enligt skapelsens ordningar. De är inte bättre än andra, men de vet mer om sina fel och känner vägen till honom som tar emot syndare och förlåter dem och därav har de en egendomlig glädje.

Kristna vet om synden, lär sig känna igen dess yttringar och försöker hålla den kort. Handlingar som uppenbart strider mot kallelsen att leva som Guds avbild och till Guds ära avhåller de sig från och i en efterkristen eller helt okristen omgivning sticker sådant av och märks.

I alla tider har människor gjort upp listor på särskilt farliga eller just då aktuella synder. Den vägledning kristna människor behöver finns dock alltid tillgänglig i bibelordet, i buden från Sinai, i Jesu undervisning, i profeters och apostlars förmaningar. Den roll budorden har i denna kristna fostran gör att man här har talat om lagens tredje bruk.

När den kristne övar sig att i ljuset av Guds Ord känna igen synden och med Ordet som vapen försvara sig mot den, skolas samvetet, blir mer exakt och alltmer bundet vid Ordet, så att det kan verka som en Guds röst i hjärtat.

I kampen mot synden måste några, t ex i fråga om mat eller dryck, hålla sig inom strikta gränser för att inte gå förlorade. Andra är starka nog att röra sig friare. Om detta skriver aposteln att den starkare inte skall förakta den svagare och den svagare inte fördöma den som orkar mer. Men det är den starkares ansvar att bete sig så att han inte blir sin svagare broder till fall.

Människor har också olika kallelser. Varje människa måste avstå inte bara när det gäller att ta ut det goda livet erbjuder utan också från att göra en del av det man skulle kunnat göra. En kristen människa tar emot sin kallelse, tidsbegränsad eller livslång, från Gud och ägnar tid och krafter åt att fullgöra den. Hon avstår då från att göra annat, inte därför att detta i sig skulle vara mot lagen utan därför att det skulle störa henne i hennes uppdrag. En annan, med en annan kallelse, prioriterar annorlunda. Ingen av dem behöver känna dåligt samvete för att de inte gör det de inte skall göra. Båda handlar i glädje över att vara tagna i tjänst av Gud. Även här gäller apostelns ord att inte förakta och inte döma.

1 Mos 4:7, Rom 14, 1 Kor 12, Ef 4:28, 1 Thess 4:11–12.

30. En kristen människas frihet

”Jag uppmanar er att leva värdigt er kallelse.”

Så inleder aposteln Paulus andra hälften av brevet till Efesierna, delen med förmaningar. I brevets första hälft har han sagt att Gud gjort de kristna till ett i Kristus, nu säger han att de skall sträva efter att bevara den enheten.

Grunden för det sätt att leva som Paulus hade haft i sin egen judiska bakgrund är viljan att lyda Guds lag. Om människan bara har viljan och menar allvar, så är Gud nådig och barmhärtig och fyller ut det som fattas i hennes fullkomlighet. Ungefär så resonerar anständiga och moraliskt medvetna människor i alla tider och av alla sorters övertygelser.

En kristen hållning har en annan utgångspunkt. En kristen vet att han är under Guds helighets dom och värd att förkastas från Guds ansikte om det han gjort och känt och tänkt skulle räknas. En kristen vet också att Jesus har burit hans synder och försonat hans skuld inför Gud. En kristen är inte utan synd, men syndens makt över honom är bruten. Den synd som finns kvar i honom bekämpar han inte genom att bita ihop och förtränga utan tvärtom genom att öppna sin mun och erkänna som det faktiskt är, be om och ta emot förlåtelse för Jesu Kristi skull.

Om man lever på det ena eller det andra sättet gör skillnad i förhållandet till andra. Den som hela tiden anstränger sig att leva ett rättfärdigt liv frestas alltid att jämföra sig med andra, med de lite bättre som en utmaning, med de lite svagare som en tröst, till slut att se ned på och förakta dem som misslyckas. Den som lever av förlåtelse och vet att andra gör det dömer ingen; alla är under Guds dom och alla är friköpta genom Jesu död på korset. Därför fortsätter Paulus sin förmaning: ”alltid ödmjuka och milda. Ha fördrag med varandra i tålmod och kärlek.”

En kristen människa lever i sanningen och är därmed fri att se sig själv, andra och världen i stort sådana som de är. Sådan saklig insikt kan vara ett väsentligt bidrag till arbetet med att bygga hållbara relationer och lösa upp konflikter mellan människor och grupper. En kristen människa behöver inte känna sig god eller duktig. Hon jagas inte att gå Guds tid i förväg och skapa onödiga problem utan är fri att handla eller inte handla efter vad varje situation kräver. En klassisk formulering av en kristen människas frihet har Luther gett:

I. En kristen människa är den friaste herre över allting och ingen underdånig.

II. En kristen människa är alltings tjänstvillige tjänare och var man underdånig.

Det första är trons konungsliga suveränitet, det andra är kärlekens obegränsade offervillighet, en delaktighet i Kristi översteprästerliga offer.

Ps 32, 51:8, Rom 6:6, 12–14, 16–18, 8:12, 12:1, Gal 5:13, Ef 4:1f.

31. Mission – trons verk

I början av Nya testamentets äldsta skrift ställer aposteln Paulus samman tre ord som sedan kommer tillbaka i olika sammanhang.

Det första är tron. I vår nuvarande översättning står det ”vad ni uträttar i tron”. Ordagrant talar Paulus om ”er tros gärning”; tron är det handlande subjektet. På andra ställen talar Paulus om en motsättning mellan tro och gärningar. Då gäller det människors försök att genom lydnad mot lagens bud göra sig rättfärdiga inför Gud, försök som är dömda att misslyckas. Här gäller det inte laggärningar utan trons egen gärning.

I fortsättningen läser vi att trons gärning är att de kristna i Thessalonike har vänt sig ”från avgudarna till Gud för att tjäna den levande och sanne Guden”. Men detta har de inte behållit för sig själva. De ”har fått Herrens ord att höras”, och det inte bara i det närmaste grannskapet utan ”överallt”, dvs i hela den värld som man hade förbindelser med.

Ingenting tyder på att den helt nygrundade församlingen i Thessalonike bedrev någon organiserad mission. Ryktet bara gick. Vanliga människor talade med vanliga människor om sin egen och andras tro på Jesus som Herre. Samma slags mission kom till storstaden Antiokia, dit människor kom från många håll. Därifrån skickades Paulus och Barnabas ut på målmedvetna missionsresor.

Trons gärning är först tron själv, tilliten till Herren Jesus och Ordet om honom, men också vittnesbördet som bär detta ord ut i världen. Där tron är levande kan den inte tåga. Några tar emot Ordet, andra avvisar det, ibland med likgiltighet, ibland med en förbittring som kan slå ut i aktiv förföljelse. Då blir det levande vittnesbördet en trons gärning som kan bli både mödosam och smärtsam men bärs av en okuvlig glädje, den Helige Andes gåva.

Jesus ger sin missionsbefallning till hela kyrkan: ”Gå ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er.” Varje kristen är på det ena eller andra sättet indragen i missionsverket. Alla kristna är ”ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk som skall förkunna hans storverk.” Och Jesus säger när han skickar ut sina lärjungar: ”Ge som gåva vad ni har fått som gåva.”

Att alla är med betyder inte att alla gör det samma. Var och en ger sitt bidrag utifrån sina resurser, sin kallelse och sina nådegåvor, Anden fogar samman helheten.

När man tog för givet att alla i landet var kristna, blev mission något man bedrev i ”icke kristna länder”. I ett kristet land gav man undervisning, som Paulus och Barnabas undervisade de troende i Antiokia. Men i ett nytt läge blir missionen aktuell även här, som när vanliga människor talar med vanliga människor om att Jesus är Herre.

Matt 10:8, 28:19f, Joh 6:28f, Apg 8:4, 11:20, 13:2f, 17:2f, 1 Kor 13:13, 1 Thess 1:3, 1 Pet 2:9, 4:10–11.

32. Hoppets uthållighet

När trosvittnesbördet möter motstånd, som öppen fiendlighet eller bara som tröghet och likgiltighet, sätts tron på prov. Då ger hoppet uthållighet. I hoppet väntar vi ”på att hans Son, som han har uppväckt från de döda, skall komma från himlen, Jesus, som räddar oss från den stundande vreden”.

Det kristna hoppet ställer in vårt vardagliga liv i evighetens ljus. En kristen människa lever i två riken. Här i världen delar hon alla människors livsvillkor i glädje och sorg. Men hon tillhör också Guds rike och är redan här på jorden indragen i evighetens sammanhang. Hoppet är ett själens ankare som ger ett fäste i det allra heligaste, dit Jesus öppnade vägen för oss.

Denna förankring ger struktur och proportioner i livets förvirrande mångahanda. Den kristne kan säga med aposteln: ”Jag menar att våra lidanden i denna tid ingenting betyder mot den härlighet som skall uppenbaras och bli vår.” En kristen låter sig varken skrämmas eller lockas till att anpassa sig efter flyktiga dagstrender i en förgänglig och provisorisk värld utan håller sig till Herren Jesus och hans Ord.

I hoppet kan vi be att som Guds vilja har skett i himlen, när Guds och människors fiende besegrades av Kristus, Guds vilja skall ske även på jorden, där onskans makter ännu härjar.

I hoppet ser en kristen med glädje fram emot Jesu återkomst till rannsakan och dom. Hon vet att i stället för hennes egna synder och misslyckanden kommer Jesu förtjänst att redovisas i hennes namn och gälla som hennes egen rättfärdighet inför helighetens domstol. Därför förväntar en kristen frimodigt fullkomlig glädje i Guds nya skapelse.

Rom 8:18ff, 12:12, 15:13, 1 Kor 15:19, Ef 4:14, Kol 1:5, 1 Thess 1:10, Tit 2:13, 3:7, Heb 6:19, Uppb 12:7–12.

33. Kärlekens slit

Det tredje ordet är kärlek. För det kärleken gör använder Paulus ett ord som betecknar hårt, mödosamt arbete, som tungt kroppsarbete. Här har ordet en vidare innebörd men grundtonen finns kvar. Kärlek är något annat än svärmeri eller förälskelse. Kärlek är hårt arbete och långsiktigt ansvar.

Två gånger säger Jesus: ett nytt bud ger jag er, att ni skall älska varandra så som jag har älskat er.

Budet om den inbördes kärleken finns tidigare klart utsagt av lagen och profeterna. Det nya är orden ”så som jag har älskat er”. Det är något annat än att älska ”med hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela ditt förstånd”. Jesus för in ett helt nytt mått på kärleken. Det är samma skillnad som mellan rättfärdighet efter lagen och trons rättfärdighet från Gud. Älska som Jesus har älskat kan ingen människa göra ens av sin yttersta förmåga. Det kan hon göra bara i trons gemenskap med Jesus.

Den som tar emot Guds kärlek i Jesus Kristus och lever i den kärleken med sina medmänniskor kommer att uppfylla lagens bud, utan att tänka särskilt på det, liksom i förbifarten. En kristen människa är mer upptagen av de andras behov än av sin egen önskan att göra rätt och väl. Här kommer Anden in. Anden styr trons människa till att göra sådant som hon aldrig skulle komma på tanken att göra om hon vore upptagen med att fullgöra lagen. Skillnaden är mellan ”köttets gärningar” och ”Andens frukter”. Det ena producerar man, det

andra låter man ske genom Anden. Därför finns det i en kristen människas liv ett moment av överraskning. Anden leder henne att göra det varken hon själv eller någon annan hade väntat.

Ofta märks det inte mycket utåt. Ofta är det bara den människa som själv lever i trons gemenskap med Herren Jesus och hans Ande som känner igen att detta är Andens verk i den medkristne.

Någon gång får den kristna kärlekens gärning proportioner som inte kan undgå världens ögon. En och annan kan då enligt Jesu ord tacka Gud, många kommer att beundra människan, några bagatelliserar det de ser, rätt många märker ingenting. Det är den kristnes villkor i världen.

Detta kärlekens överflöd kan inte skrivas in i någon lag, något avtal, någon läroplan eller befattningsbeskrivning. Det är kärlekens natur att vara fri, att varken kunna tvingas eller köpas. Den av Guds Ande styrda kärleken kan aldrig beräknas, aldrig tas in i en kalkyl. Ändå är den nödvändig i människors liv. Hela samhället med alla dess lagar och regleringar fungerar därför att det bortom alla paragrafer finns människors äkta omsorg om människor, oftare än de flesta ser med inslag av kristen kärlek under den Helige Andes ledning.

Matt 5:16, 39–41, 7:12, 22:37–40, Luk 7:47, Joh 13:34, 15:12, 17:26, Rom 13:8–10, 1 Kor 13, 2 Kor 2:7f, Gal 5:14, 18, 19, 22, Ef 4:2, 5f, 5:2, 1 Thess 3:12, 1 Pet 4:8, 1 Joh 4:10, 18.

Om kyrkan

34. Konung och folk

Gamla bilder av Jesus på korset har ofta en skiva med bokstäverna INRI ovanför den korsfästes huvud. Det står för IESUS NASARENUS REX IUDAEORUM, Jesus från Nasaret, judarnas konung. Det är den latinska texten på det anslag som Pilatus lät sätta upp på korset, på latin som var arméns, på grekiska som var den civila förvaltningens och den allmänna handelns, på hebreiska/arameiska som var lokalbefolkningens språk.

Om Jesus verkligen var Guds Smorde/Messias/Kristus, då var han Israels rätte konung. Då var också de som erkände och hyllade honom som kung det rätta och sanna Israel. Så såg också de första kristna på sig själva. De utgjorde inte något nytt folk, de uppfann inte någon ny religion. De levde i traditionen från fäderna och var bara övertygade att löftet till dessa uppfyllts i och genom Jesus.

Man var samma folk, men något hade ändå blivit annorlunda. Man bekände Jesu uppståndelse från de döda som huvudstycket i all undervisning och man läste Skrifterna i ljuset från den. Man bad till sin Fader i himlen som Jesus hade gjort och lärt. Man höll en enkel måltid, där Jesus var med på ett särskilt påtagligt sätt. Och man höll ihop i inbördes hjälp. Dopet till Kristi död och uppståndelse blev vägen in i Guds folk även för de icke-judar som bekände den uppståndne Jesus som världens frälsare. Apostlarna avskilde med bön och händers påläggning män till ansvar för undervisningen och de heliga handlingarna, och dessa insatte i sin tur nya. Allt tydligare framstod Kristi kropp, i kyrkan som helhet och i den heliga måltiden, som det nya templet, platsen för Guds närvaro på jorden.

Så fick den kristna kyrkan den gestalt som hon i huvudsak har behållit sedan dess.

Matt 2:2, 21:5, Mark 11:10, Joh 1:49, 2:21, 18:33–37, 19:19f, Apg 2:16ff, 42, 17:31, 1 Kor 15:3–7, Ef 2:14–19, 1 Tim 4:14, 2 Tim 1:6.

35. Synlig och osynlig kyrka

Alltifrån den första pingstdagen har Kristi kyrka framträtt inför världen som människor vilka känns igen på att de förkunnar Jesu uppståndelse, syndernas förlåtelse för hans skull och hans återkomst för att döma levande och döda.

Förkunnelsen om Jesus bärs fram inför all världen. Även när förföljelser har tvingat kyrkan under jorden, har Ordet alltid uttalats så att människor har kunnat höra det. Det är genom att höra Ordet som människor har fått möjlighet att lära känna Jesus Kristus, världens frälsare. Om Ordet är hörbart, är sakramenten därtill synliga. De kan inte delas ut utan att någon tar emot dem. Någon blir döpt, någon tar under bröd och vin emot Kristi kropp och blod. Även om det sker i hemlighet, är det ett yttre, synligt skeende.

Kyrkan är de döpta och troende människorna på jorden. Jesus tar dem i sin tjänst för att förkunna hans frälsning. Bland dem har han insatt lärare och herdar, först apostlarna, som han utvalde till att vittna om hans

uppståndelse och till vilka han sade: ”Så som Fadern har sänt mig, sänder jag er.” Dessa satte på varje ort in ”äldste” eller ”församlingsföreståndare” och dessa i sin tur sina efterföljare. Sedan dess har den kristna kyrkan alltid haft vad vi kallar ett ämbete.

Kyrkan är de troendes gemenskap, där de som betrotts med kyrkans ämbete predikar evangeliet om Jesus och enligt hans instiftelse förvaltar sakramenten. Kyrkan är från grunden en gudstjänstgemenskap. (CA VII)

Gudstjänsten firas regelbundet i lokalförsamlingen. Men genom gudstjänsten står församlingen i förbindelse med gudstjänstfirare i alla länder och i alla tider som hör samma evangelium och tar emot samma sakrament. Den kristna gudstjänstgemenskapen sträcker sig över alla gränser och ibland möts man över gränserna och gläds över att känna igen samma evangelium och samma tro.

Några måste ta på sig att fatta beslut, om gudstjänstrum, om personer för olika uppgifter osv. Men all organisation måste tjäna och underordnas det som gör kyrkan till kyrka, gudstjänsten där evangeliet förkunnas och sakramenten utskiftas.

I allt detta är kyrkan synlig och kan kännas igen. Även den som inte tror och inte förstår det som sker kan se och känna igen den församling som kommer tillbaka söndag efter söndag och firar gudstjänst.

Men kyrkan kan också vara de som i sina hjärtan verkligen har tagit emot Ordet och låtit det förvandla tanke och vilja. Vilka dessa sant troende är vet bara Gud och människor skall inte gå Guds dom i förväg och försöka göra den skillnad som skall uppenbaras när Konungen sätter sig på sin härlighets tron. Kyrkan i denna mening är osynlig för jordiska ögon. Den får vi tro på utan att se. (CA VIII)

Den osynliga kyrkan av de sant troende är inför Gud en enda. Denna enhet är en ständig utmaning för de kristna samfund och bekännelser som åberopar samme Jesus och ändå i så stor utsträckning misstror och bekämpar varandra.

Bakom de kristnas uppdelning på olika trosriktningar och kyrkor finns först och främst frågan om vad som är sant. Guds och människors fiende har alltid arbetat på att smyga in villolärer i kyrkan. Där falsk lära dök upp måste rätta lärare utifrån Guds Ord bekämpa och varna för den. Om detta skriver aposteln Paulus: ”Det måste finnas olika partier bland er, så att det visar sig vilka av er som är att lita på.” Denna strid mellan sanning och lögn, mellan en trogen bibelutläggning och alla omtolkningar, måste alltid pågå.

Ibland har också världsliga härskare utnyttjat någon teologisk meningsskiljaktighet för att säkra sin egen makt och måla ut sina politiska motståndare som Guds och sanningens fiender. I sådana fall har s k ”icke-teologiska faktorer” ofta gjort det extra svårt att komma till sakliga teologiska samtal. När nu kyrkornas band till den världsliga makten lossas i allt fler länder, kan de lättare se igenom lagren av historiska och kulturella traditioner ner till trosfrågorna. Om man då möts i teologiska samtal, i gemensamt engagemang för människor i nöd eller i någon form av bön och lovsång, händer det att man finner sig ha samma trosgrund. Trots att kristna under mycket olika yttre omständigheter har kommit att dra delvis olika konsekvenser av tron, kan människor, ibland ganska överraskande, känna igen varandra som kristna.

Jesus ber för en enhet som världen skall se. Det ordet förpliktar oss, även om vi inte kan räkna ut hur kristen enhet visar sig. Två ting vet vi dock. Kristen enhet betyder inte total enhetlighet; det finns en mångfald i traditioner och seder som har sin källa i skapelsen och Guds egen rikedom. Lika viktigt är att kristen enhet inte konstrueras fram av knepiga teologer och kyrkopolitiker. Den byggs endast på Guds Ords grund och under ledning av sanningens Ande.

Joh 10:12, 17, 20:21, Apg 2, 10:41, 14:23, 20:17, 1 Kor 1:10, 11:14, 12:28ff, Fil 1:1, 1 Tim 5:17, Tit 1:5, 7f, 1 Pet 2:9.

36. Kyrka i världen

Jesus gjorde inte anspråk på makt i den värld vi lever i. Han konkurrerade inte med kungar och kejsare. Likväl anklagades han inför maktens man för att vara en upprorsmakare. Pilatus såg att anklagelsen var falsk men lät ändå avrätta den besynnerlige mannen.

Men politiken var inte så lätt att komma undan. Nya testamentet återger några episoder där de kristna anklagades för att störa ordningen. När de sedan vägrade hylla den hedniska statens gudar, kallades de ateister, gudlösa. När de blev fler, såg energiska makthavare dem som statens fiender och försökte utrota dem. När det misslyckades, bytte staten fot och gjorde kristendomen till statsreligion.

Sedan dess har statsmakten ömsom gynnat, ömsom försökt kontrollera kyrkan. Kyrkan å sin sida har svängt mellan att ta emot och profitera på statens välvilja och att bevara sin egenart och självständighet. Genom den nära relationen till staten har kyrkan ständigt frestats att ta till maktens metoder för att säkra positioner i världen. När några har fallit för den frestelsen, har andra påmint om att Jesu rike inte är av denna världen. Om kyrkan hävdar sin självständighet genom att själv bli en politisk maktfaktor, har hon i verkligheten förlorat sin frihet. Kyrkans överlevnad är inte en fråga om positioner eller rättigheter; den beror av ett trons liv utom räckhåll för den politiska makten. Denna kan respektera livet eller ta det som ett hot, men den kan med alla sina tvångsmedel inte utrota tron.

Så länge kyrka och stat existerar bredvid varandra råder en spänning mellan dem. Någon fullkomlig harmoni kan aldrig råda mellan dem, deras utgångspunkter är alltför olika. Därför brukar det sägas att om förhållandet mellan dem är alltför dåligt är det tecken på att något är fel med staten, och om det är alltför gott är det tecken på att något är fel med kyrkan.

Kyrkans tro att hennes Herre är en korsfäst Kristus är förutsättningen för de insatser hon alltid har gjort och alltjämt gör i den mänskliga gemenskapen, för enskilda och i större skala. I gemenskapen med den korsfäste kan kyrkan, på ett sätt som makten aldrig kan, se samhället underifrån, ur de plågades, ensammas, misshandlades, olyckligas perspektiv. Kristi händers verk, diakonin, kommer inte uppifrån utan genom människor som själva lever av barmhärtighet.

Här följer kyrkan den Herre som sade att han ”kommit inte för att bli tjänad utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många”. Att tjäna sin nästa med det man har, tid, krafter, ägodelar, hör ofrånkomligen det kristna livet till. Detta praktiska tjänande är ofta den sida av kyrkans liv som omgivningen märker av och uppskattar. Diakonin är den kyrkliga verksamhet som ingen kan ha någon invändning emot. Det kan därför vara en frestelse för kyrkligt ansvariga att satsa resurser på diakonalt arbete som ett sätt att öka kyrkans anseende.

Matt 20:28f, Luk 12:48, Joh 8:36, 14:10f, 19:12, Apg 16:20, 19:29.

37. Rätt och fel i kyrkan

I Gamla testamentet varnas flera gånger för falska profeter. Ett kännetecken på dem är att de säger att allt står väl till när i verkligheten allt alls inte står väl till. Jesus upprepar varningen.

De första kristna höll fast vid apostlarnas undervisning. Men snart trädde personer upp som gjorde anspråk på att ha ett bättre evangelium. Mot sådana falska lärare måste kyrkan försvara sig. Paulus varnar i de skarpaste ordalag för dem som kommer in och förkunnar ett annat evangelium än det han har förkunnat. Och Johannes kallar dem som förnekar att Jesus är Kristus, kommen i köttet, för antikrister.

När nya villfarelser eller nya svåra frågor kom upp, samlades företrädare för hela kyrkan och avfattade noga övertänkta, på Bibeln grundade skriftliga bekännelser om den kristna tron.

Tre bekännelser från den s k Gamla kyrkans tid – de första 400 åren – hör med till vår Svenska kyrkas bekännelseskriter, den apostoliska, den nicenska och den athanasianska. De två förstnämnda använder vi i våra gudstjänster som församlingens ja till Guds Ord. Dessa bekännelser har genom århundradena varit ett värn mot lögn och villfarelse och ett stöd för dem som velat stå fast i en rätt tro.

När kyrkan drogs in i jakten på politisk och ekonomisk makt kom den att utveckla missbruk som skydde bort evangeliet om syndernas förlåtelse för Jesu Kristi skull. Reformationen upptäckte evangeliet på nytt, lyfte fram det och ville forma kyrkans hela liv efter det. Det gav på 1500-talet upphov till nya bekännelseskriter, även de antagna i vår Svenska kyrka. Reformatorerna var noga med att bygga på Skriften som den enda grunden. Samtidigt anförde de gärna kyrkans fäder från skilda tider när dessa lärde enligt Skriften.

De nya kunskaper som från 1600-talet har omformat vår kultur och våra samhällen upplevde många kristna som ett problem. Olika försök att lösa problemet eller att komma undan det har inte lett någon stans. Den vetenskapliga forskningen, som hör till det uppdrag Gud gav i skapelsen, når inte och rubbar inte evangeliet om en korsfäst Kristus som Gud har uppväckt från de döda. Det går över huvudet på både judar och greker, lagtrogna och vetenskapsmän.

Andra problem kommer när kyrkan blir så engagerad i världsliga uppgifter att förkunnelsen av evangelium kommer i andra hand. I många länder var kyrkan länge en del av den jordiska maktapparaten. När hon fick ansvaret för hela folkets fostran kunde lydnaden mot Guds bud och överheten bli det som märktes mest i förkunnelsen. I sådana fall framträdde människor, som själva avstod från makt och pengar, och påminde kyrkan

om hennes egentliga uppgift. De som då förblev trogna mot kyrkans lära blev till välsignelse. De som tolkade om evangeliet efter sina egna upplevelser, höll sig för bättre kristna och gick sina egna vägar, hamnade fel.

5 Mos 13, Jer 14:14f, Mika 3:5f, Matt 7:15, Apg 2:42, Rom 16:17f, Gal 1:8, 11, 3:3, 1 Joh 2:18f, 4:1f, 2 Joh 7.

38. Nådens medel

Gud kom till jorden och människorna i ringhetens gestalt. Han lät sig födas till människa i en avkrok av det stora världsväldet, i en alldeles vanlig hantverkarfamilj – det kungliga inslaget märktes inte alls i vardagslag – under omständigheter som i våra dagar mycket väl skulle kunnat göra graviditeten till ett abortfall. I hans livs slut skärptes ringheten till förnedring och utstötthet.

Den yttre obetydligheten kännetecknar även de medel Gud har valt för sin fortsatta närvaro i människornas värld.

Ordet, som leder dem som tror in i Guds rike och dess hemligheter, ser för dem som inte tror ut som alldeles vanliga mänskliga ord. Visst finns där, säger de, både underbar poesi och djup livsvisdom. Men precis som i alla mänskliga skrifter finns där också stycken som moderna människor uppfattar som ganska förskräckliga.

När Bibeln blir översatt kan den respekteras eller misshandlas. Att Bibeln översätts är konsekvensen av att Gud blev människa, kom till oss och levde på våra villkor. Så skall också Guds Ord komma till människor, där de är, på deras språk. Så var det från början. Viktiga delar av evangelierna är översättning från arameiska original. Bibeln är lika utlämnad till människors tankar, ord och händer som Jesus var.

Det gäller också själva boken. Troende judar och kristna får lära sig vördnad för den. Men den blir ibland respektlöst behandlad; biblarna i skolornas klassuppsättningar får både blad avrivna, hundöron och ritade gubbar i kanten. Det går boken om Jesus som det gick honom själv.

Översättning är i många fall ett avgörande steg på Guds Ords väg till människor. Det följs av flera. Ordet kommer till människor i förkunnelse och undervisning. Som bärare av detta bud har Gud i sin kyrka satt in profeter och lärare. En rätt präst är kallad och insatt enligt Skriftens ordning och i en följd av ämbetsbärare som går tillbaka till apostlarna, predikar enligt Skriften, framställer Jesus, korsfäst, död och uppstånden för vår salighets skull, som den ende frälsaren; han inte endast tröstar utan varnar och bestraffar, lever enligt kyrkans lära, vågar lida för Jesu ords och vittnesbörds skull och söker inte sin egen ära utan Guds. Genom sådana tjänare talar Gud. Han sänder dem med uppgiften att föra Ordet ända till de enskilda människorna och hjälpa dem att uppfatta vad det säger dem just där de är. En förkunnelse och undervisning som för Ordet in i människors dagliga liv är nödvändig för att de skall komma till tro och för att de skall förbli och växa i tron i väntan på att Guds rikes härlighet skall uppenbaras.

Ett sakrament är enligt vår kyrkas bekännelse en helig, av Kristus instiftad handling, där han genom synliga jordiska medel skänker osynliga och himmelska gåvor. Sakramenten är vad Jesus har lovat att de skall vara, liksom Gud är.

I dopet är det synliga jordiska medlet vatten, helt vanligt vatten. För jordiska ögon är dopet en ceremoni som många andra, vacker och lite högtidlig, när man tänker på att ett nytt liv har börjat. Men att Gud handlar här, ”verkar syndernas förlåtelse, frälsar från döden och djävulen och ger evig salighet åt alla dem som sätter tro till Guds ord och löften” (Lilla katekesen), att en människa dör med Kristus för att uppstå med honom, det kan bara tron se.

Även nattvardens bröd och vin hör vardagen och ringheten till. I Medelhavsländerna består än i dag den enklaste måltid just av bröd och vin, vanligen blandat med vatten. I dessa yttre tecken är nu Jesus på ett för världen fördolt och även för oss hemlighetsfullt men verkligt sätt närvarande och skänker sin uppståndelses kropp och blod åt varje nattvardsgäst. Så blir nattvarden stärkande väggkost för vandringen fram till det slutliga målet i himlen.

Nattvarden är i vår kyrka nära förbunden med skriftermålets syndabekännelse och tillsägelse av syndernas förlåtelse. Denna beredelse för mottagandet av Herren Jesu kropp och blod hör till god kyrklig sed. Välkommen till Herrens bord är den som sig ångrar och tror, ångrar sin synd och tror på förlåtelsen.

Enskilt skriftermål, då den biktande talar i enrum med prästen, kan vara en väsentlig hjälp till både en rätt ånger och en rätt tro.

Genom dessa yttre medel skänker Gud nåden att dö med Kristus och leva med honom i en trons gemenskap som övervinner döden och leder in i evigheten.

Ps 32:5, Matt 18:18, 26:26–28, 27:46, Mark 7:34, Joh 6:53f, 20:23, Rom 6:3–11, 10:14, 17, 12:7, 1 Kor 10:16f, 11:26–29, 1 Tim 6:13f, 2 Tim 4:2b.

39. Andens gåvor och Andens frukter

I nådens medel verkar Gud den Helige Ande.

Anden har ingivit människor ord att tala och att skriva ned. Som Guds Ande var med och formade Bibelns ord när de blev till, följer samme Ande bibelordet på dess väg ut i världen och genom alla släkten. Gud gör i sin kyrka några till profeter och några till lärare och ger dem enligt Jesu löfte gåvan att meddela vishet och gåvan att meddela kunskap. Både visheten, som genomskådar och avslöjar varje tids särskilda illusioner och bedrägerier, och kunskapen, det som lärs ut överallt och i alla tider, kommer till dem Gud utser som gåvor av den Helige Ande. Dessa och andra gåvor ger Anden för att bygga upp de kristna till ett heligt tempel i Herren.

Anden ger liv. I dopet till Kristi död och uppståndelse ger Guds Ande den som döps ett nytt liv. I daglig omvändelse och bättring tar den kristne ständigt på nytt emot det nya livet som en gåva av Anden – det är att leva i sitt dop.

Anden upplyser människan så att hon får en rätt insikt om sin synd, väcker hos henne en längtan efter rättfärdigheten från Gud och ger henne en rätt tro på hennes synders förlåtelse.

Genom Anden är Kristus närvarande i altarets bröd och vin, som människor äter och dricker, till liv eller till dom.

Anden leder dem som vet sig vara syndare och ber om Guds hjälp så att de kan finna rätt i livet och i tron. Jesus ger lärjungarna löftet att Anden, som Fadern sänder i hans namn, skall ”lära er allt och påminna er om allt som jag har sagt er”. Anden säger ingenting annat än det Jesus sade, han hjälper dem och oss att bättre förstå de ord de bevarade från honom. Hos dem som leds och styrs av Anden visar sig Andens frukter: ”kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, ödmjukhet och självbehärskning”. Detta är ingenting människor frambringar ur sig själva utan frukten av att de med Kristus Jesus har ”korsfäst sitt kött med alla dess lidelser och begär”.

Anden leder Guds folk genom världens öken mot det härlighetens rike som Gud har berett åt dem. Nya testamentet berättar om hur Anden genom att tala direkt till apostlar och andra leder kyrkan ut på vidgade missionsfält och nya uppdrag.

2 Mos 13:21f, 1 Sam 3, 16:1, 7–12, Ps 51:8, 12–15, 104:30, Hes 36:26, Joh 3:6, 8, 14:26, 15:4ff, 26, 16:7–15, Apg 2:4, 17, 8:26, 9:10f, 10:13f, 15:28, 16:9, Rom 6:4, 8:11, 14, 1 Kor 2:9, 11:29, 12:8, 28, Gal 5:16, 22f, Ef 2:21f, 4:23f, Tit 3:5, 1 Pet 1:5.

40. Trons svar

Guds erbjudande kommer först som någon form av kallelse. Den kan synas eller höras mycket olika. Den kan vara dramatisk eller mer stillsam. Ibland står personen Jesus i fokus, ibland börjar den i något mycket jordiskt och nära. Men det är alltid en kallelse till ett liv med Gud.

I dagens Sverige har många, särskilt i yngre generationer, tappat kontakten med trons värld. De kopplar inte det de är med om till Gud och allra minst till en Gud som har ett ärende till just dem. Det är kyrkans uppgift att hjälpa människor att se det som händer dem som tecken på att Gud söker och kallar dem.

Trons allra första början är att ta emot Guds kallelse till ett liv med honom. Många som har vuxit upp i en kristet präglad miljö har gjort det utan att själva märka det, andra har efter en period av osäkerhet och tvivel kommit tillbaka och bejakat sitt arv. Den som kommer utifrån kan oftare peka på händelser eller upplevelser då det hela började. Men den som först har hört talas om Gud i en kamratkrets där man talat om allt mellan himmel och jord kan ha svårt att säga precis vilken replik eller vilken sånglåt som först blev ett tilltal från Gud.

Några kristna traditioner räknar med att människans svar på Guds kallelse växer fram långsamt och stilla för att en dag vara ett entydigt ja. Andra ser ett stöd i att man vet att man vid en bestämd tidpunkt har sagt ett bestämt ja till Gud och har då direkt odlat en sådan medveten avgörelse.

Den som genom ett sådant ja till Gud får både mening och ordning i sitt liv, upplever inte bara frihet och glädje utan många gånger också ett stort tillskott av kraft. Just krafterna tolkar man gärna som en särskild

nådegåva av den Helige Ande. I verkligheten är det ofta snarare fråga om människans egna krafter som varit bundna i osäkerhet och konflikter och nu frigörs och blir en källa till glädje.

”ditt ord kan fylla mitt hjärta med glädje. Ty ditt namn är utropat över mig, Herre, härskarornas Gud.”
Jer 15:16b

1 Mos 12:1, 2 Mos 3:4ff, 1 Sam 3:1–10, 16:13, Jes 6, Jer 1:4–7, Amos 7:14f, Luk 5:4–11, Joh 1:39–46, 15:19, 1 Kor 1:26, 7:22, Ef 4:4, Fil 3:14, Kol 3:15, 1 Pet 2:21.

41. Trons väg

Förälskelser varar sällan riktigt länge. Även den där första glädjen i den levande Gudens närvaro och beröring mattas och svalnar. Särskilt unga människor kan då börja se på sin ”religiösa period” som en övergående fas i livet. ”Det var en härlig tid, men det höll ju inte”, kan man säga. I det läget behöver en människa stöd och vägledning. Hon behöver höra att hon inte har sitt kristna liv bakom sig utan att hon har det framför sig. Tomheten hon känner betyder inte att Gud har övergett henne, sparsamheten med upplevelser är tvärtom ett steg i Guds handlande med henne. Sådan tuktan kommer tillbaka längre fram.

För många blir mötet med Gud en inspiration att bekämpa det onda, i världen i stort men också i det egna livet. De ändrar sin livsstil till en eller annan form av renlevnad. De kritiserar orättvisorna och den moraliska slappheten i samhälle och kyrka. De satsar sina krafter i arbetet på att skapa ett rättfärdigt samhälle och en rättvis värld. Tar man moraliska krav på allvar, blir konflikter oundvikliga. Profeten har varit med:

”Aldrig får jag skratta tillsammans med glada vänner. Jag sitter ensam, tyngd av din hand, ty din vrede uppfyller mig.”
(Jer 15:17)

Några leds av Guds Ande vidare i insikt. Först ser de att det onda som angår dem mest inte är det som finns långt borta utan det som finns i dem själva. Sedan ser de att de med all sin renlevnad och disciplin förblir likadana som de alltid har varit.

”Varför måste jag ständigt plågas, varför är mitt sår obotligt? Det vill inte läka.”
(Jer 15:18a)

Liksom allt annat som sker mellan Gud och människa kan också denna insikt komma på många olika sätt, långsamt eller plötsligt, klart och stilla eller under starka känslor, som ett ljus eller en förlamning. Men alltid är det fråga om tomhet, utblottelse, det egna tar slut.

Till och med Guds omsorg tycks ha tagit slut:

”En sinande bäck har du blivit för mig, ett vatten som sviker.”
(Jer 15:18b)

Under olika namn är denna övergivenhet väl känd i alla kristna traditioner, man talar t ex om ”andens fattigdom” eller ”själens mörka natt”.

Kristen själavård säger att även denna erfarenhet är ett led i Guds handlande med plantorna i hans älsklingsplantering. Nu skall inte bara allt det som är människans eget ta slut så att hon inte kan förtrösta på det. Nu tas också glädjen i Guds gåvor ifrån henne. Gud drar in sina gåvor för att människan inte skall ha något annat att tro och förtrösta på än Gud själv. Det är en ny och fördjupad innebörd av ordet att icke se och dock tro.

Detta är inte trons slut utan trons början. Tro är inte att hoppas på en vinst i livets lotteri. När dragningen har skett och den lott man fått visade sig vara en nit, det är då tron börjar.

Jes 5:1ff, Matt 5:3, 7:2–4, Joh 13:30b, 20:29, Rom 2:1, 21–23.

42. Trons mognad

Johannes Döparen förkunnade ”syndernas förlåtelse genom omvändelse och dop”, ordagrant ”omvändelsens dop till syndernas förlåtelse”. Människor vände sig bort från ett liv i själviskhet och slapphet, i prestigejakt och konsumism, till ett liv efter Guds vilja, kungjord genom lagen och profeterna.

Aposteln Paulus uppmanade hedningarna att omvända sig från sina maktlösa avgudar till den levande Guden och tackade Gud när de gjorde det.

Längre in i det kristna livet griper omvändelsen djupare. En sorg över synden efter Guds vilja och längtan efter en rättfärdighet som håller, leder till en omvändelse som ger frälsning. Människan ger upp alla tankar på att ha något att komma med inför Gud. Hon vänder sig bort från försöken att åstadkomma en egen rättfärdighet till att lita enbart på det som Jesus Kristus har gjort för henne och för hela världen. Hon vet att inte heller denna omvändelse är något hon kan göra själv. Det är Jesus som tar sig an henne och med den Helige Ande genom Ordet leder henne in i trons gemenskap med hennes frälsare. I tron får hon med stor glädje underordna sig och ta emot den rättfärdighet från Gud som Kristus har förvärvat åt henne och blir så rättfärdiggjord inför Gud.

När Jesus förutsade att Petrus skulle förneka honom sade han också: ”När du en gång har vänt tillbaka, så styrk dina bröder.” När Jesus är borta och han själv har svikit, har Petrus förlorat allt. Han är totalt utblottad och avklädd all mänsklig härlighet. Men genom Jesu uppståndelse föds han till ett nytt hopp. Efter detta handlar han endast i Jesu Kristi namn och i hans kraft.

I omvändelsen kom en fördjupad och preciserad kallelse till tjänst i Guds folk. Jeremia hade hört den:

”Om du vänder tillbaka skall jag låta dig komma tillbaka och bli min tjänare. Om ditt tal är lödigt och utan slagg skall du få bli min mun.”

(Jer 15:19)

Vändningen från pendlandet mellan förtvivlan och falsk säkerhet till förtröstan på Herren Jesus är ingenting som sker en gång för alla och sedan är klar. Det liv som gavs i dopet måste födas på nytt varje dag. Därför talar man om den dagliga omvändelsen. Ständigt kommer nya detaljer fram som måste läggas in under omvändelsens mönster. Nya skrymslen dras fram i ljuset till bekännelsens och försoningens reningsbad. När livet går in i en ny fas, t ex i yrkes- eller familjeliv, kan det bli ganska stora sjok som måste omvändas; sker inte det blir de naturliga, oomvända reaktionerna på det nya lika vildskott som förkväver den ädla fruktbarande grenen. Även i det jordiska livets avtagande, ensamhet, sjukdom, åldrande, kommer nya drag fram som måste underordnas Jesu Kristi barmhärtighet och kärlek. Omvändelsen fortsätter hela livet.

Omvändelsen pågår i det dagliga umgänget med Herren Jesus genom bönen och bibelordet. Bibeln avslöjar hur de gudsfientliga makterna verkar i oss som enskilda, i människornas värld och i himlarymderna. Så visar den oss hur Kristus vinner seger. Mer kännedom om synden lär oss förstå mer av Jesu Kristi seger och gör oss alltmer beroende av honom. Att bli alltmer beroende av Herren Jesus, inte att människan själv i grunden blir så mycket annorlunda, är kärnan i den process som kallas helgelse.

Ps 92:15, Jes 5:2, 50:4, Matt 5:5, Luk 3:1–14, 22:32, Joh 15:1ff, 21:15–18, Apg 3:6, 14:15, 17:30, Rom 3:21–28, 10:2f, 2 Kor 7:10, 1 Thess 1:9, 1 Pet 1:3.

43. Trons seger

Ibland går kyrkligt arbete bra och bär frukt och det är roligt. Ibland går det inte så bra. Även i länder med ett rikt kristet arv kan det ske att flertalet inte vet mycket om kristen tro och än mindre frågar efter den.

Kyrkans öden i världen har växlat mellan triumf och förnedring, maktpositioner och förföljelse. En tid var det en medborgerlig skyldighet att bekänna kristen tro, en annan var det liktydigt med uppror och livsfarligt att göra det.

Erfarna kristna låter inte lura sig av vare sig medgång eller motgång. De kan känna medgångens vinddrag utan att ryckas med och möta motgången utan att bli nedslagna eller ge upp. De känner sanningen från kyrkans forna dagar att martyrernas blod är trons bästa utsäde. De vet att framgångar i världen alls inte är den seger över världen som Kristus har vunnit och hans husfolk har del i genom tron.

Kristi kyrka på jorden är ett folk på pilgrimsvandring mot sitt rätta hem. Här, i syndens värld, är hon ofrånkomligen den lidande kyrkan. Samtidigt lever hon i en obruten gemenskap med den triumferande kyrkan i himlen, där Kristi seger över djävul, synd och död bestämmer och präglar allt.

Den härligheten är också vårt eviga, oförgängliga arv, som vi växer in i genom att dela Kristi lidanden under hans förnedringstid. "Mina kortvariga lidanden", skriver Paulus, "väger ju oändligt lätt mot den överväldigande, eviga härlighet de bereder åt mig."

Joh 16:33, Rom 8:18, 1 Kor 15:25f, 54ff, 2 Kor 4:17, 1 Joh 5:4f, Uppb 12:11.
Förkortningen CA (sid 26 och 47) står för den Augsburgska bekännelsen (Confessio Augustana).

forts från förra söndagen

12. Det ofattbara

Från det ögonblick Maria säger sitt ja till Guds uppdrag och blir havande utan någon mans medverkan, inträffar en evig förändring i tillvaron. Från den stunden har gudomlig natur och mänsklig natur förenats i en person. Där människan Jesus är, där är Gud Sonen och hela Treenigheten. Mänskligt liv och mänsklig vardag har blivit helgade genom att Gud har vandrat på jordens dammiga vägar. Gud vet av egen erfarenhet vad det är att vara människa.

Genom att Gud har blivit människa är också mänsklig natur närvarande där Gud är. Gud Sonen, som på sin himmelska tron dömer världen, är också människa.
Luk 1:38

13. Sargad för våra synder

Gud går in i det mänskliga livets begränsning och synd utan att själv förminskas eller mista sin helighet. Människan Jesus förblir Gud, liksom han på Guds högra sida förblir människa.

Som verklig människa men utan synd gör han sig till ett med alla lögnare och mördare, otuktiga och svikare. Som sann människa och tillika Guds Son bär han i sin kropp all mänsklighetens synd och skuld. Som en i människosläktet tar han på sig Guds rättvisa straff för synden och dör i vårt ställe.

Genom att Gud och människa förenas i personen Jesus kan Gud offra sig själv. Gud försonade hela världen med sig genom Kristus. Så kan det som skiljer människor från Gud övervinnas och en evig gemenskap mellan Gud och människor upprättas.
Jes 53:4f, 2 Kor 5:19, 21, Ef 2:16, Fil 2:6–11, Kol 1:16–20, Hebr 4:15.

14. Korsfäst och uppstånden

Gud har låtit denne Jesus uppstå från de döda och så bekräftat att han är Messias och Guds Son. Detta var det "evangelium om Herren" som apostlarna gick ut med till hela världen. Svaret blev den första trosbekännelsen: "Jesus är Herre".

Korsfästelsen skulle bevisa att Jesus från Nasaret inte kunde vara Messias. Den var inte bara ohyggligt smärtsam utan också förnedrande och utstötande. Därtill var redan beröringen av icke-judiska händer en källa till orenhet. Aposteln Petrus talar ett par gånger om korsfästelsen med orden att Jesus hängdes upp på trä. Uttrycket hämtar han från ett ställe i Femte Mosebok: "Den som hängs upp är förbannad av Gud". Aposteln Paulus fyller i: "Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att för vår skull ta förbannelsen på sig." Han talar om den förbannelse som vilar över alla som litar på laggärningar.

För gängse judisk tanke var det självklart att den som var så totalt berövad all mänsklig värdighet omöjligt kunde vara Guds utvalde. Jesus från Nasaret kunde inte vara Messias.

Men precis detta påstår den kristna kyrkan: "Vi förkunnar en Kristus – dvs Messias – som har blivit korsfäst." Just den som ingenting hade och i människors ögon ingenting var, honom utvalde Gud och gjorde till Herre och Messias.

5 Mos 21:22f, Apg 2:32, 5:30, 10:39f, 13:30, Rom 1:4, 1 Kor 1:23, 12:3, 15:4-8, Gal 3:10, 13, Hebr 13:12f.

förmedlat genom Hilding Egestål

2001-09-23

Kyrkokören har under hösten börjat öva in den nicaraguanska bondemässan. Den är tillkommen under 1970-talet och har haft samband med den s.k. befrielse-teologien. Om vi lägger de mest politiserade idéerna åt sidan och tar del av de sansade och goda beskrivningarna av församlingens ansvar

och uppgift, kan vi lära oss något för egen räkning. Jag publicerade detta material som nu kommer ett antal söndagar som Herdens hörna redan 1995, här i något bearbetad form.

Församlingens handlingar eller gärningar är alla de uppgifter som Kyrkan gör för att utföra Guds uppdrag och som Han har uppenbart för oss i Skriften. För att lära känna dessa gudomliga syften och befallningar skall vi studera några av de mest betydelsefulla avsnitten i Guds handlingar, så som vi möter dem i Bibeln.

Skapelsen

1 Mos 1:1-30, 2:15-17 och 3:14-24

I SKAPELSEN visar oss Gud sin önskan att:

- skapelsen skall vara till människans tjänst och att människan skall sköta den såsom Herren vill, eller, det skall vara så att människan och skapelsen är i en harmonisk gemenskap. (1Mos 1:1-27)
- Människorna bildar en gemenskap som lever i brödrskap och tillsammans njuter av och äger skapelsens goda. (1 Mos 1:28-30)
- Människorna, skapade till Guds avbild, känner igenom Honom och lyder Honom, inte som slavar utan som Hans söner och döttrar, som hans arvtagare som njuter av hans verk. (1 Mos 2:15-17)
- Skapelseberättelsen säger oss också att människornas olydnad fördärvade harmonin som Gud ville ha med människorna och harmonin som borde finnas mellan dem och skapelsen. (1 Mos 14-24)

Guds förbund och överenskommelsen med människan

1 Mos 9:1-17, 12:1-3

Guds förbund med människorna visar att Gud vill återställa sin vänskap med dem och att Han önskar, att de samarbetar med varandra i Hans planer. I förbundet med Noa bekräftar Gud det mänskliga livets värde och för detta förbinder han sig att respektera det. (1 Mos 9:11)

I förbundet med Abraham visar Gud sin avsikt att bilda ett folk, som skall vara hans, som känner honom och lyder honom och som tjänar till att "välsigna alla släkten på jorden". (1 Mos 12:1-3)

Jesus och riket

Mark 1:9-15, Matt 5:1-12, Mark 10:43-45

Jesus, den utlovade Messias, förutsagd av profeterna, proklamerade sitt Rike. Guds vilja triumferade och manifesterade sig i Jesus Kristus, och med honom hade Gud kommit nära människorna (Mark 1:15) och dessa kunde leva i hoppet om detta rikets fullbordan.

Jesus proklamerade detta rike under hela sin levnad.

- Jesus proklamerar sitt rike i det att Han inbjuder syndarna att omvända sig och ta emot frälsningen. (Mark 1:9-15).
- Jesus undervisade dem som följde med honom och som ville leva i överensstämmelse med detta rikets lagar, för att de skall ge vittnesbörd om Honom till alla människor. (Matt 5:1-12)
- Han ägnade sig åt tjänst för människorna i det att han lindrade deras onda (hunger, sjukdom, död) och dog på korset för att befria dem från synden, som är orsaken till all denna ondska. (Mark 10:43-45)

forts nästa söndag, Hilding Egestål

Kyrkans församlingsarbete

Enligt Bibeln har kyrkans församlingsansvar många olika uppgifter.

Förkunna Jesus Kristus och Hans rike, som har kommit nära människorna, för att de skall upptäcka hans tecken och låta sig försonas med Gud.

Undervisa lärjungar att leva i samstämmighet med detta rikets lagar för att visa att Riket är mitt ibland människorna och att Riket skall komma i sin fullhet.

Hjälpa människorna i alla deras behov och arbeta för att de skall kunna leva som syskon, i gemenskap med varandra, därför att det är Guds vilja.

Arbeta för att människorna skall leva i gemenskap med skapelsen, bestämma över den och njuta av dess frukter i en rättvis fördelning, därför att Gud har skapat den för alla.

Människornas behov och Guds vilja, 1 Mos 3:14-24

Guds avsikt är att människans existens skall kunna täcka alla hennes behov: fysiska, sociala, andliga och individuella gemenskapsbehov.

Men människornas synd ställde dem under det ondans makt, försvårar hennes behov och tillåter inte att de blir tillfredsställda som de borde. Människor som lever i fiendskap med varandra kan inte lära känna Honom och inte älska Honom. De kommer i fiendskap med varandra och kommer långt bort ifrån de goda gåvorna i skapelsen. Människorna förtrycker och exploaterar varandra och klyftan mellan dem växer.

Skapelsen har blivit svår för människan och gjort det svårare att tillfredsställa människornas behov och hon kan skörda dess frukter endast under stor möda. (1 Mos 3:14-24) Guds avsikt är att friköpa människorna och befria dem från sin syndsituation, som vi såg i förra avsnittet. För detta skall Kyrkans församlingsarbete bry sig om alla människans behov, såsom Bibeln lär oss.

Hilding Egestål

Profeterna och människornas behov.

Gamla testamentets profeter var män av folket, som kände deras behov och led med dem. Profeterna blev kallade av Gud för att vara hans sändebud och var övertygade om att Gud ville att de mänskliga värdena (människans värde) skulle leva:

Hälsa Jes 1:16-18

Fred, rättvisa Mika 4:3-4

Broderskap Jeremia 7:3-7

På grund av detta engagerade de sig för folkets *fysiska* lidande som hunger och sjukdomar som berodde på misären, som drabbat de fattiga, föräldralösa och änkor, och för de *moraliska och andliga behoven* som avgudadyrkan, avsaknad av rätt, av sanning, av solidaritet och kärlek.

På grund av detta gjorde profeterna följande:

a. Jämförde förhållandena med Guds ord.
b. Dömde och förkunnade felaktigheten då de visade på de skyldiga, oavsett om de var regenter, präster, ledare eller folket i allmänhet. (Jes 5:8-23)

c. Visade dem den personliga och sociala omvändelsens väg och visade vilka handlingar som skulle hjälpa dem till gemenskap mellan människor.

Jesus och människornas behov

Lukas 7:20-23

Jesus gav som bevis på sitt uppdrag att vara Messias, och sitt engagemang och handlingar för att svara på människornas behov.

För detta

- a.** Förkunnade Jesus Riket och kallade till omvändelse.
- b.** Undervisade Han om att leva i överensstämmelse med Rikets lagar.
- c.** Brydde sig Jesus om behoven av föda, hälsa och liv.

Kyrkan församlingsarbete måste också sätta sig in i och försöka förstå Jesus omsorg om människorna, för att ge vittnesbördet om evangeliet.

Herdens hörna 14 oktober 2001

Församlingsarbetets många olika uppgifter

Jesu modell

Kyrkan skall fortsätta Jesu verk, som Han anförtrodde den: den skall förkunna de goda nyheterna, dvs glädjebudet om Gudsriket för alla människor (Matt 28:18-20). Liksom Jesus skall Kyrkan sprida detta på olika sätt:

predikande Gudsrikes ankomst.
vittnande om att rike har kommit för att ges till dem som vill vara lärjungar och ångrar sin synd samt låter sig omformas av Honom.
bryr sig om människorna och deras behov för att kunna göra begripligt att Riket befriar från allt ont.

Därför:

- förkunnelsen
- kyrkans liv och den kristna gemenskapen
- betjänandet av människorna

Detta tillsammans utgör förkunnelsen av Gudsriket och är evangelisation. Om någon av dessa uppgifter fattas kommer också något att fattas i evangelisationen. Kyrkan bör ha detta ständigt för ögonen så att den inte återfaller till att tänka att endast predikandet fullföljer uppdraget.

Förkunnelsen

Luk 7:18-23

Genom förkunnelsen annonserar Kyrkan att Jesus har kommit till världen och att han betalade på korset för att rädda människorna och skapelsen. Kyrkan måste också annonsera resultatet av denna frälsning i människornas hjärtan och i deras liv, så att alla förstår kraften i denna frälsning. Därför skall Kyrkan, för att förkunna evangeliet, se det goda som finns i människorna, i folket, i skapelsen och berätta att detta är en gåva som kommer av Jesu död, den som räddat oss.

Kyrkans liv

Apg 2:43-47

Kyrkans liv och leverne skall annonsera att de troende är Jesu lärjungar och för detta kommer vi ihåg och följer hans undervisning om att leva i kärlek och tjänst. Om vi lever så, som syskon, skall människor känna sig attraherade av Kyrkans liv och där möta Jesus. Eftersom de troende alltid är syndare, måste Kyrkan lära och stärka oss att leva som Jesu lärjungar för att kunna ge vittnesbörd om Honom.

Tjänsten för "de andra".

Luk 10:25-37

Att tjäna "de andra" (de som inte är med i vår gemenskap) och arbeta tillsammans med dem är ett vittnesbörd om att vi följer Jesus och att Han fortsätter att göra gott för människorna. Därför bör de troende inte hålla sig på avstånd för "de andra" utan i stället bör vi vara som deras nästa, hjälpa dem och samarbeta med dem som Jesus lär oss.

Mångfalden i de olika uppgifterna

Ef 4:7-13 1 Kor 12

Människorna är olika. De har olika sätt att vara på och olika behov. För att kunna annonsera sitt budskap måste Kyrkan känna folket och betjäna detta efter behov. De som är troende, tänker inte på samma sätt som de vilka inte känner Jesus; män, kvinnor, ungdomar och barn har olika problem och Kyrkan bör ge undervisning till alla.

Därför måste Kyrkan ha många arbetsområden:

- inom kyrkan
 - gudstjänst och undervisning
 - utbildning av män, kvinnor, ungdomar, barn, familjer
 - inbördes hjälp syskon emellan
- utanför kyrkan
 - förkunnelsen
 - deltagande och hjälp i olika tjänster som kommunalt arbete, hälsovård, utbildning, kultur etc.

Om dessa tjänster inte existerar behöver Kyrkan hjälpa till att skapa dem. Alla Kyrkans medlemmar kan inte göra allt, därför att arbetet är mycket stort och därför att var och en har olika gåvor och möjligheter. Men alla bör arbeta och kämpa för Kyrkans unika uppdrag.

(detta avsnitt ingår i FÖRSAMLINGENS ANSVAR OCH UPPGIFT – en sydamerikansk modell, som jag publicerade januari 1995. Jag tar åter fram det p.g.a den nicaraguanska bondemässan, som kyrkokören framför 28 okt. kl 18)
Hilding Egestål

Jesu församlingsmetod

Luk 17:11-19

Joh 8:3-11

Mark 10:17-22

Matt 4:1-11

Kyrkans arbete är inte hennes eget utan Jesu Kristi arbete. För detta kan den inte sköta det som det passar, utan kyrkan måste imitera Herren.

Framför allt måste den få bort världens anda som dominerar i samhället och imponerar på folk utan att respektera dem: en vilja att vara mäktig och inflytelserik. Därför måste Kyrkan minnas Jesu leverne och Hans sätt att vara. I detta avsnitt skall vi studera Jesu sätt att vara vid några tillfällen för att kunna imitera dem i Kyrkans arbete.

Herdens hörna 14 oktober 2001

Församlingsarbetets många olika uppgifter

Jesu modell

Kyrkan skall fortsätta Jesu verk, som Han anförtrodde den: den skall förkunna de goda nyheterna, dvs glädjebudet om Gudsriket för alla människor (Matt 28:18-20). Liksom Jesus skall Kyrkan sprida detta på olika sätt:

predikande Gudsrikes ankomst.

vittnande om att rike har kommit för att ges till dem som vill vara lärjungar och ångrar sin synd samt låter sig omformas av Honom.

bryr sig om människorna och deras behov för att kunna göra begripligt att Riket befriar från

allt ont.

Därför:

- förkunnelsen
- kyrkans liv och den kristna gemenskapen
- betjäandet av människorna

Detta tillsammans utgör förkunnelsen av Gudsriket och är evangelisation. Om någon av dessa uppgifter fattas kommer också något att fattas i evangelisationen. Kyrkan bör ha detta ständigt för ögonen så att den inte återfaller till att tänka att endast predikandet fullföljer uppdraget.

Förkunnelsen

Luk 7:18-23

Genom förkunnelsen annonserar Kyrkan att Jesus har kommit till världen och att han betalade på korset för att rädda människorna och skapelsen. Kyrkan måste också annonsera resultatet av denna frälsning i människornas hjärtan och i deras liv, så att alla förstår kraften i denna frälsning. Därför skall Kyrkan, för att förkunna evangeliet, se det goda som finns i människorna, i folket, i skapelsen och berätta att detta är en gåva som kommer av Jesu död, den som räddat oss.

Kyrkans liv

Apg 2:43-47

Kyrkans liv och leverne skall annonsera att de troende är Jesu lärjungar och för detta kommer vi ihåg och följer hans undervisning om att leva i kärlek och tjänst. Om vi lever så, som syskon, skall människor känna sig attraherade av Kyrkans liv och där möta Jesus. Eftersom de troende alltid är syndare, måste Kyrkan lära och stärka oss att leva som Jesu lärjungar för att kunna ge vittnesbörd om Honom.

Tjänsten för "de andra".

Luk 10:25-37

Att tjäna "de andra" (de som inte är med i vår gemenskap) och arbeta tillsammans med dem är ett vittnesbörd om att vi följer Jesus och att Han fortsätter att göra gott för människorna. Därför bör de troende inte hålla sig på avstånd för "de andra" utan i stället bör vi vara som deras nästa, hjälpa dem och samarbeta med dem som Jesus lär oss.

Mångfalden i de olika uppgifterna

Ef 4:7-13 **1 Kor 12**

Människorna är olika. De har olika sätt att vara på och olika behov. För att kunna annonsera sitt budskap måste Kyrkan känna folket och betjäna detta efter behov. De som är troende, tänker inte på samma sätt som de vilka inte känner Jesus; män, kvinnor, ungdomar och barn har olika problem och Kyrkan bör ge undervisning till alla.

Därför måste Kyrkan ha många arbetsområden:

- inom kyrkan
 - gudstjänst och undervisning
 - utbildning av män, kvinnor, ungdomar, barn, familjer
 - inbördes hjälp syskon emellan
- utanför kyrkan
 - förkunnelsen
 - deltagande och hjälp i olika tjänster som kommunalt arbete, hälsovård, utbildning, kultur etc.

Om dessa tjänster inte existerar behöver Kyrkan hjälpa till att skapa dem. Alla Kyrkans medlemmar kan inte göra allt, därför att arbetet är mycket stort och därför att var och en har olika gåvor och möjligheter. Men alla bör arbeta och kämpa för Kyrkans unika uppdrag.

(detta avsnitt ingår i FÖRSAMLINGENS ANSVAR OCH UPPGIFT – en sydamerikansk modell, som jag publicerade januari 1995. Jag tar åter fram det p.g.a den nicaraguanska bondemässan, som kyrkokören framför 28 okt. kl 18)

Hilding Egestål

Herdens hörna – 24 oktober 2001

Jesu församlingsmetod

Luk 17:11-19

Joh 8:3-11 Mark 10:17-22

Matt 4:1-11

Kyrkans arbete är inte hennes eget utan Jesu Kristi arbete. För detta kan den inte sköta det som det passar, utan kyrkan måste imitera Herren.

Framför allt måste den få bort världens anda som dominerar i samhället och imponerar på folk utan att respektera dem: en vilja att vara mäktig och inflytelserik. Därför måste Kyrkan minnas Jesu leverne och Hans sätt att vara. I detta avsnitt skall vi studera Jesu sätt att vara vid några tillfällen för att kunna imitera dem i Kyrkans arbete.

Jesus tjänar gratis

Luk 17:11-19

Jesus gick bland människorna, tjänade dem och slösade ut det goda bland dem. Han gav inte mat åt folk. Inte heller tjänade eller hjälpte Han dem i deras behov, för att de skulle tvingas följa Honom och bli Hans lärjungar. Inte heller var det därför som Han intresserade sig för deras lidanden.

Dessa tecken på Jesu makt och kärlek gjorde att några följde Honom och kände igen Honom som Guds utsände. Andra stannade vid att ställa frågor till honom om hans makt och ursprung.

Jesus fördömde inte människorna

Joh 8:3-11

Jesus sörjde över syndaren men dömde inte syndarna utan deras synd, befriade dem och kallade dem. Evangeliet säger att Guds Son inte kom för att döma världen, utan för att rädda dem (Joh 3:17). Det är detta som Jesus gjorde med syndarna. Då Han förlät kvinnan med äktenskapsbrottet, som de lagkloke och fariséerna anklagade henne för, gjorde han det, samtidigt som han visste att de också var syndare och därför inte bör döma.

Likaså kallar Jesus Sackaios, utan att ta hänsyn till hans synder. På så sätt fick Han honom att ändra sitt liv, därför att Han kommit för att söka och rädda det som var förlorat. (Luk 19:2-10)

Planeringen av församlingsarbetet. En metod för kyrkan.

1 Joh 3:16, Ef 4:11-16, Gal 4:28

Hela kyrkans församlingsarbete behöver vara väl organiserat och planerat. Det blir då ett mer ändamålsriktigt arbete, en bättre samordning och en utveckling av Kyrkans uppgift.

1. Meningen med församlingsarbetet.

Det finns tre aspekter som ger mening åt det kristna församlingsarbetet.

a) *Kärleken*, som är grunden för församlingsarbetet och som uppehåller vår tro. 1 Kor 13:1-13, Jak 1:19-2:26, 1 Joh 3:16, 1 Kor 16:14, 2 Kor 8:7-9

b) *Tjänsten*, kallelsen till församlingsansvaret som innefattar omsorg och uppmärksamhet på folks behov. Luk 10:25-37, Matt 19:16-30, Joh 15:13, Mark 10:45

c) *Gudsriket* som är Kyrkans handlingsplan. Därför säger vi att Kyrkan bör:- vara ett synligt uttryck för Guds rike. (Matt 5-7)

- annonsera Guds Rikes evangelium (Matt 24:14)

- bekämpa varje form av synd som sätter sig upp emot Guds vilja. (Matt 4:1-11, Jak 4:7)

2. Församlingens mål.

Församlingens mål är två:

a) att arbeta för Kyrkans uppbyggnad (Ef 2:11-22, 4:11-14)

b) hjälpa till att omforma samhället (Gal 4:28, Upp 21-22)

Kyrkan skall hjälpa till med omformningen av samhället i det att den hjälper i folkets egen organisation där Kyrkan är satt att vara, och att där uppmuntra varje form av arbete, som kan vara bra för hela folket. (Jesu 65:17-25, Matt 16:18-20, Ef 4:1,16)

H.E.

Herdens hörna 28 okt 2001

Den lilla serien om Församlingens ansvar och uppgift har varit en repris från Tjugondedag Jul 1995 med anledning av denna söndags musikgudstjänst, då vi bland annat sjunger ur den Nicaraguanska Bondemässan. Den hör hemma i ett sammanhang, som vi kallar "befrielseologi". Det finns olika varianter av den, men gemensamt är att man ser hur viktigt det är att Kyrkan också tydligt ställer sig som profet i samhället och försvarar fattiga och förtryckta mot orättfärdighet. Det är nu inte det enda. Den gångna serien har visat på betydligt mer, och detta sista avsnitt vill lyfta fram en metod att arbeta efter.

- När vi skall förverkliga vårt församlingsarbete i en ordnad form behöver vi ta hänsyn till tre steg, som vi bör följa och som vi kan sammanfatta i tre ord:

- 1) se
- 2) bedöma
- 3) handla

Se

Det är att överväga situationen och folkets behov och skilja de mest akuta problemen från de mindre viktiga. Beräkna a) de fysiska behoven b) de sociala behoven c) de andliga behoven.

Bedöma

Jämför situationen och behoven med Guds ord och överväg.

- a) Vad säger Gud om denna situation?
- b) Vad säger min kyrka om förhållandet?
- c) Hur värderar vi denna situation och behovet?

Handla

Besluta vad vi skall göra i denna situation och behov. Om det är möjligt, besluta om:

- 1) Vad exakt behöver göras?
- 2) Vem skall göra det?
- 3) Hur och när skall det göras?
- 4) Vad behövs för att kunna göra det?

Hörnan 9 december

Nu har vi kommit igång med de nya konfirmanderna. Det är 32 ungdomar som samlas en gång i månaden fram till juni. Sedan väntar en vecka intensivläsning. Konfirmanderna består av två släkter, Simeon och Levi. Varje släkt har två familjer, Lydia och Phoebe resp Prisca och Marta. Ledare för de fyra familjerna är Bengt Elias,

Helena Särndahl, Tor Ekwall och Hilding Egestål. Dessutom har varje familj en vägledare, Lisbet Nordgren, Magdalena Gustafsson, Paulina Liljeblad, Christine och Jan Jidsten.

Vi har under några års tid producerat en egen lärobok i lösbladsform modell pärm. Till det använder vi Bibel och psalmbok plus en kyrkogångsbok. Vill Du vara bönefadder för någon konfirmand, teckna Dig på listan vid kyrkporten eller säg till någon av familjeledarna.

Arbetskretsen har gjort en stor insats med försäljningen som ju gav 34.000:- inkl tombolan. Kretsen har tillsammans med kyrkokåren skänkt två silverljusstakar till Utby kyrka. Du kanske såg alla sex på Första Advent. Nästa tillfälle är Juldagen.

I Nylöse kyrka har gångmattan kommit på plats. Dessutom är inköpt några textilier till väggarna.

Kyrkorådet valde i torsdags nya kyrkvårdar för våra två kyrkor. Vi presenterar dem längre fram.

Nytt församlingsblad på gång under veckan som kommer. Hör av Dig om Du inte fått (om Du normalt brukar få). Vill Du ingå i utdelargrupp – hör av Dig.

Kyrkskjutsen till Nylöse kyrka skulle behöva en ny chaufför. Är Du intresserad eller känner Du någon som skulle kunna ta sig tid till detta – hör av Dig.

Ungdomscaféet i Kvibergs kyrkstuga har nu pågått sedan slutet av oktober. Kyrkorådet ansökte om projektmedel till detta hos Kyrkonämnden med gott resultat.

Julens gudstjänster ser Du i kommande församlingsblad. Julafton är det tre gudstjänster i Utby, kl 11, kl 17 och kl 23, medan Nylöse har kl 11.

Boka in julfesten i Din almanacka 28 dec kl 18 i Nylöse församlingshem.

Önskar Du förbön för sjuka med smörjelse, ta gärna kontakt med någon av prästerna. Vi kommer gärna.

Vuxenkonfirmand? Vuxendop? Det är inte för sent. Du träffar en präst en tid, konfirmeras, eller döps, enskilt eller i vår vanliga gudstjänst.

Med vänliga hälsningar i Advent
Hilding Egestål
kyrkoherde

Herdens hörna 16 dec 2001

BETLEHEMS STJÄRNA - NÄR, VAR HUR?

av Anders Brogren

Var Betlehems stjärna tre olika astronomiska företeelser? Var de vise männen diplomatiska sändebud, som anlände till Betlehem först två år efter Jesu födelse? - Det är några av de frågor kyrkoherde Anders Brogren, Istorp, berör i denna artikel.

På Trettondedag Jul hör vi i våra kyrkor Matteusevangeliets berättelse om de vise männen och stjärnan över Betlehem. Tretton dagar tidigare har vi lyssnat till Lukasevangeliets framställning av födelsen i Betlehem med Josef, Maria och herdarna kring krubban. Betyder detta att de vise männen kom till krubban först tretton dagar efter herdarna? Gick det inte till så som det brukar vara avbildat i den kristna konsten och i kyrkornas julkrubbor?

För att finna svar på frågan skall vi försöka få hjälp av astronomin - och även av astrologin, som var en viktig vetenskap för antikens lärde. I gamla tider hade stjärnorna större betydelse för det dagliga livet än vad de nu har. Före kompassens tid använde man dem för navigering på öppna havet. För att veta när man skulle inleda vårbruket var det viktigt att kunna fastställa tidpunkten för vårdagjämningen med stjärnornas hjälp.

Tidigt lade man märke till att den punkt på himlen där solen visar sig vid vårdagjämningen flyttar sig på stjärnhimlen under årens lopp (periheliprecessionen). Astronomen Hipparkos gjorde observationer kring detta fenomen. Han delade in ekliptikan, den skenbara solbanan på himlavalvet, i 12 delar om vardera 30 grader, som namngavs efter närbelägna stjärnbilder. Omkring 2100 f kr hade vårdagjämningspunkten flyttat sig från Oxens (Tjurens) stjärnbild till Vädurens. Vid tiden för Kristi födelse beredde man sig för att gå in i nästa, i Fiskarnas tecken. Fiskarnas stjärnbild är den sista av djurkretsens tolv tecken. I antikens värld väntade man därför nu allmänt att de gamla gudarna skulle falla och en ny tidsålder skulle inträda.

Jupiter och Saturnus

Beredskapen bör således ha varit hög när de österländska stjärntydarna såg en stjärna gå upp. Redan Johannes Kepler, i en skrift utgiven 1606, satte berättelsen i Matteusevangeliet i samband med den ovanliga konjunktion som inträffade mellan Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärnbild år 7 f Kr. Den 4 april det året kunde man strax före soluppgången se Jupiter och Saturnus gå upp tillsammans i öster. Detta sällsynta fenomen upprepades flera gånger under den följande månaden och bör ha väckt ansenlig uppmärksamhet i astrologkretsar.

Keplers teori fick med tiden ett sensationellt stöd. Den tyske orientalisterna Paul Schnabel publicerade 1925 en text, som han tolkat på en lertavla från Babylonien. Där framgår det att en astronomskola i Sippar vid Euftrat iakttagit denna conjunction magna under fem månader år 7 f Kr.

Judiska stjärntydare

Mycket talar för att de vise männen var judar, bosatta i Babylonien, som då var den västligaste utposten i det persiska parterriket, Roms mäktigaste fiende. Sedan gammalt fanns här stort intresse för astrologi. Redan Daniel hade på sin tid varit "överste bland spåmännen, besvärjarna, kaldéerna och stjärntydarna" hos kung Nebukadnessar, Dan. 5:11. De astrologiska traditionerna hade sedan förvaltats av de 600 000 judar, som i nytestamentlig tid var bosatta i Babylonien. De var bekanta med Bileams profetia i 4 Mos. 24:17: "En stjärna träder fram i Jakob, och en spira höjer sig ur Israel."

Jupiter, den största av planeterna, ansågs vara en kungastjärna, som betecknade världssalltets Herre. Saturnus var, enligt gammal tradition, skapad av Gud för att beskydda Israel. Fiskarna, det sista av djurkretsens tecken, representerade den yttersta tiden. En judisk tradition påstod att en konjunktion mellan Jupiter och Saturnus i Fiskarnas tecken på sin tid skulle ha förebådat Mose födelse. Liksom Mose en gång befriade Israels folk ur slaveri skulle också Messias göra det vid sin ankomst.

Josefus, den kände judiske historieskrivaren, berättar att året efter planetkonjunktionen år 7 f Kr uppkom en ovanligt stark messiansk rörelse i Judéen, som blev skoningslöst nedslagen av Herodes. Även under medeltiden talar flera judiska rabbiner om att Messias skall födas när Jupiter och Saturnus möts i Fiskarnas stjärnbild.
förmedelat gm *Hilding Egestål*

forts från förra söndagen **HERDENS HÖRNA – 23 dec 2001**
Kh Anders Brogren skriver

Diplomatisk delegation med guld, rökelse och myrra

Judarna hade en mycket stark ställning i det religiöst toleranta parterriket och nådde ofta hög samhällsställning. Babylonien blev ett centrum för judisk lärdom, där senare det stora kommentarverket Talmud skulle växa fram. Man hade goda kontakter med Judéen och erlade varje år sin skatt till templet i Jerusalem. Sådana judar kunde vara användbara för diplomatiska uppdrag i parterrikets tjänst. År 40 f Kr hade parterna erövrat Jerusalem och avsatt Herodes, men denne lyckades, med romerskt bistånd, snart driva tillbaka dem igen. Herodes var alltså sedan gammalt en svuren fiende till parterna.

Nu var han emellertid gammal och trött. Det hade gått mer än tre decennier sedan dessa krigshandlingar. Kanske bedömde man från partisk sida att ögonblicket var inne att förbättra relationerna när, enligt stjärnorna, en ny judakonung snart skulle avlösa Herodes. Vore det då inte lämpligt att låta judiska stjärntydare få tjänstgöra som diplomatiska sändebud med konungsliga gåvor av guld, rökelse och myrra från den babyloniske gränssatrap, som kände det politiska hotet från väster?

En supernova

I Jerusalem visade det sig emellertid att Herodes fortfarande var i livet. Enligt profetian i Mika 5:2 fortsatte då de vise männen till Betlehem. Men nu börjar det bli svårt att hålla fast vid Keplers teori. Hur kunde Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärnbild stanna och lysa över huset (ej stallet), där Josef och Maria nu bodde. I den grekiska grundtexten får man intrycket att stjärnan ställdes över platsen först sedan de vise männen kommit fram till Betlehem. Kan det ha varit en supernova, en ny stjärna som bildas under en serie av väldiga explosioner och då kan sända ut en miljon gånger mer ljus än vad den sedan gör som färdigbildad. En sådan supernova kan lysa starkare än månen och t o m kasta skugga i dagsljus.

Några engelska forskare har gått igenom alla astronomiska uppteckningar som bevarats från perioden 10 f Kr till 13 e Kr. Därvid har de funnit att kinesiska astronomer observerat ett stillastående sken på himlen - en supernova - mellan 10 mars och 7 april år 5 f Kr. Samma observation tycks ha blivit gjord av koreanska astronomer.

Född före Kristi födelse

Nu avtecknar sig följande mönster: Några judiska astronomer observerar Jupiter-Saturnuskonjunktionen i Babylonien år 7 f Kr. De drar slutsatser utifrån sitt folks traditioner. En tid senare, kanske på officiellt uppdrag, anträder de resan till kungen i Jerusalem. Herodes utfrågar dem noga om vid vilken tidpunkt stjärnan visat sig, d v s den tidigast möjliga födelsedagen för Messias. På grundval av dessa uppgifter låter han döda alla gossebarn i Betlehem upp till två års ålder. Dessförinnan har de vise männen den 10 mars år 5 f Kr anlänt till Betlehem, varifrån de tar vägen österut, ner mot Döda havet, tillbaka till Babylonien.

Enligt säker uppgift dog Herodes år 4 f Kr. De vise människens besök måste därför ha ägt rum något dessförinnan. En gammal tradition hävdar att Jesus föddes i det 27:e året av kejsar Augustus regering, vilken inleddes med att denne blev vald till förste konsul år 33 f Kr. Denna tradition tycks ha förvillat munken Dionysius Exiguus, som i början av 500-talet konstruerade vår tideräkning. Tydligt började han i stället räkna de 27 åren från den tidpunkt då Augustus mottog kejsarvärdigheten av senaten, nämligen i januari år 27 f Kr. Den sannolika tidpunkten för Jesu födelse är således 6 à 7 år före vår tideräkningens början, medan de vise männen anlände till Betlehem 1 à 2 år därefter.

Ommöblering i julkrubborna?

Om vi ville vara petiga skulle vi alltså möblera om i julkrubborna och stoppa undan alla vackra bilder från stallet i Betlehem. Men sådana tycker jag inte att vi skall vara. I stället skall vi låta glädjen och fantasin få flöda inför undret i krubban.

förmedlat gm Hilding Egestål

Ibland har det sin tjusning att städa, inte minst på vinden. En upptäcker sådant som blivit lagt åt sidan. Mängden av prylar och papper har blivit rätt så stor hemma hos mig. Här om veckan fann jag en liten svart bok, som hamnat bland material från studieåren i Uppsala och Lund. "Samtal med Verkligheten" – *bönbok* för studenter. En av författarna var den både älskvärde och dynamiske prästen Fredrik Sidwall, som dog förra året – en präst som präglat flera Uppsalastudenter på femtiotal och sextiotal.

När jag idag ser de många olika böneämnen, blir jag tacksam över att det har funnits också i vår kyrka personer som brytt sig om att hjälpa unga människor in i ett gott andaktsliv, ett andaktsliv som varit knutet till *Verkligheten själv*. I Kristus bor hela Gud. Hela verkligheten finns hos Honom. Bönboken andas den stämningen rakt igenom. Där finns böner som är självprövning inför Kärleken, inför Jesu saligprisningar och en god ordning för bikt. Bönboken rymmer så böner "när jag haft

framgång i mina studier”, ”när vi behöver se Kristi kärlek och trofasthet”, ”när det känns som om Gud tagit sin hand från mig”.

Också förbönsdelen är väl utvecklad. Eftersom det är en bönbok för studenter vid universitet och högskolor nämns personer som studerar ämnen av ett visst slag, men också av typen ”när vi som studenter vill undandra oss tjänsten i Kristi kyrka”. Bönboken avslutas med några meditationer under rubriken ”Att vila i Verkligheten”. Det slog mig att kristen meditation inte bara är något för präster och diakoner. Meditation kan jag som enskild kristen utföra i kyrkorummet en stund före eller efter en gudstjänst, eller vid någon annan tid när kyrkan inbjuder till ett öppet rum. Meditera kan jag göra vid en retreat, alltså några dagar i stillhet och tystnad på en helt annan plats, där jag får delta i ett regelbundet böneliv och inre samtal med Herren, samtidigt som allt yttre med mat och sådant är ordnat.

Kanske en *församlingsretreat* vore lika välkommet som deltagande i *OASrörelsens sommarmöte 24 – 27 juli 2002* i Värnamo. I så fall får Du som läser detta gärna höra av Dig till mig. Där finns Johannes-gården i Göteborg, eller Wettershus, eller Lilleskog, eller om man vill fara riktigt långt till Rättvik.

Jag har fått en fråga om vi kunde ha en *bibelstudiegrupp*, som kunde samlas i Utby oftare än tre gånger i halvåret. Som jag ser det finns inget för det. Den gruppen kan ses t.ex. åtta eller tio gånger varannan vecka, och inget hindrar att vi även ses under sommarmånaderna, då vi egentligen har än mera tid för fördjupning. Om Du själv är intresserad eller känner någon mera som delar denna önskan, tveka inte utan ring.

Som jag har skrivit om tidigare vore jag tacksam för *förebudjare* för konfirmanderna. En lista på alla konfirmander finns i Utby kyrkas vapenhus. Anteckna dig där, eller låt någon annan skriva ditt namn för dig, om du har svårt att komma dit.

Musik och middagsbön i udda vecka har nu kommit igång, liksom arbetskrets och kyrkokår. Betagruppen i Kviberg liksom Leva vidare grupp samlas. Det gör också en grupp i Gamlestan och en måndags-grupp i Utby. Grupper är viktiga små *celler*, som hjälper oss att växa vidare och mogna. Vårt gemensamma gudstjänstliv förenar oss inför Herren, och det är en förmån att få leva nära Verkligheten, Gud själv.

Hälsningar från

Hilding Egestål
Kyrkoherde

Vi har just haft sammanträde i kyrkorådet och bestämt om vilka församlingskollekt vi skall ha. Kollektändamålen är av tre sorter. Det är sådant som går till rikskyrkliga organisationer, typ Lutherhjälpen och Missionen men också mindre organisationer får stöd. På stiftsplanet är t.ex. stiftsgård och folkhögskola liksom kyrkosångsförbund och Sjömanskyrkan i Göteborgs stift. De här två typerna av kollekt har sina fastlagda kollekt dagar, som församlingens kyrkoråd inte kan rubba på, men de återstående dagarna har vi alltså lagt ut. Dit hör Chiles gatubarn. Det kommer sig av att en av våra församlingsbor själv har varit engagerad i direkta arbetet, och därför publicerar jag här en presentation, gjord av Beni Gomez. Du kan också se i det nya numret av församlingsbladet en liten blänkare just om 10 mars, då vi firar högmässan på kvällstid i Nylöse kyrka.

Till detta vill jag även berätta att våra konfirmander nu fått undervisning om nattvarden, och därför kan komma fram till altaret och ta emot sakramentet. En farmor har uttryckt sin tillfredsställelse över att hon fick ta med barnbarnet fram till altarrunden, där det lilla barnet välsignades. Några av barnen går fram till altaret när det är nattvarden, och markerar med handen över vänster axel, att de bara önskar Herrens välsignelse. Det kan vara barn eller för den delen ungdomar, eller vuxna som tillhör en annan kyrka, som gärna vill höra med till gemenskapen, men inte kan ta emot det helgade brödet och vinet av något skäl.

När det gäller konfirmanderna vill jag än en gång vädja om förebedjare. Det finns ett anslag i vapenhuset i Utby kyrka, där Du kan skriva Ditt namn på en rad bredvid konfirmandens namn. Kanske någon som bor i Din närhet.

Liksom tidigare år kommer vi att rolläsa passionshistorien. I år är det Lukas version. Du som är intresserad må gärna höra av Dig till mig. Läsningen kommer att ske i Utby kyrka tisdagen i Stilla veckan.

Hälsningar

Hilding Egestål
kyrkoherde

Herdens hörna april 2002

”Brann inte våra hjärtan när han talade till oss på vägen och utlade skrifterna för oss?” Det är den kommentar som Kleopas och hans kamrat fäller, när de har gått vandrigen till Emmaus. Att personligen ta del av bibelordet och låta det landa i mitt eget liv, är och förblir viktigt för varje kristen. Ibland är det en hjälp att arbeta med Bibeln på ett rätt handfast sätt, ung. som att knåda en deg. En ”metod” bland många är den s.k. ”Esra-modellen”. Jag mötte den för tio år sedan. Här kommer en presentation av den.

A. Observation.

Läs texten om och om igen. Var uppmärksam, nyfiken, frågvis, iakttag varje ord, lägg märke till detaljer liksom till övergripande sammanhang.

- Bestäm textens litterära form – är det prosa, historia, samtal, poesi, liknelse, argumentation, personligt brev, apokalyptik?
- Lägg märke till ord och uttryck – sök förklaringar till ord du inte förstår.
- Sök den grammatiska strukturen – ofta är konjunktionerna till stor hjälp – som t.ex. ”förrän” (uttrycker tidsrelation), ”därför” (uttrycker orsak), ”så” (anger resultat), ”om” (talar om villkor) osv.
- Sök den litterära strukturen – vad är det som händer i texten? Är det frågor och svar, leder det fram mot ett klimax, en höjdpunkt, är det en allmän princip som illustreras med detaljer osv.
- Försök se atmotsfären i texten – hur hade det känts att vara på plats när händelserna utspelade sig eller när texten första gången lästes upp?
- Ställ frågor till texten – vem skriver/handlar? Vad sker? Var sker det? När? Hur? och inte minst Varför?

B. Tolkning

Att tolka texten är att söka förstå vad författaren avsåg.

- Innebörd – Vad är innebörden av orden, uttrycken och fraserna?
- Betydelse – Vilken betydelse har textens tempus? Vad betyder illustrationen?
- Syfte – varför använder författaren detta ord? Varför denna fråga? Illustration?
- Förhållande – vad är förhållandet mellan detta ord och andra? synonymer, motsatser?
- Utveckling – vad leder texten fram emot?
- Bokstavligt – är det en bild eller inte?

C. Tillämpning

Att tillämpa är att se vilken betydelse texten har för mitt liv i dag.

- Undervisning – finns det läror att förstå? Vilka konsekvenser får det för mig? (T.ex Gud är allsmäktig)
- Tillrättavisning – finns det något i mitt liv jag bör sluta göra? Synd? Ovana?
- Upprättelse – finns det något i mitt liv jag borde börja göra?
- Fostran i rättfärdighet – finns det något jag redan gör som borde utvecklas än mer?
- Exempel i avsnittet att följa?

5 maj 2002

Jag tror inte jag har citerat skollagen i mina hörnor, men inför en diskussion som vi skall ha i kyrkorådet om Svenska kyrkan som huvudman för fristående skolor, kan det vara lämpligt att se vad det faktiskt står där:

Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt
2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Lag (1999:886).

3 § Vid sidan av de skolformer som anordnas av det allmänna kan det finnas skolor som anordnas av enskilda fysiska eller juridiska personer (fristående skolor).

Vad gäller då för dessa fristående skolor? Jo:

2 § En fristående skola, vars utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan, särskolan respektive specialskolan skall förmedla, skall godkännas, om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,
 2. skolan står öppen för alla barn som enligt denna lag har rätt till utbildning inom motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet, med undantag för sådana barn vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,
 3. skolan har minst 20 elever, om det inte finns särskilda skäl för ett lägre elevantal,
 4. skolan, om den motsvarar särskolan eller specialskolan, bereder eleverna de omsorger som behövs, och
 5. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.
- En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en **konfessionell inriktning.**

Hilding Egestål, kh

Sommaren är nu på gång. Pessimisten brukar säga: om tre veckor vänder det och blir mörkare igen. Nåväl, till den svenska sommaren hör regnet och därmed också bokläsandet för min del. Ibland är det roligt att botanisera i gamla böcker, och då menar jag inte handskrifter från 1400-talet utan mera böcker som har några, kanske 15-20 år på nacken. Varför kan man undra? Jo, böcker som skrevs då har varit med och format den s.k. kulturen. De olika personer som leder TV-program, radiointervjuer, pressfolk som väljer artikelämnena, just som de blivit, har naturligtvis varit präglade av litteratur som de tagit del av. Vad är det då som har spelat in?

Jag har valt en astronom vid namn Carl Sagan. Han var aktuell på slutet av 1980-talet, och de som slukade hans alster har säkert framträdande positioner i dag. Carl Sagan hoppas på att mänskligheten ska få kontakt med andra civilisationer på andra planeter. Vi borde, säger han, uppsnappa budskap från rymden genom radioastronomiska observationer. I romanen "Kontakt" möter vi modern vetenskapsmännens egen religion. Det hör då till bilden att leverera en uppgörelse med kristen tro. TV-evangelister och bibeltroende utmålas som omänskliga och trångsynta, vetenskapsfientliga och obarmhärtiga. Den enda religion som faller Sagan i smaken är den österländska med ett zentempel i Japan.

Även om Sagan är kritisk till kristen tro, så finns det på samma gång några intressanta anknytningspunkter. 1) Slumpen kan inte förklara tingens ursprung. Sagan tänker sig att "The Big Bang" kan ha haft ett ursprung större än slumpen. Med det öppnar han dörren till en slags evolution med teistiskt förtecken (teist är motsats till a-teist). 2) Sagan söker inte Gud utan förbehåll. "Gud måste uppenbara sig på vetenskapsmannens villkor". För Carl Sagan är det inte fråga om att söka en Gud som har uppenbarat sig, utan det enda beviset som han som människa kan godta (!!) är om "gud" i tingens väsen har avslöjat sin existens, t.ex. ett matematiskt samband som inte kan förklaras av slumpen. Sagan tänker sig alltså att Gud inte kan visa sig genom skönhet eller storhet. Utan det är fråga om matematisk exakthet. Det gäller som bevis.

Själv menar jag nog att vi ofta använder uttrycket "bevis" rätt slarvigt. Vad betyder egentligen? Vad är det som skulle göra att en nutida människa skulle kunna acceptera en Gud överhuvudtaget? En Gud som är Gud och inte en kopia av människor, fastän möjligen lite större? I dagsläget blir gärna vetenskapsmän och kvinnor upphöjda till det nya prästerskapet, utan att press och andra media ställer några egentliga kritiska frågor.

I Carl Sagans fall kan man nog säga att vetenskapen hos honom överskrider sina egna begränsningar, inte minst när han är beredd att acceptera budskap som vanligen skulle kallas för "mediala" eller "ockulta", medan han blundar för det mera uppenbara. Carl Sagan drar helt rätt slutsatsen att sanningen står att finna här på vår egen planet, men han kan inte se att den gudomliga uppenbarelsen i skapelsen är mycket närmare honom än han anar. Dilemmat har en svensk poet, Ragnar Strömberg, uttryckt med orden: "Vårt sökande efter liv, efter andra världar bevisar än så länge ingenting annat än vår ensamhet i detta tiggande, befolkade men oåtkomliga kosmos".

Vad är fakta och vad är tro? Vad är beskrivningar av förhållanden i skapelsen och vad är slutsatserna om dem beroende av?

Efter denna bokutflykt tackar jag gärna för onsdagens församlings-utflykt. Vi återkommer till den med text och bild. Inte minst kommer vi i höst att märka att den gamla orgeln försvinner, troligen strax innan konfirmationshögtiden i mitten av oktober, för att i ny skepnad vara på plats runt årsskiftet. På det hoppas vi i alla fall. Den stora förändringen blir förstås att organisten sitter nere i koret och spelar på orgeln som ljuder från läktaren.

Nästa söndag 9 juni kl 18.00 kommer vi i lovsångs- och förbönsmässan att bedja för Janeke Irgens som börjar sitt arbete hos oss 1 juni, och för Magdalena Gustafsson, som blir ordinarie kyrkomusiker hos oss nu i sommar. Väl mött!

Hilding Egestål kyrkoherde

Det talas inte så sällan om kristen etik. Ja, numera kanske mer värdegrund. Låt mig få saxa några avsnitt ur göteborgaren Per Landgrens artikel i tidskriften *Ars Medicina*, som varit en tidskrift för kristna läkare. Han är lärdomshistoriker och börjar med det kända: Vi lever i en efter-kristen tid. Vårt västerländska samhälle har haft den kristna tron som grund, men de idémässiga rötterna har successivt huggits av under de senaste århundradena. Det sägs att människa har blivit självständig och autonom. Andra menar i stället att människan har kastat bort den inre kompassen för tillvaron, som den kristna tron ger.

Det blir, säger Landgren, ett slagfält för livsåskådningarna. Vi människor har ju det gemensamt att vi brottas med livets stora frågor. Det må vara om Guds existens, vad det är för mening med tillvaron. Ibland undrar vi hur vi kan finna säker kunskap om saker och ting och även hur vi kan bestämma vad som är rätt och vad som är fel, eller snarare, orätt. Är människan skapad av Gud eller är hon en överlevnadsmaskin, skapad egentligen utan syfte? Tänk gärna vidare!

Vi vet att människan är begränsad. Vad vi företar oss, också inom vetenskapsgrenarna (de är faktiskt flera!) Ursprungsfrågan, var vi människor alltså kommer ifrån, ligger utanför vad forskare kan uttala sig, just som forskare. Men även de är ju människor, som tar ställning till olika tankar. Samtidigt är det viktigt att se hur olika metoderna är för t.ex. historisk forskning å ena sidan, och fysik och kemi å den andra, för att nu inte tala om matematik och medicin.

Etik är inte heller något enhetligt. Etik handlar om våra relationer till varandra. Om någon hävdar att den egna intuitionen eller det egna samvetet ska ge vägledning, så kan resultatet bli motsättningar mellan människor. I den filosofiska humanismen är det människan som ser på människan och värderar henne. Människan blir, för

att följa den gamle greken Protagoras, alltings mått. Detta leder dessvärre till ren relativism. Människans värde och enskilda människors värde hamnar på en skala allt efter vad andra människor tycker.

Det Bibeln lär om människan och hennes skapelse är: människan är skapad att vara Guds avbild. Därför är hon värdefull. Vårt värde är alltså förankrat bortom människan själv. Man kan ha olika tankar om skapelsen egentligen gick till, men däremot är det solklart att Bibeln lär att människan just är skapad till att vara Guds ikon, Guds avbild. Det är människans adelsmärke, och det skiljer henne från djuren.

Därför så ska också människans moraliska ställning bestämmas av att hon är Guds avbild. Som människor och mänsklighet är vi en enhet. Som individer genomgår vi olika stadier. Livet före befruktningen, som spermie och ägg, är inte jämförbart med livet efter befruktningen, eftersom den odelbara enheten, individen alltså, som kan leva vidare och utvecklas enligt sina unika anlag, bara finns efter befruktningen. Människan är människa i alla hennes stadier, barnet, tonåringen, den vuxne, ja också när våra mänskliga funktioner börjar avta. Det börjar för övrigt redan vid 25-årsåldern. Människan har inget förmänskligt stadium. Hon är unik och oersättlig som individ.

När vi talar om Guds skapelse blir det alltför ofta så att vi tänker på naturen, kobbar och skär, solnedgångar och vackra blommor, men det riktigt viktiga är att Gud har en vilja med hur vi ska leva våra liv. Vi är alla föremål för Guds stora kärlek, samtidigt som vi har ett ansvar. Ansvar kräver frihet, och frihet kräver ansvar. Vad vi gör med vårt liv, vår jord och alla våra samhällen, är inte vår ensak. Utan ”jorden är Herren, och allt som är på den”, såsom Psaltaren uttrycker det.

Jag vill gärna spinna vidare på den här tråden. Jag blev inspirerad av en gammal bok jag fann i min bokhylla. Bo Giertz skrev 1947 Kampen om människan. Det var mot bakgrund av kriget och förintelsen. Den är värd att åter stifta bekantskap med.

Hilding Egestål, kyrkoherde

Några onsdagar under hösten fortsätter vi att tala om Psaltaren under rubriken ”Alltid hos Dig”. En intressant komplettering till detta är **Luthers företal till Psaltaren**, som jag här presenterar något språkligt reviderad i några hörnor. Den gode Luther skriver:

Framför andra böcker i den heliga skrift har Psaltaren varit älskad och prisad av många bland de heliga fäderna. Och det gäller verkligen om denna bok, att den är ett verk, som själv fullt ut prisar sin mästare. Ändå behöver vi betyga vårt lov och tack för den.

I förgångna tider hade man så många historier att berätta om fromma människors verk och liv, att Psaltaren då kom att ligga bortglömd. Den var då höljd av sådant mörker, att man knappt rätt förstod en enda psalm. Men även i de tiderna spred den kring sig en så ljuvlig och ädel doft, att till och med de oförstådda orden kunde uppbygga och styrka fromma hjärtan. Därför var den lilla boken alltid kär för dem.

Så menar jag, att det varken har kommit eller ska komma någon helgonhistoria till världen så skön, som denna Psaltare är. Om någon tog sig för att ur alla lärrika berättelser samla och lägga samman allt det bästa och han sedan framställde detta på allra bästa sätt, då skulle av det bliva just en sådan Psaltare.

Ty här finner vi inte bara vad en eller två fromma män har gjort; vi finner vad själva huvudmannen för alla fromma gör: hur de förhåller sig mot Gud och mot människor, vare sig vänner eller ovänner, och hur de handlar i alla faror och lidanden. Så finner vi också i denna bok all hälsosam lärdom från Gud.

Psaltaren bör vara dyrbar och kär för oss, redan därför att den så tydligt förkunnar oss Kristi död och uppståndelse, och därför att den ger oss en så levande bild av hans rike och av alla kristnas tillstånd och väsen. Psaltaren må därför kallas en hel liten bibel. Allt, som står i vår stora bibel, blir i den på skönaste och kortaste sätt sammanfattat liksom i en minnesbok. Det är, såsom om den Helige Ande själv påtagit sig besväret att här sätta samman allt, genom vilket kristenhetens alla fromma kan tjäna oss till föredöme, detta för att den, som inte kan läsa hela bibeln, må ha huvudsumman av den sammandragen i en enda liten bok.

Men utöver detta har Psaltaren ett annat härligt företräde. Andra skrifter talar mycket om heliga människors verk, men de berättar bara litet för oss om deras ord. Men just det gör Psaltaren till en klenod framför andra böcker, just det ger åt Psaltaren en så härlig doft, att den inte bara beskriver de heligas

gärningar, utan också framför allt låter oss höra deras ord, hur de talade till Gud och bad till honom tidigare, och hur de ännu i dag talar och ber. Därför, när man jämför andra skrifter om heliga män med Psaltaren, är det som om man framställde för oss nästan stumma helgon, medan Psaltaren däremot låter oss se riktiga heliga Guds män livslevande.

En stum människa är ju nämligen i jämförelse med en talande, såsom om hon vore till hälften död. Ty människan har väl ingen bättre gåva än förmågan att tala. Genom den gåvan, långt mera än genom sin skepnad och andra yttre ting, skiljer hon sig från övriga levande varelser. Till och med en trästock kan ju genom bildsnidarens konst få gestalt av en människa; och liksom människorna så kan också djuren se, höra, sjunga, gå, stå, äta, dricka och tvärtom lida av hunger, köld, saknad av ett fredat bo osv.

Än mer. Det är inte vanligt vardagstal av heliga män, som Psaltaren ger oss. Det är deras allra bästa ord, vad de med stor uppriktighet har om de allra högsta ting talat med Gud själv. Alltså framlägger den för oss inte bara deras yttre förhållanden, utan också deras innersta hjärta och sinnelag. Vi kan genom den blicka ned i källan för deras ord och gärningar. Vi kan se, vilka tankar som rört sig i deras hjärtan, och hur det har varit beställt med dessa under livets olika skiften, särskilt i farans och nödens tider. Sådant finner man inte i helgonberättelserna; de talar endast om alla underbara gärningar och tecken, som heliga människor har utfört. Och, om vi än ser och hör många härliga gärningar utföras av en människa, så kan vi likväl inte säkert veta, hur det är ställt med hennes hjärta.

Så långt Luther. Psaltaren har en naturlig plats i våra gudstjänster, inte minst på onsdagarnas middagsbön. Välkommen till vår första middagsmusik för hösten nu på onsdag kl. 12.00.

Hilding Egestål, kyrkoherde

Här kommer fortsättningen av Luthers företal till Psaltaren:

Men, liksom jag hellre vill höra en av dessa heliga män tala än bara se hans gärningar, så vill jag ännu långt hellre se in i hans innersta hjärta och sinnelag, än jag vill bara höra hans ord. Och just detta ger oss Psaltaren i rikligaste mått, så att vi får se, hur de heliga har varit beskaffade i sina hjärtan, och hur de har talat med Gud och var man.

Ty människohjärtat liknar ett skepp på villande hav, som kastas omkring av stormvindar från världens fyra hörn. Än är det fruktan och bekymmer för stundande olyckor, som stormar emot, än ansätts det av sorgens och ångslans ilar genom motgångar, som redan drabbat. Än är det förmättna förhoppningar om en väntad lycka, som blåser upp hjärtat, än brusar jublets vindar fram, när vi i trygghet fröjdas åt det goda vi har vunnit.

Och, då sådana väder upprör sinnet, då kommer man att tala oförbehållsamt. Då blottar man sitt hjärta, så att dess grund ligger blott och bar. Ty den, som ligger i ångest och nöd, han talar på ett annat sätt om lidandet än den, som färdas fram omgiven av glädje. Och den, som lever i fröjd, han talar och sjunger annorlunda om glädjen än den, som bävar i fruktan. När den sorgsne skall le, eller när den glade skall gråta, då går ju sådant inte av hjärtat; den rätta hjärtegrunden kommer då inte i dagen.

Men vad är det mesta i Psaltaren, om inte just sådant oförbehållsamt tal under stormen? Var finner man skönare ord om glädjen, än de ord är, som vi hör i lov- och tacksägelsepsalmerna? Där ser man de heligas hjärtan stå såsom ljuvliga lustgårdar, ja, såsom himmelen själv; fagra blommor växa upp och utbreda sig i dem, när tanken med jubel vänder sig till Gud och tänker alla hans välgärningar.

Och tvärtom, var finner man mörkare, sorgsnare, mera förtvivlade ord än i klagopsalmerna? Där ser man åter de heligas hjärtan stå mörka såsom döden, ja, såsom helvetet. Hur dystert och dunkelt är det inte inom dem, när de ser Guds vrede uppenbara sig! Likaså, när de talar om fruktan eller om hopp, använder de sådana ord, att ingen målare skulle såsom de kunna måla av dessa känslor; ej heller skulle den ypperste vältalare kunna beskriva dem såsom de.

Och det bästa är, att de talar alla dessa ord inför Gud och med Gud. På grund av det får deras tal dubbel sanning och dubbelt liv. Ty, när man i sådana stycken yttrar sig inför människor, då strömmar det inte så fritt ur hjärtat, då är talet inte så brinnande, inte så levande och kraftigt.

Så har det skett, att Psaltaren har blivit alla frommas bok, och att var och en, i vilken ställning han än är, kan hämta verser eller hela psalmer, ur denna lilla skrift, psalmer som passar just för honom. Dessa förefaller,

som om de vore ditsatta just för hans räkning; ja, han skulle inte själv kunna utsäga eller uttänka eller ens önska något, som lämpade sig för honom mera.

Och i detta ligger ännu en särskild nådegåva. Den som så finner att Psaltarens ord passar in just på sina egna känslor och sina egna förhållanden, han får förvisning om det, att också han hör till de heligas gemenskap; ty det måste ju ha gått andra heliga, såsom det går honom, eftersom de alla sjunger samma visa som han. Framför allt gäller detta, då han liksom de kan inför Gud själv tala dessa ord i tron. Ty en ogudaktig människa finner inte behag i dem.

Slutligen visar oss Psaltaren en trygg väg, på vilken vi utan fara kan följa de heliga efter. Så är det inte med helgonberättelserna. De framställer för oss många gärningar av det ena eller andra stumma helgonet, vilka vi inte kan göra efter, ja, ännu flera, som om det vore farliga att göra efter, nämligen sådana, som för till sekt- och partiväsen och leder bort från de heligas gemenskap. Psaltaren lär oss däremot att under glädje och under fruktan, under hopp och under bedrövelse tänka och tala så, som alla heliga har tänkt och talat.

Där slutar Luther. I Psaltarbönen märker Du att vi ber högt. Det gör att vi också tränar oss till att underordna oss varandra. Mitt i versen, ofta vid tecknet * gör vi en andningspaus.

Hilding Egestål, kyrkoherde

Sista avsnittet av Luthers företal till Psaltaren.

Helt kort: om du vill se den kristliga kyrkan framställd i en sammanträngd bild, men avmålad med levande färger, så tag Psaltaren framför dig. I den har du en härlig, klar spegel, som visar dig, vad det är att vara kristen. Ja, du skall se dig själv däri på ett sådant sätt, att du av detta lär den rätta självkännedomen. Och till det skall du i samma bok se Gud själv och allt vad han skapat.

Så må vi nu inte glömma att tacka Gud för så outsägliga nådegåvor! Må vi tvärtom komma ihåg att ta emot och använda dem till Guds pris och ära, så att vi inte genom otacksamhet må göra oss värda hans straff.

Ty vilken skatt skulle det inte förr, under mörkrets tider, ha varit, om man kunnat rätt förstå en psalm, och om man fått höra och läsa den på sitt eget språk! Och då hade man ingen sådan bok. Men nu — saliga är de ögon, som ser vad vi ser, och de öron, som hör vad vi hör!

Likväl är det tyvärr fara för handen, att det kan så gå med oss, som det hände bland Israels barn i öknen vilka sade om himmelsbrödet: ”vår själ vämjades vid denna ringa mat”. Men då må vi också tänka på, vad som berättas därefter, hur de blev plågade och dog. Ja, vi må ta oss till vara, att det inte går för oss som det gjorde för dem.

Till detta må all barmhärtighets och all nåds Fader hjälpa oss genom Jesus Kristus, vår Herre, vilken vare lov och tack, ära och pris evinnerligen för denna Psaltare, som han har givit oss på vårt eget språk, och för alla hans otaliga och outsägliga välgärningar! Amen. Amen.

Där sätter vi punkt för Luther och Psaltaren denna gång. Visst kan vi be böner ur Psaltaren också i vår ensamhet. Psaltaren är inte bara avsedd för den gemensamma bönen, utan också enskilt. Fördelen med denna bönbok är att alla upptänkliga böneämnen kommer med.

Efter hörnan denna söndag hoppas jag kunna skriva något om vad gruppen FÖRSAMLINGSINSTRUKTION ägnar sig åt. Väl mött nästa söndag!

Hilding Egestål, kyrkoherde

Till det positiva med att vara sängliggande några dagar hör att man får tid - tid att läsa. Själv har jag en förkärlek för Dorothy Sayers och hennes deckare. Jag har samtidigt kommit över en recension över en helt annan bok av henne, ”Creed or Chaos?”, ”Tro eller kaos?”. Jag vill gärna dela recensionen med Er i dagens hörna. Det är ju inte så ofta som kulturpersonligheter uttrycker en kristen tro av klassisk modell, så därför kan jag inte låta bli att göra Er nyfikna på Dorothy Sayers. Boken är tyvärr så pass gammal att den svenska utgåvan möjligen bara finns på antikvariat.

När Sayers ska börja med att beskriva själva grunddogmat i kristen tro väljer hon att säga så här: historien om inkarnationen (detta att Gud blev människa) är berättelsen om den tid då Gud var "the underdog and got beaten". Ordet "underdog" har klang av att vara den som är dömd till misslyckande från början. Gud blir ett barn, väljer att ligga hjälplös i den kalla natten och ropar på kärleken från sina egna skapade varelser. Det här är den centrala lärosatsen (dogmen). Det är hörnstenen i kristendomen och utifrån den måste allt byggas. Sayers räknar med att Guds agerande minst av allt är något tråkigt och intetsägande. Nej snarare är det så att just eftersom Jesus var Guds Son och Gud bland oss så måste det vara det allt avgörande bland oss.

Boken "Creed or Chaos?" är en samling tal och essayer som Dorothy Sayers skrev under Andra världskriget. Sedan hon fått sin universitetsexamen vid Oxford University år 1912 började hon sin karriär. Den växlade mellan författare och lärare. Hon skriver med en tankens klarhet och originalitet som gjort henne känd. Det gäller också hennes översättningar av Rolands sånger och Commedia Divina. Samlingen Tro eller Kaos syftar till att restaurera människans kunskap om evig sanning. Det som är typiskt för Sayers är att hon låter plattityderna vara. I boktiteln ligger att det inte finns något förståeligt alternativ till den sanning som Kristi kyrka presenterar. "Om det kristna dogmat är irrelevant för livet, till vad i himmelens namn är det då relevant - eftersom religiöst dogma i verkligheten inte är något annat än läropåståenden om livets och universums natur.

När Sayers skriver om arbetet, menar hon att den nuvarande otillfredsställelsen med arbetet kan spåras till en falsk syn på arbetet som straff för arvsynd. I själva verket skapades människan till arbete från början, även om så syndafallet har gjort besvärligare. Gud skapar och det gör också den skapelse som Gud har gjort till sin avbild. Människans önskan och behov att arbeta är ett resultat av vad hon är. Det är inget som blivit tillagt i efterhand för att skapa sysselsättning.

Andra essayer i boken förklarar hur den materiella världen är god, därför att den kommer hur en genomgud Guds hand. Till och med detta att söka åstadkomma något gott ur något ont hör med. Det enda sättet, säger Sayers, att acceptera det förflutna är att ta till sig hela det förflutna. Genom att acceptera det kommer också dess mening att förändras. Det är också viktigt för att bevara den nödvändiga kopplingen mellan vad en människa tänker om världen och hur hon handlar i den.

Den slutliga essayen har rubriken "de andra sju dödssynderna". Det är lust, frosseri (glupenhet) ilska. Det är "de varmhjärtade". De "kallhjärtade är girighet, avund, lättja och arrogans (den senare att skilja från god stolthet). Sayers visar hur det moderna industri-samhället har anammat girighet under namn av entreprenörskap. Avunden har fått namn om sig att vara jämviktsprincip. Sayers tänker sig att synd ofta döljer sig själv under karaktär av dygd. Därför tilltalar den människan bättre.

Detta var ett axplock. En helt annan bok ägnar sig måndagsgruppen i Utby åt. De läser tillsammans Andens frukter av B. Lindahl. Ur den gruppen kommer också några förebedjare vid högmässan. Tyvärr har vi fått skjuta på det senaste mötet med gruppen Församlingsinstruktion, men jag återkommer.

Med vänliga hälsningar
Hilding Egestål
kyrkoherde

**Herdens
hörna
12 dec 1999**

12 dec 1999

Den nya bibelöversättningen, Bibel 2000, är ny vad gäller Gamla testamentet. Nya Testamentet är från 1981 med mycket små ändringar. Därför borde vårt intresse för Gamla testamentet öka, och det är också där som frågorna kring nyöversättningen har kommit. När vi nu har ett Gammalt testamente tyder det på ett samband med den Nya. För den kristna kyrkan hör de två ihop, och så har både vår Frälsare själv läst Skrifterna och Kyrkan själv. I några avsnitt ska jag publicera en liten bearbetning av Luthers företal till Gamla testamentet.

Den sträcker sig över några söndagar. Här och var märks Luthers mustiga språk. Jag har försökt att behålla det, samtidigt som en del onödigt svåra ord och sammanhang och förenklats.

Somliga ringaktar det gamla testamentet och menar att det bara var givet åt det judiska folket. Därför skulle det numera vara gagnlöst, eftersom det endast innehåller några gamla historier. Några menar, att de har nog av det nya testamentet, samt att de i det gamla bara kan söka en andlig syftning. Origenes, Hieronymus och annat högt folk har menat så. Men Kristus säger i Joh 5:39 "Ni rannsakar skrifterna; dessa är de, som vittnar om mig." Det säger också Paulus åt Timoteus, att han skall hålla på att föreläsa skriften, 1 Tim 4:13. I Rom 1:2 betygar han, att evangelium är av Gud utlovat i skriften, och 1 Kor 15:3 säger han, att Kristus är kommen av Davids säd, död och från de döda uppstånden, såsom skriften utvisar. Så visar oss också Petrus mer än en gång tillbaka till skriften.

Med detta lär de oss ju att inte förakta skriften och det gamla testamentet, utan att vi hellre skall läsa det med största flit, eftersom de själva så mäktigt befäster och bevisar det nya testamentet med det gamla och alltid åberopa sig på det. Såsom även Lukas, Apg 17:11, skriver, att man i Tessalonika dagligen rannsakade skrifterna, om det förhöll sig så som Paulus lärde. Om man nu inte vill ringakta det nya testamentets grund och bevisning, så måste ju det gamla hållas högt i ära. Ty vad är det nya testamentet annat än en uppenbar predikan och förkunnelse om Kristus, förebildad i det gamla testamentet och genom Kristus fullbordad?

Men för att ge någon ledning och anvisning, hur vi med nytta skall läsa dessa böcker, har jag efter den förmåga, Gud givit, skrivit detta företal. Jag ber och varnar var och en from kristen, att han icke stöter eller förargar sig på de enfaldiga ord eller historier, som han ofta påträffar, ej heller betvivlar, att det dock alltsammans är den högste Gudens majestäts, makts och vishets ord, verk, domar och gärningar. Detta fastän skriftens ord ibland verkar vara ringa och enkelt. Ty detta är den skrift, som gör alla visa och kloka till dårar och står öppen endast för de små och enfaldiga, såsom Kristus säger Matt 11:25.

Därför skall du låta ditt eget tycke fara och akta denna skrift såsom den allra högsta och ädlaste helgedom. Du ska behandla den såsom den allra rikaste gruva, som aldrig kan utforskas tillräckligt, för att du måtte finna den gudomliga visheten, som Gud här framlägger så enkelt och enfaldigt för att dämpa allt högmod. Här skall du finna de lindakläder och den krubba, i vilka Kristus ligger, dit ängeln också visar herdarna, Luk 2:12. Lindakläderna är visserligen ringa, men dyrbar är skatten, Kristus, som ligger i dem.

Så skall du nu veta, att denna bok är en lagbok, som lär vad man skall göra eller låta, och som dessutom visar med exempel och berättelser, att dessa lagar blivit hållna eller överträdna. Liksom det nya testamentet är ett evangelium och en nådabok, som lär, var man skall taga det, varmed lagen fullbordas. Det finns många andra läror, som är lagar och bud, till att styra köttet, uti nya testamentet, jämte nådens lära. Anden blir ju i detta livet aldrig fullkomlig. Inte heller kan nåden regera allt.

På samma gång så finns det också i gamla testamentet bredvid lagen några löften om nåd. Genom dessa blev de heliga fäderna och profeterna behållna i Kristi tro under lagen såsom vi. Det nya testamentet har det rätta huvudstycket att förkunna nåd och frid genom syndernas förlåtelse i Kristus. I det gamla testamentet är huvudstycket att lära lagen, utpeka synden och kräva det goda. Så vet du nu, vad du har att vänta i det gamla testamentet.

Hilding Egestål

HERDENS HÖRNA

(forts)

med kläder, mat, hus och hem och med allt det som jag behöver för att leva.

Vad behöver jag för att leva? Ansvarer som människa gör att vi måste ställa frågor både om vårt eget liv, och om andras liv, i synnerhet dem som vi gett förtroende att styra och ställa. Det må sedan vara politiker eller företagsledare som skor sig på andras bekostnad. Normalt brukar sådant beteende inte väcka respekt och vördnad. Så kan det dock vara bara om den värdegrunden gäller som säger att egoism inte är önskvärd som livsmönster. Kläder, mat, hus och hem – det är många som arbetar med detta, och dessa personer står därför i Guds tjänst, även om de inte har den minsta tanke på det.

Att han beskyddar och bevarar mig för skada, farlighet och allt ont:

Polis, ordningsmakt, vårdapparat, ja vi har en hel rad av sådant som vi behöver för att ta itu med det onda vi faktiskt möter i tillvaron. Det låter förstås alltför självklart. Också dessa institutioner kan missbrukas, om de får helt galna instruktioner. Det har hänt och händer i historien att statsmakten har missbrukat de i grunden goda institutionerna för egen vinning, personligt eller maktpolitiskt. Till vårt ansvar hör att också fråga efter den goda viljan hos människor.

Människor av god vilja är ett uttryck som, om jag minns rätt, den nuvarande påven gärna använder. Han har för övrigt gett ut en encyklika om förnuft och tro som är synnerligen läsvärd. Jag har tillgång till en svensk sammanfattning, om så skulle finnas intresse.

Att han enbart av nåd och faderlig godhet gör allt detta utan min förtjänst eller värdighet:

Ofta, ofta behöver vi göra klart att Gud är god. Herren är inte missundersam. Gud tjänar verkligen det goda livet, och det goda livet ska tjäna Gud. Att vi har livet genom Guds nåd säger också något om hur vi behöver se på varandra. Det är klart att vi i arbetslivet har ett samband mellan lön och prestation. Förtjänsten i den meningen är knuten till ett arbete vi har utfört. Det är sant. Samtidigt vill jag peka på hur snett det kan gå om man kanske omedvetet bygger in ett förakt för dem som inte längre deltar i produktionen eller på grund av sjukdom aldrig har haft tillfälle eller möjlighet att göra det. Gud ser på oss människor med goda ögon. Han hjälper inte bara de som är honom värdiga, vilka nu de är. Herren ser på oss som sina egna barn. Och därför får han ett personförhållande till oss. Den faderliga godheten är just omsorgen och vården om oss människor. (forts)

Hilding Egestål
kyrkoherde

HERDENS HÖRNA

(forts) För detta är jag skyldig att tacka och lova, lyda och tjäna honom.

Det här är både en självklarhet och ett mål att sträva efter. Skapelsen tillhör inte oss människor. Vi är bara förvaltare, och det är i och för sig inte något bara. Det är en viktig uppgift. Till förvaltarens insikter hör att jag ska få redovisa för det som jag förvaltar. Det är klart att vi i kyrkan gärna ber för vårt samhälle. I kyrkans förbön utgör det en viktig del. I en bönbok som vi använder då och då, inte minst i Nylöses morgonböner lyfts olika delar av samhällslivet fram, förutom de böneämnen som gäller den andra och tredje delen av trosbekännelsen. Vi möter inte minst i NT brev uppmaningar att be för det vi ofta har kallat överheten, alltså de som i sin yrkesroll har en myndighet över oss.

Det är med visshet sant.

Slutorden vore värda ett eget föredrag. Med visshet sant. Det är ingen fanatism men en fast och klar övertygelse om Skaparen och skapelsen. Naturligtvis finns här sedan kopplingar till trons övriga delar. Det är samme Gud som är Skapare som också blir människa i Jesus, Guds egen Son. Den helige Ande kallas inte för inte för Livgivaren. Ja det är kristen tro att Gud är treenig och som sådan var hela treenigheten med från början. Det gör det också lättare att förstå sambandet med kyrkans sakrament. Det är ingen tillfällighet att vatten bärs fram i dopet, det grundläggande och livgivande, liksom det renande. I nattvardens måltid ber vi också över bröd och vin, skapelsens gåvor, om att Herren vår Gud: Helga också genom din Ande detta bröd och vin, gåvor av jordens frukt och människors arbete, som vi bär fram inför dig, och låt oss genom dem få del av Kristi kropp och blod.

Olivoljans läkande möjligheter har gjort att den använts också i bön för sjuka liksom vid bön om Anden över konfirmanderna, olivoljan som också tillhör skapelsens goda gåvor. Det finns alltså inget förakt för Skapelsen i kristen kyrklig trosbekännelse. Sambandet med Frälsningen finns. Redan tidigt i kyrkans historia kallades frälsningen ibland för Återställelsen, Förnyandet. Samtidigt finns inte minst i Bibelns sista bok trådar som talar om den Nya skapelsen. Då griper Herren in på ett sätt som till och med övergår vårt förstånd, men det kan vi faktiskt leva med och dö på. Låt mig summera en gång till med förklaringen i dess helhet:

Hilding Egestål
kyrkoherde